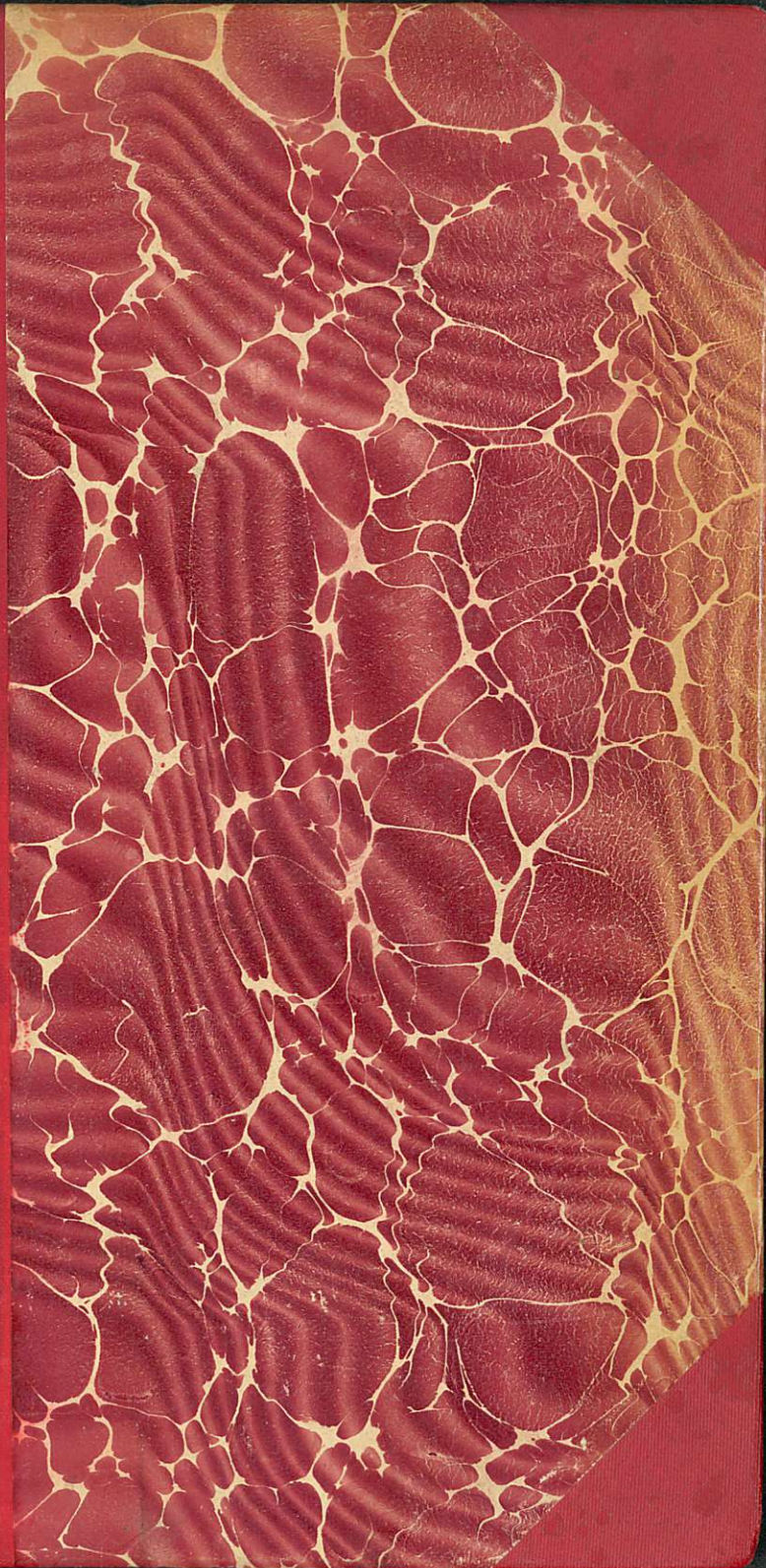

41

KÄIKIKOSKI

EIKKI JA TYÖ

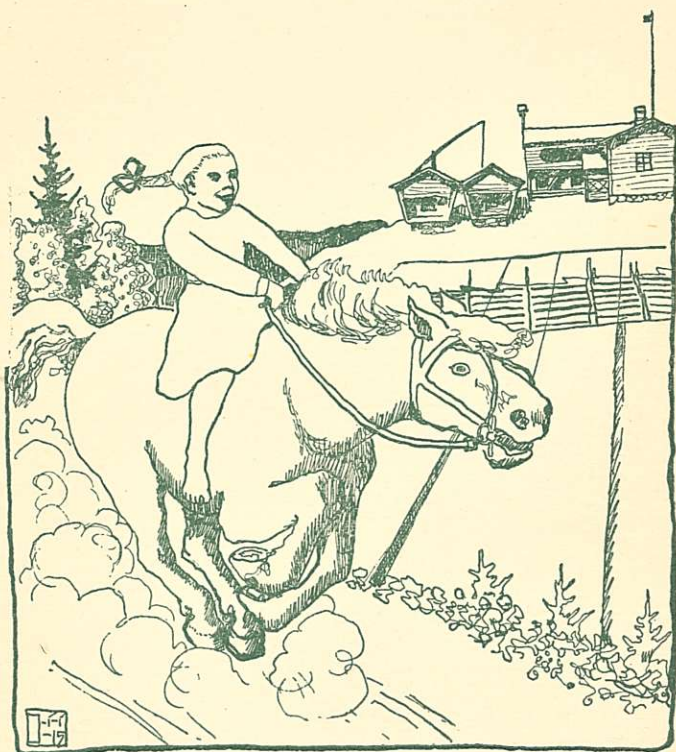
Y. K.

HILDA KÄKIKOSKI

LEIKKI JA TYÖ

NUORTEN KIRJOJA N:o 41

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA, HELSINGISSÄ

LEIKKI JA TYÖ

HILDA KÄKIKOSKI

LEIKKI JA TYÖ

KERTOMUKSIA JA LAULUJA

TOINEN, LISÄTTY JA UUDESTAAN KUVITETTU PAINOS

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ OTAVA

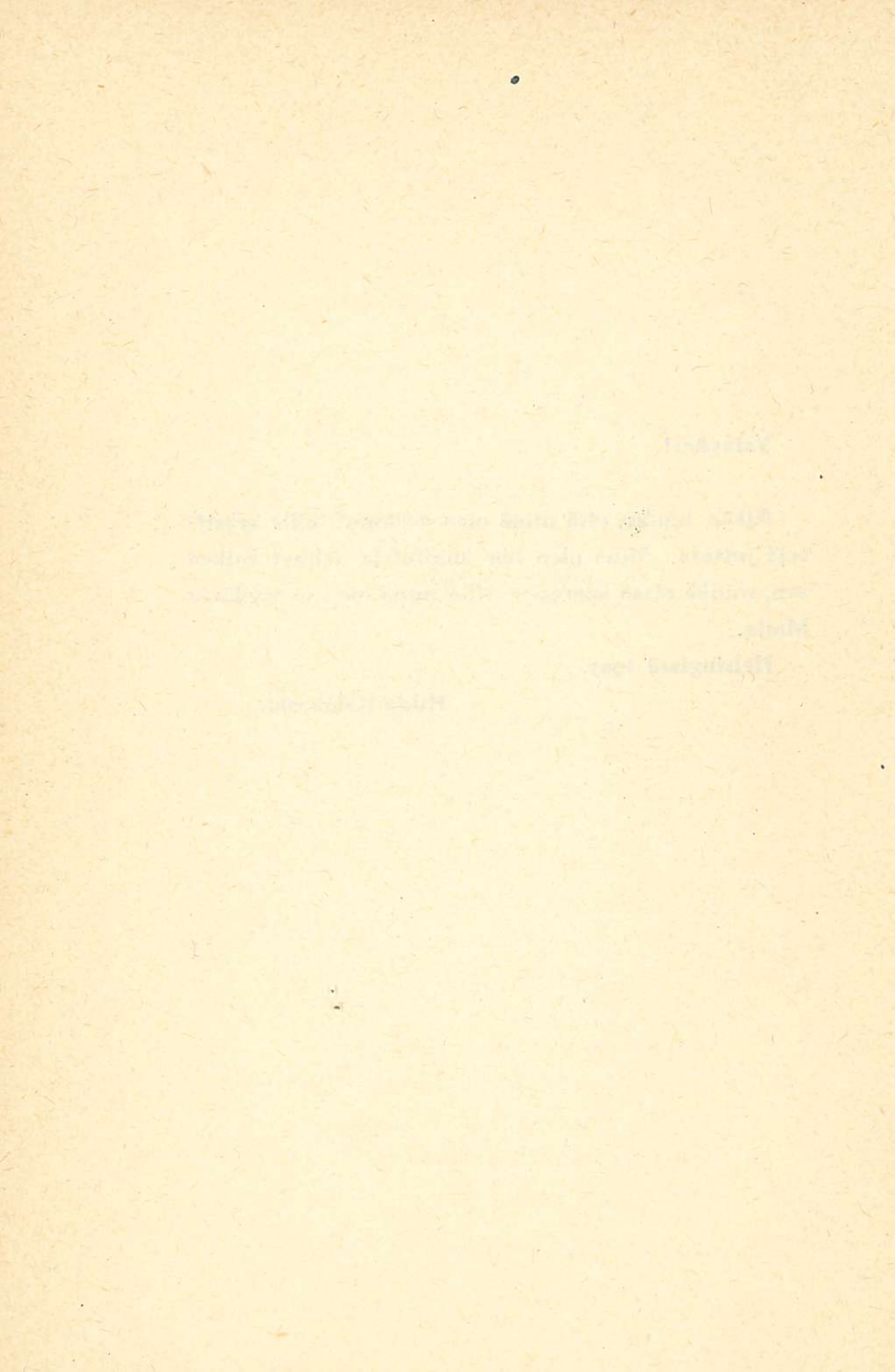
Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1915

Ystäväni!

Älkää luulko, että minä olen kertonut teille keksittyjä juttuja. Minä olen itse kuullut ja nähnyt kaiken sen, minkä tässä kerron — sillä minä olen se mylläriin Maija.

Helsingissä 1903.

Hilda Käkikoski.

TAIKASAUVA JOS MULLA OISI . . .

Taikasauva jos mulla oisi,
Taikalinnan mä loihtisin,
Väinön kannel se siellä soisi
Äänin lempein, lohtuvin.

Taikalinnani lumoaisin
Koivumetsähän kukkivaan,
Ikikuuset mä istuttaisin,
Niihin lintuset laulamaan.

Taikalahdelman läikynnäisen,
Taikalaivankin laineilleen,
Sillä äitini itkeväisen
Toisin linnahan leppyiseen.

Häntä lauluni lohduttaisi,
Kyynelhelmensä haihtuisi,
Siten rintansa rauhan saisi,
Iloks' itkunsa vaihtuisi.

Sieltä lempeä levittäisin
 Yli vierasten, ystävään,
 Lohdun henkenä lepäjäisin
 Luona kaikkien kärsivään.

Koditonna jos joku oisi,
 Kyllä suojansa siellä sais.
 Sepä sairaille lohdun soisi,
 Orpoin kyynelet kuivattais.

Maani metsihin marjat saisin,
 Viljat korpihin kylmihin;
 Pedot korprien taikoaisin,
 Kidat ahnahat sulkisin.

Tointa uurasta sille toisin,
 Kenpä tunnolla ahkeroi,
 Urhoin uljuutta siihen loisin,
 Ken se maatani vartioi.

Hän — jos uupuisi taistellessa,
 Into, voima jos raukeais, —
 Taikakantelon kaikuessa
 Uutta intoa, voimaa sais.

Henki äidin kun korkealle
 Kerran liitäisi linnastain,

Haudan laatisin koivun alle,
Siinä itkisin kaihoain.

Sitten jäisin mä hoitajaksi
Kaikkein köyhään ja kärsivään,
Kunnes kuulisin kaikuvaksi
Kutsun kuolohon syämmessään.

Köyhä kansani multa saisi
Lempilinnani kuoltuain,
Väinön kannel se kajahtaisi
Aina suloa Suomen vain.

T a i k a s a u v a a ei mulle suotu,
Taikalinnaa en luoda voi,
Mut on t a h t o a mulle luotu,
Rintaan l e m p e n s ä Luoja loi.

JOULU.

I.

Joulupukin salaisuuksia.

Onpas tämä ennenjouluinen aika ihmeellinen. Koko elämä on nyt satumaista ja salaperäistä. Joulupukki, hän se on joka paikassa päivän sankarina.

Jos lapset iltasella itkeä tihuuttavat, sanoo äiti salaperäisenä:

— Älkäähän itkekö, Joulupukki katselee ikkunasta eikä tuo jouluiltana muuta kuin pitkän vitsan, elleivät lapset ole kilttejä.

Heti ovat lapset hiljaa kuin hiiret, sillä kovinpa kauheaa olisi Joulupukki vitsa kädessä.

Melkein joka päivä meillä tapahtuu jotain kummallista. Joskus äiti pujahtaa aivan yksinään johonkin huoneeseen ja jättää lapset oven taakse. Kun sitten pienokaiset pyrkivät äidin luo, kuuluu sisältä äidin ääni.

— Älkää, lapsikullat, tänne tulko, täällä on Joulupukin salaisuuksia!

Usein taas työnnetään suurella jyrinällä kiinni joku laatikko, johon lapset ovat sattuneet pilkistämään. —

Hiippiä joskus hämärissä suutari tahi räätäli keittiöön. Lapsetkin tulisivat vierasta tervehtimään, mutta silloin sulkeutuu ovi ja äiti jää yksin vieraan kanssa. Nyt tulee täti lasten luo ja puhelee heille tähän tapaan:

— Älkää huoliko, hyvät lapset, keittiöön pyrkii; tulkaa tänne lastenkamariin, täti kertoo teille hauskan sadun.

— Tulkaa, tulkaa, titkot, täti keltoo tatuja! huutaa silloin nuorin parvesta ja ojentaa pikku kätösiään tädille. — Taako Aino ittua tätin tylittä?

Satuja lapset aina mielellään kuuntelevat, ja kaikki kerääntyvät nytkin tädin ympärille lastenkamariin, mutta tällä kertaa he ovat hieman hajamielisiä. Tuon tuostakin kuuluu kesken satua salaperäinen kysymys:

— Mitähän suutari tekee keittiössä?

— Miksei lapsia sinne päästetty?

— Täti, sano, täti, onko siellä Joulupukin salaisuuksia?

Niin, se meidän lasten täti, hän tietää kaikki Joulupukin salaisuudet. Hän kävelee usein iltaisin tuolla kosken rannalla kuusikossa, silloin kun on oikein kirkas kuvalo. Eräänä iltana olisi Lauri mielellään mennyt mukaan, mutta tiedätkö mitä täti sanoi:

— Älä huoli, Lauri poika, tulla tällä kertaa, siellä Joulupukki sepittelee minun kanssani runoja joululahsoihin.

Pukilla kuuluu olevan kirjoitusvihko tuohesta ja

pitkä männyn oksa kynänä. Se istua kököttää kaikki illat tädin kanssa ullakkokamarissa, eikä kukaan näe, milloin se sinne tulee, mutta toissa iltana Vilho sattui kuulemaan, kuinka se luudalla hakkasi lunta saapasvar= sistaan siellä ylhäällä. Helmikään ei ole pitkään aikaan saanut nukkua tädin kamarissa, ettei hän näkisi Joulu= pukkia.

II.

Kuinka Joulupukki vei äidin.

Eräänä aamuna Aino avasi silmänsä, ojensi kätösiänsä äitiin päin ja lausui hiljaa tavallisen aamutervehdyksensä: »Rakastaako äiti Ainoa?»

Tuohon tervehdykseen oli äidin aina tapana vastata: »Rakastaahan äiti omaa Ainoaan», — mutta tällä kertaa ei kuulunut mitään vastausta. Aino odotti vähän aikaa, mutta kun ei vielä kukaan mitään vastausta äidiltä kuullut, kysyi hän uudelleen. Vihdoin Aino kohotti peitettä ja katsoi tarkemmin. Äidin sija oli tyhjä.

— Äitii — ii — ii! itkee silloin Aino, ja nyrrit menevät silmien sijalle.

— Äiti, mihin minun puuhevoseni on sängystä joutunut? kuuluu Vilhon vuoteelta, mutta kun ei äiti vastaa, pistää Vilhokin isoksi itkuksi. — Äiti, missä äiti on?

— Missä äiti on? vastaa kaiku vanhempien lasten sängystä. Mutta äidin sijalta ei kuulu mitään kaikua.

Silloin astuu täti huoneeseen.

— Hyvää huomenta, hyvät lapset! sanoo täti iloi-

sesti. Mutta hyvienhuomenien asemesta kuuluu lasten sängystä:

— Täti, sano missä äiti on!

— Olkaahan nyt hiljaa, niin kerron teille kummallisen jutun, puhelee täti salaperäisen näköisenä ja istahdtaa nuorimman lapsen viereen. Silloin ovat kaikki hiljaa, sillä onhan aina hauska kuulla »kummallisia juttuja».

— Kuulkaahan nyt, mitä aamulla tapahtui! sanoo täti puoleksi kuiskaten, ettei oven ulkopuolelle kuuluisi, ja jokainen lapsi kohottaa päätään oikein tarkasti kuulakseen. Täti jatkaa:

— Aamulla, kun kaikki lapset vielä nukkuivat, kuului oven takaa hiljaista koputusta. »Kuka siellä?» kysyi äiti, mutta koputtaja vain vastasi: »Onko tämän talon äiti kotona!» »On», sanoi äiti ja hyppäsi vuoteeltaan. Kiireesti äiti pukeusi, sillä hän tunsu äänen.

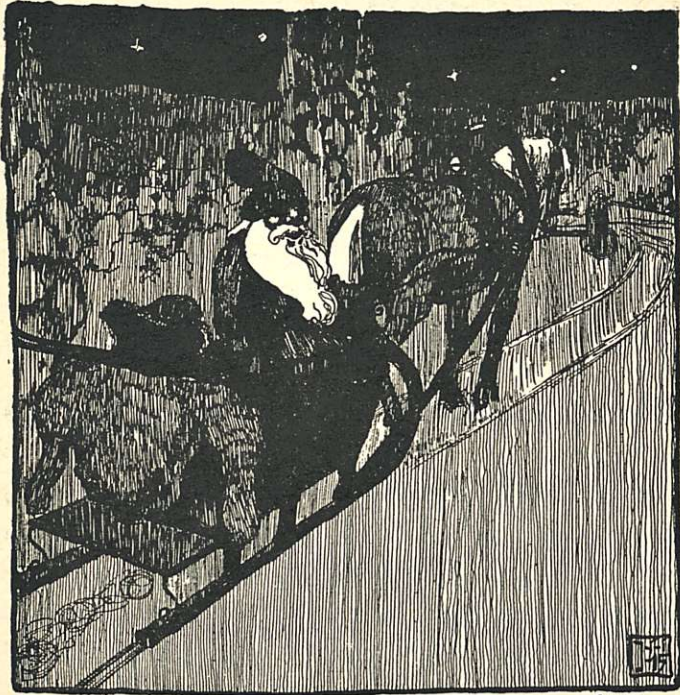
— Kuka siellä oli? kysyivät lapset kuin yhdestä suusta. Mutta täti vastasi:

— No, no, älkää olko uteliaita. Kuulkaahan loppuun. Siitä tulee hauska juttu. — Niin, äiti pujahti ulos, ja sitten kuului oven takaa hiljaista kuiskutusta. Kului vähän aikaa, eteisen ovi narahti. Täti meni eteiseen — siellä ei ollut ketään.

— Mihin äiti joutui? tutkivat lapset hieman tuskastuneina.

— No, no, odottakaahan! . . . Minä menin kurkistamaan eteisen ikkunasta — arvaatteko mitä minä näin?

— Meidän Ruuna on valjaissa, äiti istuu turkkiin pukeutuneena, ja ajajan penkillä istuu — — —

— Aijai, minä jo tiedän, minä jo tiedän, saanko sanoa? iloitsee Helmi käsiään hieroen — ja tati, iskien hänelle silmää, jatkaa:

— Niin, ajajan penkillä istui pieni ukko, jolla oli hopeanharmaa parta polviin asti, varraslakki päässä ja pussi selässä. Oli sillä pitkät suksetkin, mutta ne oli pantu reen laidalle. — Kukahan tuo ukko oli?!

— Joulupukki, Joulupukki! huusivat vanhimmat lapset, ja Helmi hykersi käsiään ilosta. Lauri, vanhin poika, oli vain vähän miettiväisen näköinen, mutta ei puhunut mitään.

— Niin, Joulupukki se olikin, myönsi täti. — Hän vei salaa äidin omille asioilleen. — Mutta — lisäsi täti toisenlaisella äänellä — onko kukaan lapsista tänä aamuna pistänyt kättään tyynyn alle?

Yks kaks ovat kaikkien kädet tyynyn alla.

— Joulupukin tuomisia! iloitsevat lapset, kun kukin löytää tyynynsä alta pienen käärösen, jossa on namusia.

— Paniko Joulupukki itse namuset lasten pään alle? kysyivät lapset.

— Eihän toki, sanoo täti. — Luuletteko, että Joulupukki olisi uskaltanut tulla lasten makuukamariin? Eihän se ennen joulua lapsille näyttäydy. Kun täti meni ruokasaliin, oli pöydällä käärö, jossa oli kirjoitus: »Joulupukin tuomisia lapsille». Uteliaana avasin sen, ja sen sisällä oli neljä pientä kääröä — yksi kullekin lapselle.

— Tätikö pani kääröset tyynyn alle? kysyi Vilho.

— Niin, täti oli Joulupukin lähettiläänä . . . Mutta nouskaahan nyt ja pukeutukaa sukkelasti, että joudutte ensin aamiaiselle ja sitten kouluun ja sen jälkeen salaisuuksia valmistamaan. Kaikki pitää saada valmiiksi silleikään kuin äiti on poissa.

Näin kehotteli täti, ja tavallista pikemmin olivatkin

lapset pukeissa. Sitten mentiin aamiaiselle. Syötyä pidettiin rukous isossa salissa, ja siellä pidettiin laulutuntikin. Meidän lapsilla on kotikoulu, ja täti on heidän opettajansa.

Jouluksi oli lasten määrä oppia monta kaunista virttä ja laulua. Pian kajahtikin salissa harmoonion säestyksellä virsi:

»Ah Herrani, mun Jeesuksen',
Tee asunnokses sydämen'»

Sitten harjoitettiin:

»Nyt lapset pienet laulakaa»,

ja pian oli laulutunti loppunut. Menivät vihdoon isompainkin lasten laulutunnit, ja sitten alkoi käsityö. Siinhen saivat ottaa osaa niin pienet kuin suuretkin, ja kaikki valmistivat Joulupukin salaisuuksia. Isommat ompelivat, neuloivat ja virkkasivat, pienemmät pujottelivat paperista mattoja ja pistelivät kuvia paperiin.

Käsityötä tehtiin iltaan asti, sillä kiire oli kova. Päivällisen jälkeen muutettiin työt koulukamarista ruokasalin isolle pöydälle. Siinä sitten istuttiin ahkerassa työssä. Iso lamppu oli keskellä pöytää ja kaikki lapset pöydän ympärillä.

Täti juuri kertoi satua »Kultakala-prinssistä ja kalastajatytöstä». Silloin eteisen ovi narahti, ja samassa kuului huuto: »Äiti on kotona!» Kaikki lapset riensivät

äitiä vastaan. Tuskinpa sai äiti yltään riisutuksi, tuskin tiesi kenen ensin sulki syliinsä, niin tiheästi olivat lapset äidin ympärillä.

Äidille tulvaili kymmenittäin kysymyksiä:

— Oikeinko äiti ajoi Joulupukin kanssa?

— Mihin Joulupukki vei äidin?

— Mitä Joulupukki sanoi äidille?

Noita kysymyksiä sateli sellaisella vauhdilla, ettei äiti ennättänyt niihin vastatakaan.

Vihdoin kysäisi joku joukosta:

— Mihin Joulupukki joutui äidin reestä?

— Tuonne se lienee jäänyt Paasuvuoren rinteelle? sanoi äiti.

— Paasuvuoreenko rinteelle? ihmettelivät lapset. — Mitä Joulupukki siellä tekee?

— En minä tiedä, ehkäpä siellä lienee Joulupukin pesä.

Pitkään aikaan ei meidän lastenkamarissa puhuttu muusta kuin Paasuvuoresta ja Joulupukin pesästä. Tulvailemalla tuli äidille ja tädille kysymyksiä näistä asioista, mutta eiväthän he voineet mitään selitystä antaa, sillä kumpainkaan ei ollut käynyt Joulupukin pesässä.

— Sinne pitäisi kerran päästä, tuumasivat lapset, — mutta milläs tavalla?

III.

Joulupukin pesässä.

Eräänä päivänä, kun lasten koulutunnit olivat päättyneet, kuului pihalta aisakellon ääni ja Ruuna pyörähti portaitten eteen. Kyytipoika juoksi sisälle ja sanoi:

— Nyt on hevonen valjaissa; ovatko lapset valmiina lähtöön?

— Mihin? huusivat lapset uteliaina, mutta äiti virkoi: — Pukekaa joutuun, pääsette ajelemaan.

Siitäkös ilo! Eivät nyt olleet turkit liian raskaita eikä töppössaappaat ahtaita. Anna, lapsentyttö, kun vähän vain auttoi, olivat kaikki nopeasti pukeissa.

— Onnea matkalle! sanoi äiti iloisesti.

— Kiitos, äiti kulta! vastasivat lapset reestä.

Aika luikua mentiin metsään päin. Kauniilta näyttivät kuuset valkovaipassaan. Olipa kuin metsä olisi ollut täynnä komeita lumilinnuja ja korkeita kirkkoja.

Ilhastuneina katselivat täti ja lapset kuusikkoa, kunnes tultiin lähelle Paasuvuorta.

Kummallisen salaperäiseltä näytti tuo yksinäinen kukkula jäätyneen järven rannalla.

— Oikeinpa sopivan pesäpaikan on Joulupukki itselleen löytänyt, tuumasivat lapset.

Mutta samassa oltiin vuoren juurella. Ei uskallettu hiiskahtaakaan. Kenties oli Joulupukki juuri tulossa asioiltaan kaupungista.

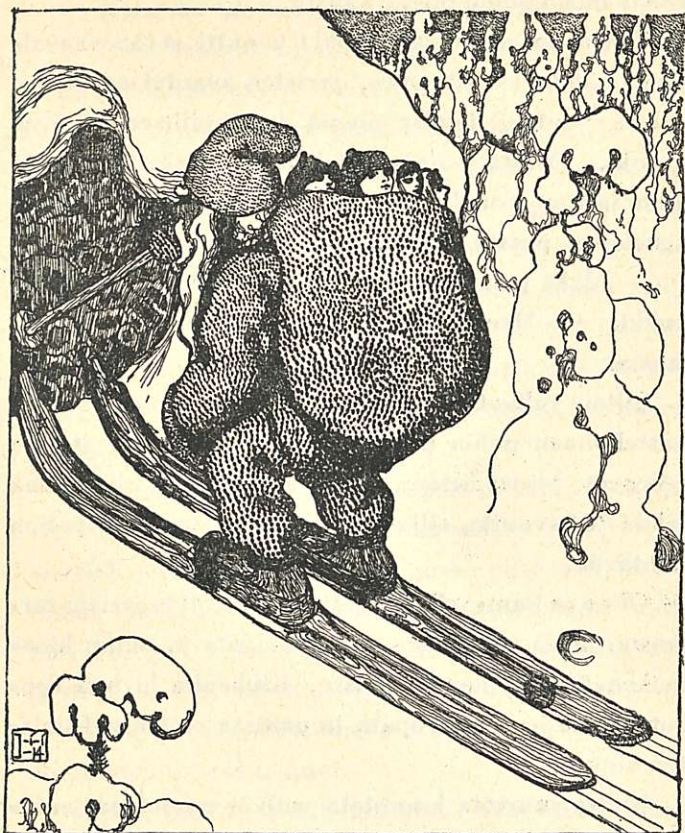
— Ehkäpä se kohta menee kotiinsa, ja me saamme nähdä Joulupukin, kuiskailivat lapset toivoen ja pelästen. Niin mentiin Paasuvuoren ohitse, mutta Joulupukkia ei näkynyt.

Alkoi hämärtää, tuli pimeä, eikä enää voitu nähdä edes kuusiakaan. Nyt ehdotti Lauri, että kaikki panisivat silmänsä kiinni ja olisivat nukkuviinaan. Tuo tuntui hauskalta, sillä kun silmät olivat ummessa, tuntui reki menevän taaksepäin. Takaperin ajaminen huvitti niin lapsia, että he eivät enää huolineetkaan avata silmiään, — ja niin silmät jäivät umpeen, lapset nukahtivat, ja Helmi alkoi nähdä unta.

Vihdoin käännettiin reki ja tultiin uudestaan Paasuvuoren kohdalle. Mutta silloin Helmi näki kumman näyn: vuoren juurella liikkui harmaa olento. Se liikkui tielle päin — ja nyt näkyi tien vieressä harmaapartainen ukko, jolla oli suuri säkki selässä.

— Hyvää iltaa, lapset! virkkoi tuo harmaa ukko, — tunnetteko te minua? Usein minä olen teillä käynyt, tulkaa tekin kerran meille!

Lapset ojensivat kätösiään Joulupukille, ja pukki

— — pukki koputti sompasauvallaan suurta kivistä ovea.

pisti heidät kaikki pussiinsa, asettui suksilleen ja hiihti hyvää kyytiä metsän läpi. Lasten päitä vain vähän näkyi pukin pussin suusta.

Paasuvuoren juurella pukki koputti sompasauvalaan suurta kivistä ovea. Jyristen avautui ovi ja sen edessä puuhaili joukko pieniä, kummallisen näköisiä ukkoja. Mutta nämäpä kiiruhtivat pakettien taa ja joulupuitten juurille piiloon, kun näkivät lasten pilkistelevän pussin suusta.

— Älkää pelätkö, pikku ukot, virkkoi heille Joulupukki. — Nämä ovat minun vieraitani, kilttejä lapsia.

Silloin tulivat ukot piilopaikoistaan ja menivät tarkastelemaan pukin pussia, josta jo lapset olivat ulospäässeet. Mutta heidän kanssaan ei lapsilla ollut aikaa tehdä tuttavuutta, sillä Joulupukin pesässä oli paljon nähtävää.

Olipa se kummallinen koti. Seinät oli tuoreista torjuista, lattia valkoisista piparkakuista ja uunin kiuas kaikenvärisistä karamelleista. Kiukaalla kiehua ropotti suuri joulupuuropata, ja uunissa paistuivat kihisten kinkut.

Mutta suurinta huomiota vetivät puoleensa joulu-kuuset. Niitä oli siellä suuri metsä, suuria ja pieniä kuusia. Joka kuusessa paloi niin paljon kynttilöitä, että silmiä häikäisi, ja kirkas tähti loisti joka joulupuun latvassa. Keskellä salia seisoi hyvin korkea kuusi, ja sen latvassa loisti kuun kokoinen tähti. Oksilla riippui suk-

kia, kenkiä, hameita ja kaikenlaisia tarpeellisia kappineita.

— Kenenkä tuo suuri joulupuu on? kysyivät lapset.

— Se on kaikkien orpojen ja köyhien lasten joulupuu, sanoi pukki iloisena. — Näitä lahjoja ovat valmistaneet varakasten vanhempien onnelliset lapset. Tänä vuonna tulee hauska joulu, sillä köyhien lasten joulupuu on aivan täynnä lahjoja. Kuusen juurellakin on vielä suuri kasa kappineita, joita ei ole ennätetty oksille ripustaa. Kun tulee jouluilta, kannan minä nämä lahjat orpolapsille, ja kuhunkin köyhään kotiin viedään tästä suuresta kuusesta yksi oksa. Näettehän, että jokainen oksa on erityinen pieni joulupuu. Katsokaa, joka oksan latvassa loistaa kirkas tähti.

Näin puheli Joulupukki, ja lapset ihastuksissaan silmäilivät tuota ihmeellistä joulupuuta. Sen juurella hääräili joukko pieniä ukkoja, jotka ahkerasti sitoivat kiinni paketteja ja kirjoittelivat päällekirjoituksia. Yksi juuri kääri sanomalehtipaperiin pientä puuhevosta, ja kun Lauri katsoi sitä tarkemmin, huomasi hän, että se oli hänen oma veistämänsä. Helmi taas näki siellä omat neulomansa lapaset.

— Kas, mistä meidän lahjamme ovat tänne tulleet? kysyivät lapset.

— Etkö tiedä, että minä aina hämärissä ennen joulua käyn joka talossa lahjoja keräämässä? Mitä saan, pistän pussiini ja tuon tänne. Täällä sitten joulu-ukot ne järjestävät kuusen oksille ja pärevasuihin. Näette-

hän, että joka joulupuun juurella on vasu. Kullakin on oma pieni joulu=ukkonsa, joka hänen lahjoistaan huolen pitää. Noilla pienillä äijillä on paljon hommaa näin ennen joulua; mutta kun kaikki työt on tehty, asettuvat ne itse siivosti kuusen oksille, ja lapset syövät ne jouluna suuhunsa.

Helmi näki lattialla pienen ukon, joka laahasi isoa pakettia.

— Voi sinua ukkoparka, virkkoi tyttö ja otti kummituksen käteensä. — No, voi hyvät ihmiset, tähän on sama joulu=ukko, jonka minä eilen äidin kanssa leivoin. Minun oma joulu=ukkoni! Kyllä minä sen tunnen, sillä on merkkitikku toisessa jalassa. — Kuinka taikinaasta tehty joulu=ukko saattaa kävellä ja pakettia kantaa?

— Kysyhän sitä! Eihän mikään ole mahdotonta ennen joulua, sanoa sukaisi Joulupukki silittäen hopeaista partaansa ja nauraa kikatti niin, että lapsiakin nauratti. Mutta tuo pieni joulu=ukko hyppäsi Helmin kädestä maahan, kiiti aika kyytiä pakettinsa luo ja rupesi laahaamaan sitä erään joulupuun juurelle.

Helmi aikoi seurata ukkoa kuusen luo, mutta silloin pukki levitti paksun turkkinsa Helmin eteen ja sanoi:

— Sinne sinä et saa pilkistää. Tuo on teidän joulu=puu, ja tämä paketti on sinulle.

Kovinpa kiusasi Helmiä uteliaisuus. — Anna, pukki kulta, minun pikkusen pilkistää meidän joulupuuta, rukoili hän ja kohotti vähän pukin turkin lievettä.

Mutta silloin kuuluikin kova rysähdys, maa tärähti, Joulupukin pesä oli kadonnut — ja Helmi makasi lumihangessa.

Ei ollut aikaa edes huutaa Joulupukkia, sillä reki oli kaatunut ja jokaisella oli täysi työ pyrkiessään ylös lumihangesta.

Istuttiin taas reessä. Helmi hieroi unisia silmiään ja katseli ympärilleen.

— Mihin Joulupukki joutui?

— Mitä? Onko Helmi nähnyt Joulupukin? kysyvät kaikki siskot hämmästyneinä.

— No, ettekös te sitten nähneet Joulupukkia? ihmetteli Helmi. — Kaikkihan me olimme Joulupukin pussissa, kun se selässään kantoi meitä kotiinsa.

— Nyt Helmi on taas nähnyt unta, sanoi Lauri, joka oli muita vanhempi ja ymmärtäväisempi. — Koko ajanhan olemme istuneet reessä. Me muut olemme katselleet, kuinka sinä olet istuvillasi nukkunut.

— Untako se vain olikin? sanoi Helmi hämmästyneenä ja kertoi siskoille koko jutun.

— Sepäs oli ihmeellinen uni! arvelivat lapset ja käskivät kyytipoikaa ajamaan kiiresti kotiin, jotta pian saataisiin kertoa äidille ja tädille, kuinka Helmi oli käynyt Joulupukin pesässä.

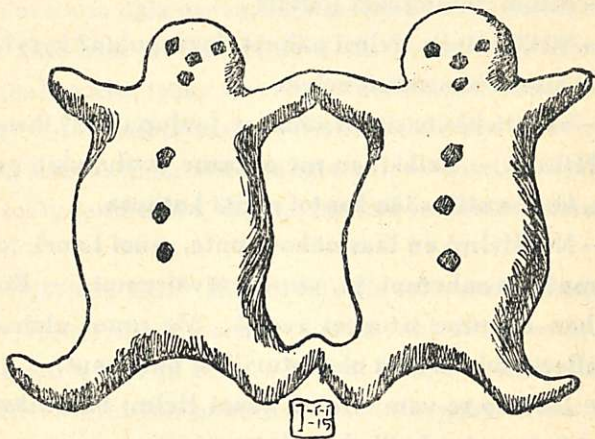
Helmi, joka unen oli nähnyt, sai kunnian kertoa sen ensiksi, ja äiti sen kuultuaan löi kätensä yhteen ihmeissään.

Sitten kertoi äiti puolestaan lapsille, että omenat jo

nukkuivat kellarissa Jou'upukkia odottamassa. —
Näkiätköhän nekin unta Joulupukin pesästä?

Ehkäpä, eihän mikään ole mahdotonta ennen
joulua.

Kaikkein kummallisoin oli kuitenkin se tapaus, jonka
minä kohta kerron.

IV.

Meidän lasten nuket lähtevät Helsinkiin.

Eräänä iltana Helmi ja Aino riisuiivat kaikki nuket ja asettivat heidät sievästi nukkumaan. Kyllikki ma-
kasi nukkekamarin sängyssä, Oiva sohvalla ja Alli
Aunikki — viime jouluna saatu vahanukke — kehossa.
Ainon pieni posliininukke, jolla ei vielä ollut nimeä,
istui riisumatta piirongilla, sillä hänen paikkansa on
siellä.

Sitten mentiin nukkumaan eikä aavistettu mitä
yöllä tapahtuisi. Aamuhämärässä Helmistä vain kuu-
lui, kuin nukkekamarin puolella olisi hiljaa kuiskuteltu,
ja samalla tuntui, kuin siellä nurkassa olisi aika tavalla
hommattu, mutta Helmi ei jaksanut nousta katsomaan,
sillä häntä nukutti.

Aamulla ennen murkinata mennään tietysti nuk-
keja herättämään.

Helmi avaa nukkekamarin oven.

— No, — — missä Kyllikki on?

— Ja Oiva? Mittä nyt on Ainon oma Oiva? hätäilee

Aino.

— Ja kehtokin on tyhjä! huudahtaa Helmi.

— Niin, Alli Aunikkikin on poitta.

— Mutta tuossa riippuu nukkein vaatteet naulassa.

— Niin, ja tuotta on kengät.

— Aino, sinun silkinen posliininukkesi on yksin vain täällä.

— Niin, ihan yktin.

— Hyväinen aika! Mihin nuket ovat joutuneet?

— Hyväinen aika! — hätäilee Aino Helmin perässä.

— Kysytään äidiltä. — — Äiti, kuulehan, äiti, toimittaa sitten Helmi ruokasaliin juosten, — me panimme nuket illalla nukkumaan, ja nyt ne ovat poissa. Tietääkö äiti minne nuket ovat joutuneet?

— Nuketko? Ovatko nuket poissa?

— Ovat kaikki, paitsi Ainon silkkipukuinen posliininukke.

— Menkää tädiltä kysymään! virkkaa äiti veitikkamaisesti.

Samassa juoksee Vilhokin äidin luo ja valittaa, että hänen puuhevosensa ja rekensä ovat kadonneet sängyn vierestä.

Joukossa juostaan koulukamariin tädiltä kysymään, ja nyt täti taas kertoo kummallisen jutun:

Aamulla oli täti noussut vuoteeltaan ja mennyt katsomaan, onko kaunis ilma. Silloin hän oli kuullut pienen kellon kilisevän, ja portaitten edessä oli pieni ukko valjastanut Vilhon puuhevosta. Se oli sanonut olevansa noita Paasuvuoren jouluukkoja, joita Helmi oli nähnyt

Joulupukin pesässä. Hänet oli pukki lähettänyt lasten nukkeja Helsinkiin kyytimään. Ukon pyynnöstä oli täti sitten hiljaa hiipinyt sisälle, ottanut nuket vuoteilta ja pannut rekeen. Sitten oli pieni ukko lyönyt hevosta sukkanauhalla, ja hevonen oli juosta köpöttänyt alas mäkeä niin että lumi pölysi.

— Mitä valten nuket Heltinkiin menivät? tiedusteli Aino.

— Tiedättehän toki, että jokainen tarvitsee jouluksi vaatteita, selitti täti. — Nuket varmaankin menivät teettämään itselleen uusia leninkejä.

Tytöt aikoivat jo iloita, mutta samassa huomattiin hämmästyttävä seikka: täti ei ollut muistanut pukea nukkeja. Ne olivat lähteneet paitasillaan!

— Nyt minun Oivani paleltuu, valitti Aino.

— Ja Kyllikillä on pesemätön paita, sanoi Helmi säikähtyneenä. — Kuinka ne raukat nyt kehtaavat kävellä Helsingissä?

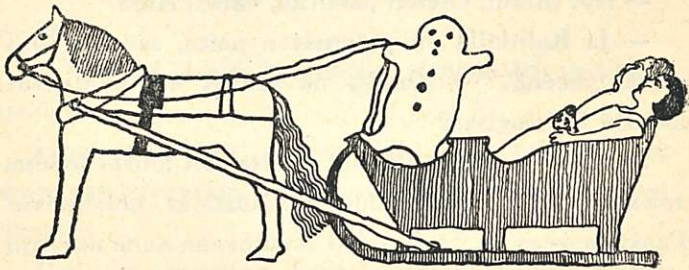
Aiottiin jo pistää itkuksi, mutta täti lausui lohdutukseksi, että varmaankin matkustajat poikkisivat Paasuvuoreen, ja Joulupukki ei suinkaan anna nukkein jatkaa matkaa paitasillaan, vaan lainaa heille lämpimät matkatamineet.

Sitten täti Helmin pyynnöstä lupasi kirjoittaa vanhimmalle siskolle Helsinkiin. Jos sisko sattuisi tapamaan nuket pääkaupungin kadulla, tulisi hänen sanoa heille paljon terveisiä ja sitten kaikella muotoa antaa heistä tietoja Helmille ja Ainolle.

Myöskin tuli vanhimman siskon kertoa Kyllikille, Oivalle ja Alli Aunikille, että Ainon nimetön posliini=
nukke ikävissään putosi piirongilta ja taittoi toisen käsi=
vartensa, mutta Helmi pani siihen heti arabikumista
kääreen.

— — — Hetkisen kuluttua kuului Laurin ääni äidin
kamarista. Hän vakuutti siskoilleen, että koko nukkein
Helsingin=
matka on vain tädin keksimää leikkipuhetta.
Puuhevonen muka ei voi juosta, taikinasta tehty joulu=
ukko muka ei osaa hevosta ajaa ja nukket eivät voi
itselleen vaatteita ostaa.

Mutta mikäpä olisi mahdotonta ennen joulua?

V.

Kaikki salaisuudet tulevat ilmi ja nuket palaavat Helsingistä.

Tuli sitten joulun aatto. Silloin meillä vasta kiirettä oli! Salit, kamarit, tuvat, tallit ja vieläpä kanakopitkin piti siivoon saataman.

Keittiössä keitettiin ja paistettiin. Maija hakkasi lihaa, Kaisa pienensi sokeria, ja Liisa tulipunaisena hikoili puuropadan ääressä. Pata oli iso ja puuro niin sakeata, että kauha tuskin kääntyi, mutta seisautua se ei saanut, sillä »piispa olisi mennyt pataan».

Äiti juoksi keittiön, kellarin ja aitan väliä. Sillaikaa kuin Anna ikkunoita pesi, laittoi Matti lehmille makuusijat valkoisista höylänlastuista, ja porsaas saivat saaliinsa aivan puhtaita pahnvoja.

Meidän ullakkokamarissa kuitenkin kaikista kovin kiire oli. Siellä olivat lahjat hujan hajan, ja kaikki piti pantaman pakettiin ennen iltaa. Tämä puuha oli kyllä hauskaa, mutta syntyi siitä hiukan suruakin. Kun näet kaikki oltiin yhdessä, tahtoivat salaisuudet

väkisin tulla ilmi ennen aikojaan. Niinpä sattui tällaisenkin tapaus:

— Jospa Lauri tietäisi, mitä minä hänelle annan! iloitsi Helmi. — Arvaappas!

— Onko se kirves?

— Ei!

— Onko se puukko?

— Ei ole puukko!

Ja sitten tuli senkin seitsemän kertaa »onko se?» kunnes viimein kuului: — Onko se merimieslakki?

Silloin Helmi pillahti itkemään, sillä se olikin merimieslakki.

— No, joko se meidän Helmi taas keittää hiirille viinaa? kysyi täti nauraen, ja silloin Helmikin rupesi nauramaan, sillä hän muisti, miten täti oli sanonut, että itkeminen oli »viinan keittämistä hiirille».

Eipä nyt olisikaan ollut aikaa itkeä, sillä nukkekamari oli vielä aivan siivoamatta. Sen seinätkin piti uudestaan paperoitaman ja sängyt pöyhittämän, sillä tänä iltana odotettiin nukkeja kotiin Helsingistä.

Iltahämärä oli jo käsissä. Täti lateli kaikki lahjat suureen kaksikorvaiseen vasuun ja katosi samassa ullakkokamarista. Äitikin oli kadonnut keittiöstä, ja salin ovi oli niin lujasti lukossa, ettei sitä saatu auki, vaikka kuinka koputettiin. Mummo, joka oli saapunut Helsingistä meille joulua viettämään, ei antanutkaan lasten aivan kovasti koputella. Piti pukeutua siistiksi joulua odottamaan.

Kun sitten salin ovi avattiin ja lapset kutsuttiin sisälle, niin oikein sydän sykähteli. Siellä rehenteli kuusi keskellä lattiaa, suuri lippu latvassa ja omenoita joka oksalla. Joulukuokkin siinä riippuivat lanka kaulassa kankeina, lihavana ja lyhytsäärisinä. Olisiko kukaan voinut uskoa, että ne olivat samoja ukkoja, jotka Paasuvuoren sisässä paketteja kantoivat?

Saliin saapui paljon väkeä; siellä oli Annat, Matit, voudin Pekat ja kaikki, jotka asuvat meidän kartanon alueella.

Kaikista hauskinta oli se, että isä oli tullut kotiin pitkältä virkamatkalta samana päivänä, jolloin iso sisko oli mummon kanssa saapunut Helsingistä. Nyt oli koko perhe kotona.

Vieraat istuivat hiljaa. Lapset asettuivat kuusen ympärille ja lauloivat tädin säestäessä kaikki ne joululaulut, jotka koulussa olivat oppineet.

Kun laulu oli loppunut ja lapset paraikaa leikkivät kuusen ympärillä, katosi täti. Pian kuului ullakon portailta raskaita askeleita, siellä risahteli ja rasahteli ihan kuin olisi kannettu raskasta vasua. Voudin Pekka kurkisti oven raosta ja sanoi nähneensä Joulupukin. Silloin Helmi ja Vilho menivät äidin taakse, Aino piteli isää polvesta, mutta Lauri seiso i keskellä lattiaa. Hän ei sanonut pelkäävänsä Joulupukkia.

Jo näkyikin ovesa pukin punainen huippuhattu. Vilho kirkaisi, Aino kiipesi isän syliin, ja pikku Väinö,

joka vasta oli oppinut kävelemään, oli mummon sylissä niin hämillään, ettei osannut itkeäkään.

— Hyvää iltaa, ovatko lapset olleet kiltit? kuului Joulupukin parran takaa.

— Ovathan toki! vastasi äiti, ja silloin hellitti Joulupukki punaista vyötään, työnsi sivulle harmaan parransa ja kaivoi turkkinsa povesta pitkän päreen. Sillä se sitten sytytti kaikki kuusen kynttilät. Sitten pukki päättään nyökäyttäen meni takaisin eteiseen. Mutta kun se tuli uudestaan sisälle, oli sillä iso kontti ja kainalotkin täynnä lahjoja. Siinä saivat osansa Pekat ja Paavot, Laurit ja Liisat. Ei ketään unohdettu. Siinä oli hameita, oli housuja, kirveitä, kirjoja ja villikissoja, ja voudin emäntä sai kuparisen kahvipannun.

Eipäs mummokaan unohtunut. Hän sai ison mytyn. Kun siitä ensimmäinen paperi pois riisuttiin, oli toisessa paperissa tällainen runo:

»Mä olen matala ja tupsupää
Ja kaikin puolin kirjavalle loistan.
Useinpa sisässäni höyryää,
Mä silloin mummon mielipahan poistan.
Kun mummo kulta mua kohottaa
Ja kahvitilkan kuppihinsa saa,
On kamarissa toukokuinen sää,
Vaikk' ulkon' oisi tammikuinen jää.»

Ja sitten tuli esille tupsupäinen kahvimyssy. Mummo syleili Helmiä, sillä Helmi oli sen virkannut.

Isän luo lensi perhosen muotoinen kynänpyyhe, ja siiven alta putosi pieni paperilappu. Isä aukaisi ja luki:

»Isän olen pieni perho,
 Äidin armas satakieli,
 Kunhan aukee isän syli,
 Illoinen on Ainon mieli.
 Kuni pikku perhonen,
 Lennän isän polvellen.

Isä Ainoa suuteleepi,
 Aino isää taputtaa,
 Joskus hiukan veteleepi
 Isän partaa karkeaa.
 Isä nauraa mielissään,
 Aino pitää isästään.»

Mitäs äiti sai?

Suuren paketin kantoi pukki äidille. Siinä oli
 pehmeä jakkara äidin jalkojen alle. Jakkaraankin
 oli pukki kiinnittänyt paperin ja siinä oli tällainen
 runo:

»Kun äiti kultanen kuljeksii
 Kaikk' keittiöt, kellarit, aitat,
 Kun päivät huiskivi, huolehtii,
 Käy katsoen kaikki paikat,
 Voileivät laittavi lapsille,
 Tuo kinkut rasvaiset pöydälle,
 Näin hääräten aamuin, illoin,
 Väsyneenähän äiti on silloin.

Kas, tässä mä, jakkara pienoinen,
 Tulen tuolin vierehen sulle.
 Kun uuvuksiss' olet, kultainen,
 Tuo vieraaks' jalkasi mulle.
 Kas, mulla on kukkaset langasta,
 On niityn tantere kangasta,
 Sen kylvivät Helmi ja Vilho
 Ja Väinö ja Lauri ja Aino.»

Äiti tuli tästä niin iloiseksi, että kokosi kaikki lapset syliinsä, kiitti heitä kaikkia yhtäaikaa ja suuteli sitten vielä jokaista erikseen.

Pukki tuli uudestaan äidin luo, ja nyt sen silmät välähtelivät veitikkamaisesti.

— Mitähän sillä pukilla nyt on? — ihmetteli äiti.

Pukki nosti liepukkaansa — sieltä kuului: »na=au!» ja lattialle loikkasi — keltainen kissa.

Se raukka oli niin ujo, että heti juoksi sohvan alle, eikä äiti saanut edes paperiliuskaa sen kaulasta. Sohvan alla kiilui vain kaksi silmää ja kuului kovaa murinaa.

Se oli kallisarvoinen kissa. Isä oli sen tuottanut Pietarista, sillä meillä oli julmasti hiiriä.

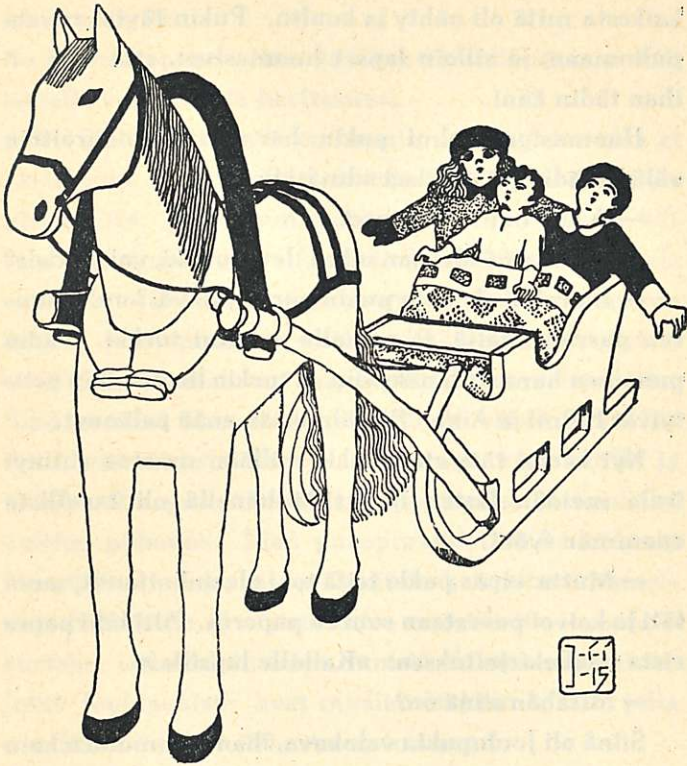
Lauri olisi mennyt kissaa kiinni ottamaan, mutta samassa kuului oven takaa tuttu kellon kilinä. Ovenraossa välkähti hopealta hohtavat suitset, pystykorvainen hepo työnnettiin sisään, perässä oli reki . . .

— Hyväinen aika . . .! Siinähan ne nyt ovat! huusi Helmi hengästyneenä. — Nuket tulevat Helsingistä!

— Voi, sinä rakas Kyllikki, tule minun syliini! puheli Helmi ja puristi rintaansa vasten parhainta nukkeaan, jota hän oli jo kauan ikävöinyt. Tuskin Helmi olisi voinut tuntea Kyllikkiään, ellei olisi kiiltokarvaisen lakin alta nähnyt sen keltaista tukkaa ja suuria sinisilmä. Se oli saanut hameen, takit, kengät — kaikki oli uuden uutukaista ja komeaa.

Aino oli yhtä onnellinen kuin Helmikin, sillä hänen Oivallaan oli silkkihame. Olipa Alli Aunikkikin saanut

villaisen hameen, se raukka, joka koko viime talven oli ollut paitasillaan.

Kaikki seisoivat matkalta tulleitten ympärillä. Vilho oli aivan hämillään.

- Isä, onko tuo minun Virkkuni?
- Eikö isäntä omaa hevostaan tunne? nauroi isä.
- Mutta sehän on maalattu harmaaksi ja saanut uuden hännän ja uudet korvat ja suitset.

Niin oli, ja rekikin oli muuttanut muotoaan.

Nyt tulvasi pukille kysymyksiä nukeista, hevosista ja kaikesta mitä oli nähty ja kuultu. Pukin täytyi ruveta puhumaan, ja silloin lapset huomasivat, että sillä oli ihan tädin ääni.

Huomasipa Helmi pukin harmaitten kiharoitten välissä tädin ystävälliset silmätkin.

— Aijai! huusivat lapset.

— Etpäs sinä olekaan oikea Joulupukki, vai oletkos?

— En minä ole kuin pukin paras ystävä, kuului suuren parran sisältä, ja samalla avautui turkki. Tädin punainen hame tuli näkyviin, ja turkin liepukoihin peityivät Helmi ja Aino. Ei Väinökään enää pelännyt.

Nyt kertoi täti, ettei pukki millään muotoa ehtinyt tulla meidän lasten luo, sillä hänellä oli tavallista enemmän työtä.

— Mutta eipäs pukki teitä toki ole unhoittanut, sanoi täti ja kaivoi povestaan suuren paperin. Äiti luki paperista päällekirjoituksen: »Kaikille lapsille.»

— Mitähän siinä on?

Siinä oli Joulupukin valokuva, ihan semmoinen kuin iso sisko oli nähnyt eräässä kirjakaupassa Helsingissä.

Isä, äiti, mummo ja iso sisko vetäytyivät sitten takkatulen luo keskustelemaan Helsingin asioista. Lapset sillä aikaa kokoilivat joululahjojaan ja katselivat pukin valokuvaa.

Silloin lasten kesken syntyi riita. Lauri väitti, että jutut Joulupukista ovat sulaa valhetta, mutta

siitä Helmin tuli niin mieli pahaksi, että hän rupesi itkemään. Kun Aino näki Helmin itkevän, pääsi häneltäkin itku.

Isä tuli apuun. Hän otti Laurin syliinsä ja puheli hänelle vakavasti ja herttaisesti.

— Sinä olet rehellinen luonne, sanoi isä, — sinä et tiedä, että edes leikillä puhutaan sellaista, mikä ei ole aivan totta. Mutta kun sinä kasvat suuremmaksi, silloin sinä ymmärrät, että jutut Joulupukista eivät ole valheita. Jumala on, näet, antanut ihmisille suuren lahjan, jota sanotaan mielikuvitukseksi. Sitä toiset ovat saaneet osakseen enemmän, toiset vähemmän. Sinä ja minä olemme käytännöllistä väkeä, ja meillä on mielikuvitusta paljoa vähemmän kuin äidillä ja tädillä. He ymmärtävät lintujen laulua ja kuulevat puitten puhuvan. Illan purppurapilvissä he näkevät lumottuja linnoja, joiden harjalla haltiattaret tanssivat. Sellaisista ihmisistä tulee runoilijoita ja sadunkertojia, jotka lohduttavat ihmisiä elämän murheissa. Jutut Joulupukista ovat mielikuvituksen leikkiä, jolla onnelliset ihmiset ilahuttavat toisiaan.

Isän puhuessa oli äitikin tullut paikalle.

— Uskotteleeko Lauri siskoilleen, ettei Joulupukkia muka ole olemassa? Kuka on tuonut kaikki nämä kauniit lahjat? Kuka on pannut tulen takkaan ja sytyttänyt kuusen kynttilät palamaan? Sen on tehnyt suuri näkymätön Joulupukki.

Sen nimi on R a k k a u s.

Siinä kodissa, jossa sillä Joulupukilla on hyviä ystäviä, koettavat ihmiset aamusta iltaan keksiä iloa toisilleen, ja jouluksi he panevat oikein parastaan. Niin ovat meidänkin lapset tehneet, ja niin ovat tehneet mummo, täti, isä ja äitikin. —

Sillaikaa kuin äiti ja isä puhelivat Laurin kanssa, olivat pienemmät lapset menneet mummon luo lahjansa näyttämään. Sieltä äiti kutsui heidät kokoon kuusen juurelle. Aino kiipesi äidin syliin, kaikki koettivat päästä hyvin lähelle isää, äitiä ja mummoa.

Sitten isä käski lapsia olemaan hiljaa, sillä äiti rupesi puhumaan Jumalan suuresta joululahjasta.

— Tietääkö Aino, mikä se lahja on? kysyi mummo.

Aino pani kätensä ristiin, nojasi päätänsä äidin rintaan ja sanoi:

— Kyllä Aino tietää: Jumala antoi ainoan poikanta.

Ja sitten äiti luki lapsille Jumalan ainoasta pojasta, joka ensimmäisenä jouluyönä syntyi Betlehemissä ja pantiin oljille makaamaan.

Nyt oli lasten aika mennä levolle. Äiti saattoi kaikki kultakäpysensä sänkyihin. Lahjat asetettiin sänkyjen luo. Virkku seiso Vilhon vuoteen vieressä, ja Kyllikkiä ja Oivaa ei raskittu jouluyöksi viedä nukkekamariin. Alli Aunikin täytyi nukkua siellä yksinään, sillä hän oli vahanukke ja olisi ehkä voinut sulaa sängyssä. Nenä oli viime jouluna jo litistynyt Helmin lämpimän kyljen alla.

Sitten isä ja äiti siunasivat pienokaisten kanssa

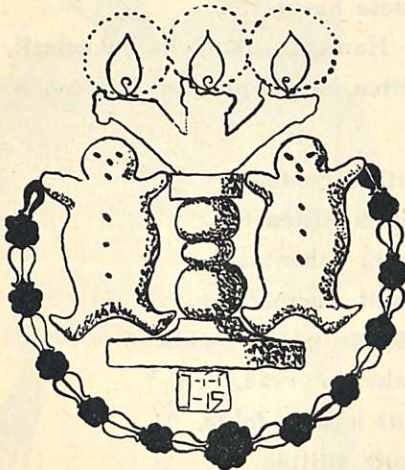
yhdessä. Siunattiin isää, äitiä, mummoa, veikkoja, siskoja, tättä, setiä, enoja ja kaikkia ihmisiä. Aino vielä hiljaa siunasi Oivaa, kanoja, kyyhkysiä ja kaikkia, joita hän piti hyvänä.

Kaikkein viimeiseksi Aino siunasi käärmeitä, sisiliskoja ja sammakoita.

Äiti oli näet sanonut, että pahojenkin puolesta tulee rukoilla, ja Aino ei tietänyt, että maailmassa oli muita pahoja kuin käärmeet, sisiliskot ja sammakot, joita kesällä täytyy pelätä, kun lapset kulkevat avojaloin.

Vihdoin lasten silmät painuivat kiinni. Oivakin nukkui Aidon vieressä. Helmi oli kiertänyt kätösensä Kyllikin ympärille, ja Vilho unissaankin piteli kiinni Virkun suitsista.

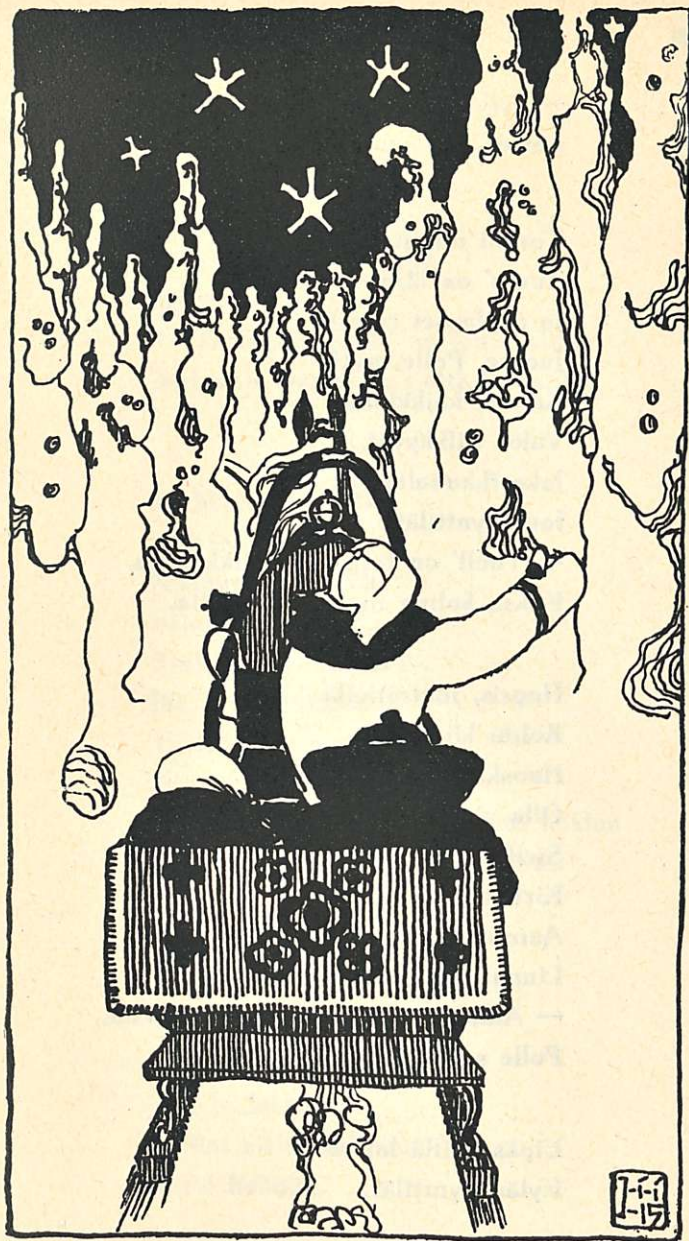
Myllykylässä jouluna 1884.

JOULUAAMUNA.

»Nouse, Kerttu kulta,
Joudu pukemaan!
Tuovi, pane tulta
Tuvan ikkunaan!
Kuulkaa, kirkkotieltä
Kuuluu kulkuset.
Heikki, joudu sieltä,
Juota hevoset!
— Hameet, sukat ylle sukkelasti,
Sitten kahvit juomme joutusasti.»

Äiti kiiruhtaapi
Sitten lieden luo,
Tulta kohentaapi,
Kupit, kermit tuo.
Pöydän päässä kohta
Kahvi höyryää,
Äiti leikkaa lohta,
Voita silittää.

»Hopsis, metsätiellä kohta kiidetään».

— Polle valjahiss' on kartanolla,
Lasten päät on pian palmikolla.

Turkki uunin eessä
Tuoss' on lämminnyt.
Jo on lapset reessä,
Juokse, Polle, nyt!
Katsos, kaikkialla
Valot välkkyvät,
Joka ikkunalla
Joulukynttilät!
— Tuoll' on tulisoihtu kukkulalla,
Kaksi, kolme metsäpellon alla.

Hopsis, metsätiellä
Kohta kiidetään.
Hauskin oisi siellä
Olla yksinään.
Siell' on kuusikossa
Kirkot korkeat,
Aamun kuutamossa
Linnat loistavat.
— Anna, Heikki, muitten kiidätellä,
Polle saapi hiljaa hölkytellä.

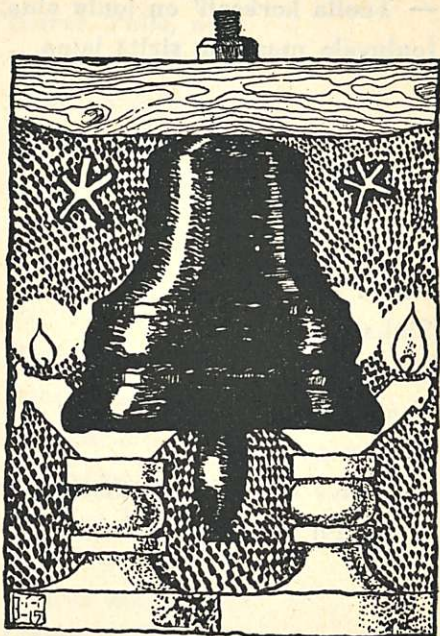
Eipäs täällä loista
Kylän kynttilät.

Luojan akkunoista
 Valot välkkyvät.
 Täynn' on enkeleitä
 Tarha taivahan,
 Mummo silmää meitä
 Mailta Jumalan.
 — Tuolla korkeall' on joulu aina,
 Jouluvalo maan on sieltä laina.

Kirkkojärven jäällä
 Nyt jo ollahan.
 Naapuritpa täällä
 Kiinni saadahan.
 Sinkalett' ei lunta,
 Jää se kimmeltää.
 Täällä kymmenkunta
 Rinnan nelistää.
 — Näkyy kirkko! Kynttilöitä loistaa
 Sadottain ja kaikist' akkunoista.

Kyll' on hauska mennä
 Joulukirkkohon!
 Juokse, Polle, lennä,
 Nyt jo kiire on!
 Kellot siellä kaikuu,
 Virsi heläjää,

Rannan vuori raikuu,
Ilma väräjä.
— Kuules, kuin se kuuluu valtavalle:
»Riemu, rauha» kaikuu kaikkialle!

PIKKU=MAIJA TAIKINATIINUSSA.

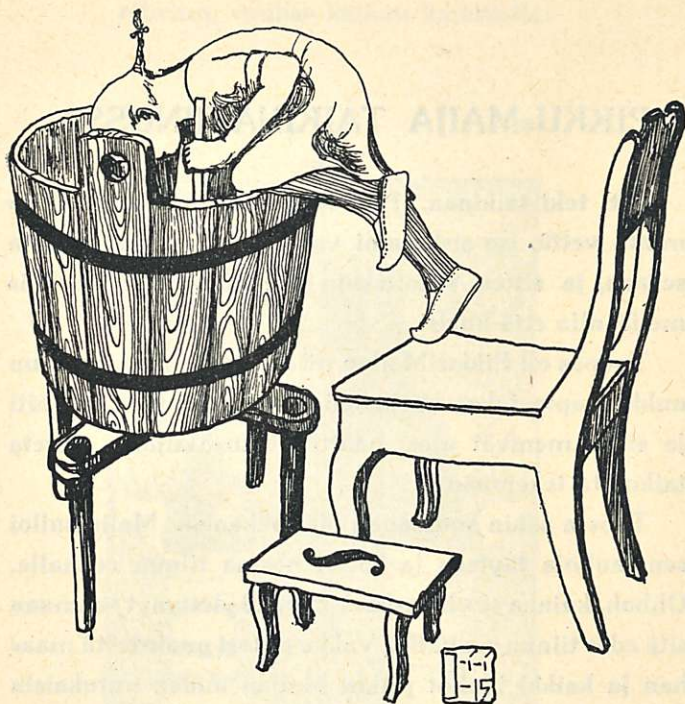
Äiti teki taikinaa. Hän kaatoi isoon tiinuun lämmentä vettä, iso sisko ajoi vakkasella säkistä jauhoja sekaan, ja sitten sekoitettiin viisipiikkisellä härkimmellä niin että hurisi.

Tuopas oli Pikku=Maijan mielestä hauskaa, hän kun nukkekaapin takaa kurkisteli. Annahan olla: kun äiti ja sisko menivät ulos, päätti Pikku=Maijakin ruveta taikinata tekemään.

Tuossa säkin suussahan oli vakkanen. Maija sulloisen jauhoja täyteen ja koetti nostaa tiinun reunalle. Ohhoh, kuinka se oli raskas! Ei tyttö ylettynyt saamaan sitä edes tiinun reunalle. Vakka putosi puolitiestä maahan ja kaikki jauhot pitkin Maijan uuden uutukaista leninkiä. Vooi=voi!

Mutta mitäs siitä! — Nyt piti katsoa miltä taikina tiinussa näytti. Ei tyttö ylettynytkään näkemään, ei edes nenän nipukkakaan noussut reunan tasalle. Mutta olihan tuossa tuoli. Tuolihan silloinkin oli ollut apuna, kun Pikku=Maija viimeksi pöydällä kävi. Silloin Maija oli ottanut vaarin kirkkolakin naulasta, pan-

nut sen perunoita täyteen ja koettanut upottaa vesisaa-
viin. Nyt vedettiin sama tuoli taikinatiinin ääreen,
jakkara asetettiin viereen, ja nyt ylös!

Ahah, jo ylettyi yksi sormi taikinaan.

Kas, kuinka tuo taikina tuolla tiinussa näytti so-
malta. Tekipä Maijan mieli sitä vähän sekoittelemaan.
Onneksi olikin härkkimen varsi jäänyt Maijan puolei-
selle reunalle. Maija istui oikein vakavasti tuolillaan,
otti härkkimen, liikutteli sitä ylös, alas ja loiskutteli

niin että taikinatiinussa kävi isoja aaltoja. Sieltä tuli lämmintä höyryäkin, ja Maijan teki mieli vähän koet-
taa, miltä taikina käteen tuntuisi. Oli tuo vähän vai-
keata, kun taikina oli aika syvällä, sitä oli, katsokaas,
vain puoli tiinullista, sillä se oli vasta vetelää velliä,
jota äiti ja sisko sanoivat »taikinan juureksi».

Maija keksi sittenkin keinon: hän kohosi tiinun reu-
nalle polvilleen, piteli vasemmalla kädellään härkkimen
varresta kiinni ja kurotti oikean kätensä taikinaa kohti.
Ahah, jo ylettyi yksi sormi taikinaan. Sepäs tuntui
somalta sormeen! Maija koetti työntää sormeansa
vähän syvemmälle, mutta silloin härkkimen varsi luis-
kahti toiselle reunalle, ja Maija oli polvillaan taikina-
tiinussa.

Uhhuh, huh! kun kastui hame ja sukat ja kengät ja
esiliina ja kaikki tyynni! Päähänkin oli taikinaa loiskah-
tanut, ja suu sitä oli aivan täynnä. Maija hämmästy-
niin, että aikoi ruveta itkemään, mutta sittenpä ei ollut-
kaan aikaa itkuun, kun huomasi, miten tuo taikina
somasti lämmitti hänen jalkojaan. Pikku=Maija kävi
pohjalle istumaan, loiskutteli käsillään taikinaa ja nau-
roi. Niinhän tässä oli hauskaa kuin kylpyammeessa.

Kunhan nyt äiti pian tulisi, että saisi nähdä, kuinka
Maijan kädet ovat vellissä! Jo narahti ovi.

— Äiti, äiti! Pikku=Maijan kätöset täynnä puuro-
velliä! — Niin äänteli tyttö ja taputteli taikinaisia
käsiään.

Mistä sen lapsen ääni kuuluu? ihmetteli äiti ja kat-

seli ympäri tupaa. Mutta kun taas kuului: »äiti, äiti!» ja Pikku=Maija heleästi nauroi piilopaikassaan, huomas i äiti, miten tytön pää pyrki esille taikinatiinusta. Siitä äiti tuli niin hämilleen, että jäi sanattomana seisomaan. Sitten hän suuttui ja sanoi Pikku=Maijaa »pyryharakaksi», joka kaikkialle ennättää pahaa tekemään. Äiti vilkaisi jo pitkään vitsaan, joka kurkisteli ison kellokaapin takaa, mutta sitten häntä alkoi niin huvittaa Pikku=Maijan taikinainen pää ja heleä nauru, ettei itseään saattanut muuta kuin makeasti nauraa.

Tyttö nostettiin taikinatiinusta ja pantiin hameineen päivineen pesuammeeseen, ja Maija ei itsekään tietänyt, missä oli hauskeempaa, täälläkö vai taikinatiinussa.

Seuraavana päivänä, kun Pikku=Maija meni siskoineen pihalle, tuli Iso=Nasku häntä vastaan. Se näytti olevan oikein hyvällä tuulella ja tonkasi Pikku=Maijaa polveen.

— Röh, röh, röh! sanoi Iso=Nasku, ja jos tuon suomeksi kääntää, niin se merkitsee: »Paljon kiitoksia, Pikku=Maija, kun eilen toimitit minulle ja pienille naskuilleni niin hyvän illallisen!»

MYLLÄRIN MATISTA JA MYLLÄRIN MAIJASTA.

I.

Maija ja Matti.

Myllärin Maija oli pieni punaposkinen tytön tyllerö, jolla oli pikkuinen pystynenä ja vilkkaat ruskeat silmät.

Hänen veljensä oli myllärin Matti, harteava, valkokuukkainen poika, jolla oli tasainen luonne ja miehekäs mieli.

Matti osasi isän kanssa takoa myllynkiven teräsväksi, hän osasi laskea myllyn jauhamaan sekä panna myllyn sulkuun, ja hän tunsu tarkalleen kaikki myllärin tehtävät. Siksipä hän saikin aina isän ruokalevolla ollessa hoitaa myllärin virkaa.

Matista oli hauska istua sääret ristissä myllynkehällä ja katsella, kuinka jyvät valuivat kiven silmään. Vähänväliä hän astui jauhotorven luo, avasi säkkiä, hieroi hyppysissään jauhoja, nosti housujaan ja oli olevinaan aikamies. Kun sitten joku myllymies ajoi mäkeä alas kuormineen ja kysyi mylläriä, astui Matti, kädet housu-

Joskus Maija oli isän apulaisena.

suntaskuissa, kynnykselle ja käski miestä kantamaan säkkinsä sisälle. Vieläpä koetti Matti säkin pohjasta auttaakin, jos myllymiehen oli liian vaikea nostaa tynnyrin säkki selkäänsä.

Maija, hän taas joka aamu lakaisi myllynlattian ja ajoi porsaas ulos myllystä, kun ne pyrkivät jauhoja syömään. Myllyssä oli isän höyläpenkki. Sen alta Maija kantoi lastut porsasten pannaan. Myllärin siolla oli aina puhdas ja pehmoinen vuode, ja niiden kaukalossa oli kylläksi jauhovelliä. Siitpä syystä niillä olikin valkoinen ja lihava selkä.

Joskus Maija oli isän apulaisena. Hän piti säkin suuta auki, silloin kun isä mittasi jyviä hinkalosta säkkiin. Kahdesta kohdasta Maija piti käsillään kiinni, mutta kolmannelta kohti säkin reuna pantiin suuhun. Usein, Maijan paraikaa säkkiä pitäessä, kuului äidin ääni tuvan portailta: »Maija hoi! — Maija-a! Tuleppas tupaa lakaisemaan! Tuleppas pesemään astioita!»

Silloin Matti astui alas myllynkehältä ja rupesi säkin pitäjäksi, mutta Maija juosta vilisti tupaan äitiä auttamaan.

Näin myllärin lapset arkipäivinä tekivät työtä aamusta iltaan, ja sunnuntaisin he lukivat kilpaa. Ja heillä oli aina hauskaa.

II.

Haltia.

Kerran Maija ja Matti olivat yhdessä myllyä lakaisemassa. Oli talvinen aamuhämärä. Myllyn ikkunat olivat jäässä, vesipyörä oli jäätynyt kouruun kiinni ja mylly oli pysähtynyt.

Lapset olivat jo lakaisseet yläkerran, jossa isä yksinään veisteli, ja nyt he laskeusivat alakertaan. Siellä on hammaspyörät, sihtiseulat, ryynimyllyn tuulisiivet ja kaikenmoiset kummalliset rakennukset.

Myllyä ei oltu lakaistu kahteen päivään. Pyörissä oli paksu kerros jauhontomua, tuulisiivissä ja katossa riippui aivan kuin harmaita hämähäkin verkkoja, ja ikkuna oli kokonaan jauhontomun peitossa.

Myllyn alakerrassa vallitsi outo hämärä ja kammostava hiljaisuus. Isän kirveen kalke yläkerrassa oli tauonnut, koski jään alla kohisi kumeasti, ja myllyn lattian alta alkoi kuulua ikäänkuin hiljaista laulua.

Lasten mieleen johtuivat yhtäkkiä kaikki kertomukset, mitä he olivat kuulleet haltioista ja kummituksista.

Haltiat eivät viihdy missään niin hyvin kuin myllyssä. Päivin ne asuvat pyörien takana pimeässä, öisin, kun kello on lyönyt kaksitoista, ne kävellä tassuttelevat varpaillaan pitkin myllyä, mutta heti kun kukko on laulanut ensimmäisen kerran, ne kiiruhtavat pyörien taakse. Jos mylly yöllä jauhaa ja mylläri on nukahtanut säkkikasalle, silloin haltia valvoo. Hän pitää huolen siitä, etteivät jyvät lopu kiven silmästä. Jos kivet alkavat jauhaa tyhjää ja myllyssä on syttymäisillään tulipalo, silloin haltia antaa kissan juosta myllärin ylitse, niin että mylläri herää.

Kun mylly seisoo ja kaikki ovet ovat lukossa, sil'oin haltia pitää huolen siitä, ettei varas tule myllyyn. Kuka vaan luvattomilla asioilla kulkee ja jos kenellä on paha omatunto, sille haltia näyttäytyy. Joskus se ilmestyy hyvillekin ihmisille. Silloin sen aina on harmaa takki yllä ja punainen huippuhattu päässä. Pahoille se ilmestyy yölepakon tahi pörröisen koiran hahmossa. Mutta jos haltiata huutaa nimeltään, niin se heti muuttuu kissaksi tahi jauhosäkiksi.

Maija muisti kertomuksen miehestä, joka oli mennyt myllyyn talkkunajauhoja varastamaan. Juuri kun mies avasi säkkiä, näki hän, miten joku ojensi ikkunasta sisälle suuren kouran, jonka kaikki sormet olivat harallaan, ja kumea ääni sanoi: »Annappas talkkunapöppöröä!»

Maija kysyi hiljaa Matilta, oliko hän kuullut tuota juttua. Matti myönsi kuulleensa.

Maija koetti kävellä hiljaa, ettei askeleita kuuluisi; hän siveli varovasti pehmeällä luudalla hammaspyörää, ettei herättäisi haltiaa.

Mattikin liikkui hiljaa ja nosteli sanaakaan sanomatta lapiollaan jauhontomua kaksikorvaiseen vasuun.

— Matti hoi, minua pelottaa! sanoi Maija.

— Mitä sinä pelkää? kysyi Matti, tekeytyen urhooliseksi.

— Minä pelkään haltiaa.

— Ei täällä mitään haltioita ole. Ei isä usko haltioita enkä minäkään!

Samassa ryynimyllyn siipi liikahti.

— Huu! huusi Maija ja hyppäsi suin päin jauho-kasaan.

— Mitä sinä siellä hypit? sanoi Matti vähän äreästi. Poika ei tahtonut tunnustaa, että häntäkin pelotti.

— Matti, Matti, siellä on haltia — — minä näin kuinka siipi liikahti!

— Suomalainen ei usko ennenkuin koettaa! kerskaili Matti ja kolahutti lapion varrella siipitammea. Siiven takaa kuului kummallinen kolahdus, pimeässä näkyi jotain harmaata, ja sitten oli kuin joku olisi ääntänyt.

Maija kirkkaisi ja alkoi huutaa isää.

Isä tuli portaita alas. Siitä Maija sai rohkeutta. Hän kertoi kauhistuneena, kuinka haltia oli liikuttanut myllyn siipeä, kuinka Matti oli kolistanut lapiolla siipitammea, ja kuinka siiven takaa oli aivan kuin harmaa

linnun siipi näkynyt ja samassa oli kuulunut outoa ääntä.

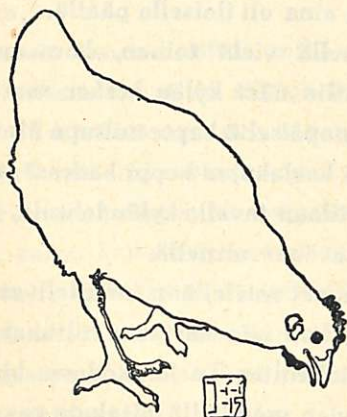
Matinkin silmät olivat pystyssä pelästyksestä, eikä hän saanut sanaakaan suustaan.

— Joko se meidän Mattikin on saanut »jäniksen housut» jalkaansa? ivaili isä ja kiipesi katsomaan, mikä myllynsiipien takana oli lapsia säikäyttänyt.

Isä kolisti vähän siipeä.

— Kä=kä=kääk! sanoi ääni siiven takaa — ja lattielle lentää lehahti harmaja olento. Se oli myllärin kana, Maijan oma »Töppöhäntä», joka oli hiipinyt kiven silmään ryynejä syömään ja tunkeutunut sieltä alaker-taan.

Maija kiiruhti kanaansa kiinni ottamaan, mutta Matti seiso i isän edessä häpeissään ja päätti kerran vielä näyttää, ettei hänellä ole »jäniksen housut» jalassa.

III.

Myllärin Matin sankarityö »sorkkaväen kapteenina».

Maiski oli kylän yhteinen karjanpaimen. Majander hänen oikea nimensä oli. Sen hän oli nuorena miehenä ottanut itselleen Turkin sodassa. Mutta kyläläisten mielestä se oli liian pitkä ja ruotsalainen. Siitä syystä he sanoivat häntä Maiskiksi.

Sellainen nimi soveltuikin mainiosti tuolle punapartaiselle, sukkelasääriseksi karjanpaimenelle, joka aina lauloi ja aina oli iloisella päällä.

Olipa hänellä vielä toinen, komeampikin nimi: Maiskia sanottiin näet kylän kesken »sorkkaväen kapteeniksi». Kenopäiseltä kapteeniltapa Maiski näyttikin, kun hän kulki karjakujaa keppi kädessä, torvi toisessa, ja komensi sotilaan tavalla kylän lehmiä, joita hän kunioitti »sorkkaväen» nimellä.

Kaikki ihmiset mielellään kuuntelivat Maiskin juttuja. Iltaisin, kun hän karjasta tultuaan istui veistokilla ja kertoi miten Turkin sodassa kiväärin kuulat suhisivat korvien ympärillä niinkuin vaapsahaiset, sil-

loin isäntä antoi nysäpiippunsa sammua, emäntä härkimen pysähtyä puuropadassa, piiat seisahtuivat vateineen, lautasineen lattialle ja lapset kiipesivät Maiskin syliin tai kurkistelivat hänen olkapäänsä ylitse. Naapureistakin kokoontui nuorisoa siihen taloon, missä Maiski oli vuorollaan.

Mutta hänä ei ollutkaan aivan kauan samassa paikassa. Kylän yhteisenä karjanpaimenena hänen tuli kulkea kontteineen, torvineen talosta taloon. Pari kertaa kesässä Maiski tuli myllärillekin, mutta viipyi siellä ainoastaan kaksi yötä, sillä myllärillä oli vain kaksi lehmää, punainen lehmä, »Multron», ja valkoinen, »Viitakuu». Paimenen oli näet määrää viipyä yö lehmältä kussakin talossa.

Mutta Maiskin myllärillä ollessa oli Matilla onnen aika. Kaiket illat hän istui Maiskin polvella juttuja kuuntelemassa, ja joskus ukko antoi hänen törähyttää torvellaankin.

Se oli suurin suosionosoitus, mikä myllärin Matin osaksi oli koskaan tullut, ja siitpä Matti ylpeilikin, sillä Maiski oli hänestä niin arvokas mies, että tuskin Kiinan keisarikkaan olisi vetänyt hänelle vertoja.

Maiskin torven toivotus oli koko kylälle tuttu. Se kuului joka aamu kello neljänestä vailla viisi kylän keskellä olevalta kalliolta. Siihen juhlalliseen aamutervehdykseen kylän kansa heräsi, emännät ottivat lypsinkiulut käteensä, miehet alkoivat etsiä työtamineitaan ja lapset hieroivat unet silmistään.

Kun kello löi kuusi, kuului torven törähdys toisen kerran.

— Nyt paimen soittaa ulos! sanottiin silloin joka talossa, ja pian kolisivat kaikki tarhan veräjät ja joka pihalta kuului: »hoi karjaan, hoi!» Kujalla kalkattivat karjan kellot: »pom, pom, pom, pilipili pom! pom, pom, pom, pilipom, pilipom!» Ja väliin kumahteli Maiskin mahtava torvi.

Kun Maiski sitten kulki karjansa perässä myllärin tuvan ohitse ja apupaimen juosta hötkötti vallattomien härkämullikoiden perässä, silloin oli Matti aina portin pielessä.

— Ah, olisinpa minäkin »sorkkaväen kapteeni»! huokasi poika itsekseen.

Mutta eihän Matin sopinut pyrkiä liian korkealle. Kunpa olisi edes kelvannut apupaimeneksi! Mutta Maiski ei huolinut pikku pojista karjaan. He olisivat saattaneet eksyä tai joutua suden suupalaksi.

— Kunhan kasvan suureksi, silloin pääsen minäkin Maiskin kanssa karjaan, tuumasi Matti itsekseen. Hän koki joka ainoa ilta parhaansa mukaan auttaa paimenia, kun nämä ajoivat pois lehmiä rannasta, jonne ne aina menivät juomaan ja eksyivät usein sillan arkkujen väliin.

Eräänä iltana Matti oli oikein urhoollinen. Hän karakoitti tielle Ylätalon härän, joka oli aikonut jäädä keselle koskea märehtimään. Kun Matti hengästyneenä kiipesi kosken äyrästä ylös ja tervehti »sorkkaväen kap-

teenia», sanoi tämä Matin sanomattomaksi iloksi nämä merkilliset sanat:

— Huomenna on myllärin vuoro toimittaa minulle apupaimen. Koska sinä olet sellainen mies, että uskalat lähteä keskelle koskea sarvipään härän kanssa kamppailemaan, niin arvelen, että sinä kyllä kelpaat minulle apupaimeneksi. Laita siis pussi selkääsi ja ole aamulla valmis. Vai pelkäätkös karhun kämmeniä?

— Enkä pelkää! kehaisi Matti ja juosta vilisti tupaan kertomaan Maijalle suurta uutista.

Maija oli ihmeissään. Eipä ottanut äiti ensin uskoakseen, että Maiski oli totta tarkoittanut. Iltasella nautottiin Matille liinainen karjapussi, saappaat tervattiin ja nuorta voita kirnuttiin evääksi. Matti valmisti itselleen uuden »kirjokepin», jonka värjäsi lepänkuorilla punaiseksi, sekä vannehti ullakolta löydetyn vanhan paimentorven ja vei sen myllyn kouruun turpoamaan.

Matti oli aamulla pukeissa aikoja ennen kuin paimentorvi ensimmäisen kerran törähti. Hän kulki kauas kujalle karjaa vastaan. Pussi kiikkui ja torvi heilui, kun Matti innoissaan kirves olalla ja keppi kädessä ajoi lehmiä ja vähänväliä huusi: »hoi karjaan, hoi!»

Myllärin portilla oli Maija paraikaa Multronia ja Viitakuuta ulos laskemassa. Hän hymyili Matille ja sanoi häntä »sorkkaväen kapteeniksi». Silloin Matista tuntui, kuin hän olisi ollut kolminkertaisesti aikamies.

— Älä eksy kauas Maiskista, ettei sinua sudet syö! huusi äiti ja lisäsi vielä: — jos metsästä tulee pitkähän-

täinen elukka, huuda silloin aikalailla, sillä se on susi, joka pelkää ihmisen ääntä, mutta jos tulee semmoinen elukka, jolla ei ole häntää ensinkään, mene silloin piiloon, sillä se on karhu, ja karhu ei huoli, vaikka kuinka huutaisit.

— Jospahan tulisivatkin sudet ja karhut, kyllä minä ne opettaisin karjaa repimään, uhosi Matti. — Tulisi vaan se susi, joka viime kesänä repi mummon mustan lehmän — tulisi kaksi — kolme — vaikka viisi pitkähäntää — tästä kirveestä ne saisivat kaikki tyyppi!

Matti innoissaan heilutti kirvestään ja törähytti torveensa niin että kylä kaikui.

Metsätiellä Matti kuvitteli mielessään, kuinka sudet kannettaisiin kotiin, kuinka ne nyljettäisiin, kuinka nahat vietäisiin kaupunkiin, kuinka niistä saataisiin paljon rahaa, kuinka Matti toisi rahoilla mummolleen kahvipussin ja kuinka koko kylä sanoisi, että on se mylärin Matti oikein aika mies.

Nuo ajatukset olivat Matin mielestä niin hauskoja, ettei hän huomannut, kuinka lehmät hajosivat pitkin ahoa. Vasta kun Ylätalon härkä ja Takatorpan Hatasarvi rupesivat kovasti puskemaan, heräsi Matti unelmistaan, ja nyt tuli aika kiire. Lehmät oli ajettava takaisin karjapolulle. Mutta se ei, totta toisen kerrankaan, ollut helppo tehtävä, sillä lehmät juoksivat pitkin ahoa hännät sojossa, ne hajosivat metsään, ja metsässä oli kantoja ja risuja niin taajassa, ettei Matti voinut nopeasti juosta.

Karja saatiin toki tielle, ja vihdoin tultiin Takametsään, suureen, komeaan korpeen.

— Kas niin, nyt ollaan kuin kotona, sanoi Maiski ja viskasi kontit, torvet kiven juureen lähelle vanhaa tulisijaa. — Nyt tehdään valkea ja käydään murkinalle.

Matti kokosi puita, risuja ja kuivia katajia, Maiski raapaisi tulen takkinsa liepeen suojassa, ja pian metsässä paloi heleä valkea. Perunat pantiin tuhkaan paistumaan ja lähteestä tuotiin vettä Maiskin puulekkerillä, sillä maito oli tiellä juotu vähiin suoriin. Kaadettu mähämänty pantiin penkiksi, ja siinä kelpasi miesten syödä paistinperunoita silakan ja voin kanssa. Lehmät sillaikaa kulkivat sarviaan myöten ruohossa, ja kellot kalkattivat puitten takaa.

Maiskia alkoi nukuttaa. Hän laskeutui levolle ja käski apupaimenta pitämään huolta karjasta hänen nukahtaessaan.

— Älä laske ainoatakaan lehmää eksymään kellokaiden joukosta, varoitti hän vakavana, — täällä on, pelkään mä, suden pesä. Eivät sudet tavallisesti revi karjaa pesän läheisyydessä, mutta kukapa tietää, vaikka sattuisivat sieppaamaan. Pidä siis, poika, silmäsi auki!

Maiski nukahti suulleen sammalmättäälle, ja Matti käveli kirves olalla ja laski lehmät ympärillään.

Hetkisen kuluttua Matti huomasi, että yksi oli poissa. Se oli Takatorpan Hatasarvi.

Matti hätkähti. Kun ei vaan olisi suden suussa! Matti hakemaan.

Hän juoksi, soitti ja kutsui: — Se lehmää, se leh', se leh'! Hatasarvea ei löytynyt. Matti meni kauas metsään, niin kauas, että tuskin lehmänkelloja kuului. Siellä oli hirveän paljon suuria, sammaleisia kiviä ja kaatuneita puita. Metsä oli pimeä ja pelottava kuin vuorenpeikon asunto. Matti olisi mielellään kääntynyt takaisin, mutta hänen täytyi löytää Hatasarvi. Ennen olisi Matti vaikka itse käynyt suden kanssa sylipainisille kuin olisi antanut Takatorpan mummon ainoan lehmän joutua hukkaan. Mistä mummo parka sitten olisi maitoa saanut?

Matin edessä oli korkea vuori. Se oli musta ja pelottava. Matti pysähtyi ja kuunteli. Ei kuulunut kellojen kalketta. Metsä oli aivan hiljaa. Matin mieleen muistivat kaikki sadut vuorenpeikoista ja pahoista noidista. Hän koetti kävellä aivan hiljaa. Risu taittui jalan alla. Matti säpsähti, pysähtyi taas ja kuunteli . . .

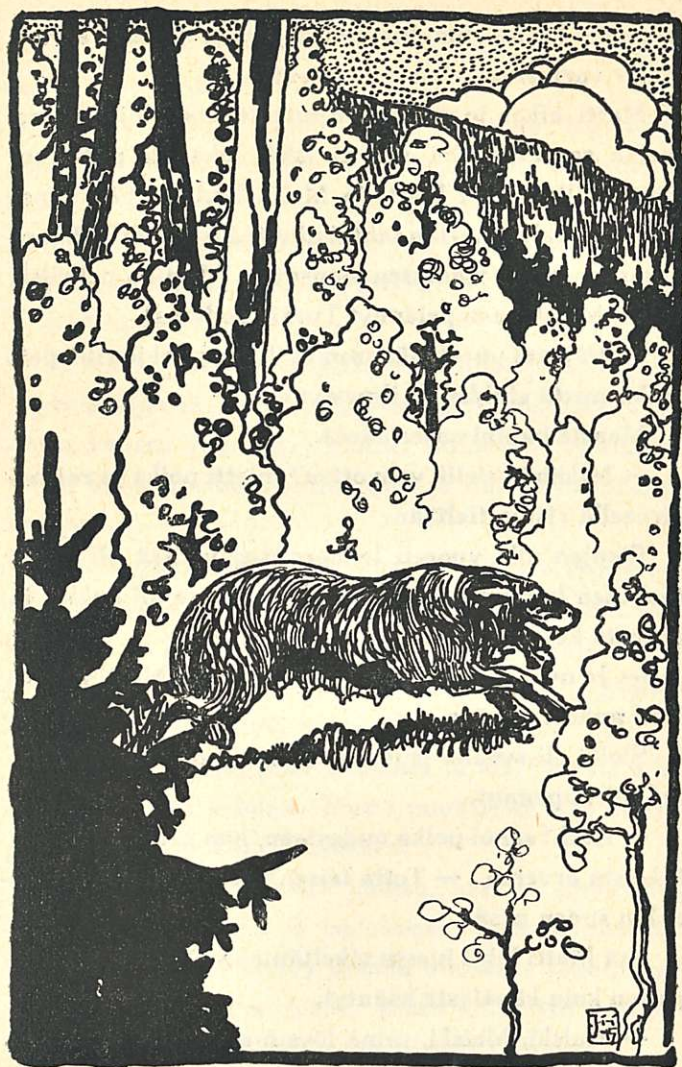
Raksis! kuului vuoren juuresta, ja ryteiköstä rynnäsi harmaanhallava, pitkähäntäinen, hirmuisen ruma elukka.

Huih! Mikä se oli? Poika kyyristyi pensaikkoon.

Nyt hän muisti, että äiti oli sanonut sutta pitkähäntäiseksi. Tuolla elukalla oli pitkä häntä, mutta eihän se voinut olla susi, tuo pieni elukka, joka ei ollut paljoa suurempi pappilan Hallia. Matti oli luullut sutta tuon ison kiven korkuiseksi.

Mutta ehkäpä se olikin suden penikka!

Silloin Matti unohti vuorenpeikot ja pahat noidat.

— — ryteiköstä ryntäsi harmaanhallava, pitkähäntäinen,
hirmuisen ruma elukka.

5 — Leikki ja työ.

Hänessä heräsi tuo hirvittävä ja innostuttava ajatus: täällä varmaankin on sudenpesä!

Matti aikoi jo säikähtyneenä juosta Maiskin luo, mutta samassa hän muisti isää, joka oli pilkannut häntä, silloin kun Matti ja Maija luulivat nähneensä myllyssä haltian. Hän tahtoi näyttää isälle, ettei hänen jalassaan ollut »jäniksen housut». Mattiko pelkäisi? Eihän Maiskikaan pelännyt Turkin sodassa!

Matti astui vuotta lähemmä. Hän seisoi jo sillä paikalla, mistä elukka oli ilmestynyt.

Maasta kuului outoa ääntä.

— Mikähän siellä vouvottaa? mietti poika ja raivasi kirveellä risuja tieltään.

Risujen alla vuoren lohkaraitten välissä oli kummallinen kumpu sammalista, kummussa oli aukko, ja aukosta kuului ulinaa.

— Jo nyt on Mikko merrassa, murahti Matti ja kurkisti aukosta sisään.

Siellä oli syvällä elukoita, jotka ulvoivat kuin äkäiset koiranpennut.

— Huih! sanoi poika uudestaan, kun muisti Maiskin äskeistä arvelua. — Totta toisen kerran, tämä on kuin onkin suden pesä.

Nyt Matti lähti juosta vikeltämään Maiskin luo niin paljon kuin kypälästä kääntyi.

— Maiski, Maiski, minä löysin sudenpesän, sudenpesän!

— Häh? Mitäs sanot? — — Ettäkö sudenpesän?

änkytti Maiski, nousi kyynäspäilleen sammalmät-
täälle ja raapi pörröistä päätänsä.

— Sudenpesän minä löysin — ihan varmaan!
Siellä se on sen ison vuoren juurella tuolla kaukana —
kaukana metsässä. — — Ihan varmaan se on suden-
pesä, kun sieltä kuuluu semmoinen paha ulina . . . Tul-
kaa pian katsomaan, tulkaa, tulkaa!

Maiski jaloilleen.

— Mars! komensi Maiski. Matti juoksi edellä tietä
näyttäen, Maiski harppasi perässä pitkin askelin. Pian
oltiin vuoren juurella. Maiski tarkasteli ryteikköä.
Siellä oli kuin olikin suden pesä ja ilki elävät pennut
sisässä.

Maiski pani sormen suulleen. Siitä Matti ymmärsi,
ettei täällä saanut ääneen puhua. Susiperhe olisi säi-
kähtänyt ja lähtenyt karkuun. Matti lähetettiin kii-
reimmän kautta kylään miehiä hakemaan, ja Maiski
lupasi sillä aikaa pitää pesää silmällä.

Matti heitti saappaat jalastaan ja alkoi juosta aika
hamppua kylää kohden. Mutta puolitiessä hän muisti
Takatorpan muorin Hatasarvea.

— Voi minua poloista poikaa, kun en muistanut
sanoa, että Hatasarvi on kadoksissa. Entä jos susi sen
nyt syöpi! Minun täytyy mennä Maiskille sanomaan!

Ja nyt takaisin metsään. Matti kauheasti pelkäsi,
että sudenpenikat sillä aikaa menisivät karkuun.

Mutta Matin suureksi iloksi tuli Hatasarvi tiellä vas-
taan. Sen oli, veitikan, tullut ikävä metsässä. Siitä

syystä se oli eronnut karjalaumasta ja aikonut pyyhäلتää mummon luo suolaa pyytämään. Mutta Mattipa hätistikin sen karahkalla toisten luo takaisin metsään ja juoksi sitten iloisena kotiin.

Kun Matti vihdoin pääsi kotipihalle, oli hän niin hengästyksissä, ettei saanut suustaan muuta kuin:

— Su=su=sudenpesä!

Mummo pelästyi. Hän luuli pojan tulleen kipeäksi, pani kahvipannunsa tulelle ja aikoi antaa Matille koiruohokahvia ja ruusuntippoja. Mutta pian poika hengitti hätänsä vähemmäksi ja kertoi koko jutun.

Silloin alkoi koko kylässä hätä ja hoppu. Matin isä haki myllystä viisi vahvaa säkkiä, naapurin miehiä pyydettiin apuun, ja nyt lähdettiin miehissä suden pesää tyhjentämään. Matti, joka oli löytäjä, sai astua edellä, ja muut miehet seurasivat.

Myllärin Maija oli Matin tullessa rannalla puulusikoita pesemässä, mutta kun hänen tietoonsa tuli susijuttu, silloin saivat lusikat jäädä likoon ja Maija aika kyytiä Koskelaan, joka oli lähin naapuri. Maija kertoi asian Koskelan Kertulle, Koskelan Kerttu Rantalan lapsille, nämä kaikille muille, ja pian olivat kaikki kylän lapset myllärin pihalla sudennoutajia odottamassa.

Kaikkien mieli paloi uteliaisuudesta, sillä kukaan ei ollut ennen nähnyt sudenpenikoita. Odotusaika alkoi käydä pitkäksi. Sepän Kallen täytyi vähänväliä kiivetä tuvan katolle katsomaan, eikö miehiä jo näkynyt.

— Jo tulevat! huusi Kalle vihdoin katolta, ja silloin kaikki lapset juoksivat karjakujalle vastaan.

Miehet astuivat raskain askelin, Matti ensimmäisenä. Hänelläkin oli säkki selässä; säkin pohja liikkui, ja sieltä sisältä kuului kummallista ulinaa.

Lapset kyselivät kyselemästä päästyään, mutta Matti kallisteli vain päätään ja sanoi salaperäisenä:

— Kyllähän sitten näette.

Aitassa avattiin säkit, Matin säkki ensimmäiseksi. Sieltä ilmestyi pieni harmaanruskea, viirusilmäinen elukka, joka vonkui kuin vihainen koira.

— Semmoisiako ne sudenpenikat ovatkin! huusi Maija ihmeissään.

— Ihanhan se on kuin harmaankirjava kissa, tuumasi sepän Kalle.

— Ja minä kun luulin, että susi on yhtä suuri kuin Ylätalon härkä, arveli suutarin Niilo pettyneenä.

Mutta pieni pettymys ei vähentänyt lasten iloa. He koettivat elukoita silitellä, mutta silloin sudenpenikat yltyivät oikein ulvomaan ja näyttivät hampaitaan. Sepän Kalle kerskasi, että hän muka uskaltaa pistää kätensä suden suuhun, mutta kun susi vähän avasi suutaan ja älähti, niin Kalle kirkaisi ja juoksi pakoon. Toiset nauroivat Kallea.

Vihdoin Matin ja Maijan äiti käski kaikki lapset pois aitasta. Hän sanoi, ettei petoakaan saa kiusata, sillä onhan silläkin sydän.

Sudenpenikat pantiin suureen tyhjään kalja=ammee=

seen, josta eivät päässeet karkaamaan, ja vanha rä y= takki köytettiin peitteeksi. Syötäväksi äiti vei niille ison vadillisen maitoa.

Parin päivän päästä eivät ne enää ruokaa tarvin= neetkaan, sillä Maiski ampui ne samalla kiväärillä, jota hän oli käyttänyt Turkin sodassa. Sitten penikat vie= tiin Helsinkiin myytäväksi, ja Matti pääsi isänsä kanssa niitä viemään.

Sillä matkalla Matti näki monta ihmettä ja kummaa. Mutta niistä ei kerrota tällä kertaa. Päätäpauk= punginmatkalla oli se, että sudenpenikat menivät kaikki kaupaksi ja yksi niistä täytettiin ja vietiin Yli= opiston eläintieteelliseen museoon, ja siellä se lienee vielä tänäkin päivänä.

Matti itse osti rahoilla koko pussillisen kahvia mummolleen, silmälasit äidille, uuden lakin isälle, »M a a m m e k i r j a n» Maijalle, ruutia ja tupakkaa Maiskille, puoli tusinaa naskaleita suutarille ja pui= kon parasta terästä sepälle. Kaikille kylän lapsille Matti toi tuliaisiksi rinkeleitä ja ongenkoukkuja, mutta itselleen hän osti »L u o n n o n k i r j a n», jossa kerrotaan kaikista eläimistä. Siinä on suden kuvakin.

Seuraavana pyhänä, kun kylän väki oli kirkossa, luettiin saarnastuolista tämänkaltainen kuulutus:

»Matti Matinpoika sen ja sen kylän mylläritä on löytänyt sudenpesän, jossa oli sisällä 5 pentua, ja niistä on kuntakokous päättänyt maksaa yksi sata viisikym= mentä markkaa tapporahoja, jotka löytäjän, ennen=

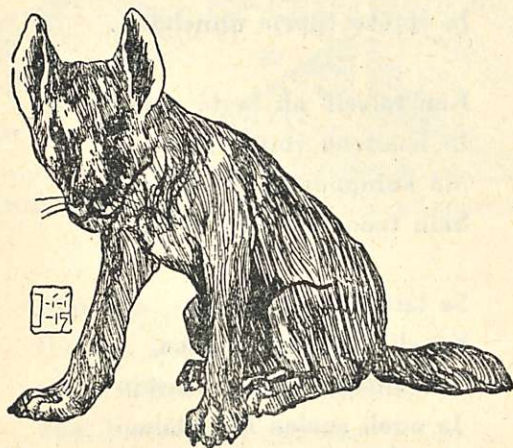
mainitun Matti Matinpojan, isä saapi poikansa puolesta nostaa kunnan yhteisestä susikassasta.»

Suhina kuului kirkossa. Kaikki katsoivat Mattiin, ja isä tyytyväisenä hymyili pojalleen. Matti ilostui isän katseesta. Nyt isä ainakin uskoo, ettei Matin jalassa ole »jäniksen housut».

Kyläläiset kilvan kehuivat Mattia. Äiti pelkäsi jo että poika tulisi ylpeäksi. Mutta kaikeksi onneksi oli Matti niin innostunut »Luonnon kirjan» lukemiseen, ettei hänellä ollut aikaa ajatella kyläläisten kiitospuheita.

Kun sitten tapporahat tuotiin susikassasta, antoi Matti kolmannen osan Maiskille, joka aikoi rakentaa itselleen oman tuvan. Loput pantiin pankkiin korkoa kasvamaan, jotta Matti vuoden päästä pääsisi kansakouluun.

Ja Maijan piti päästä mukaan.

SIPRI.

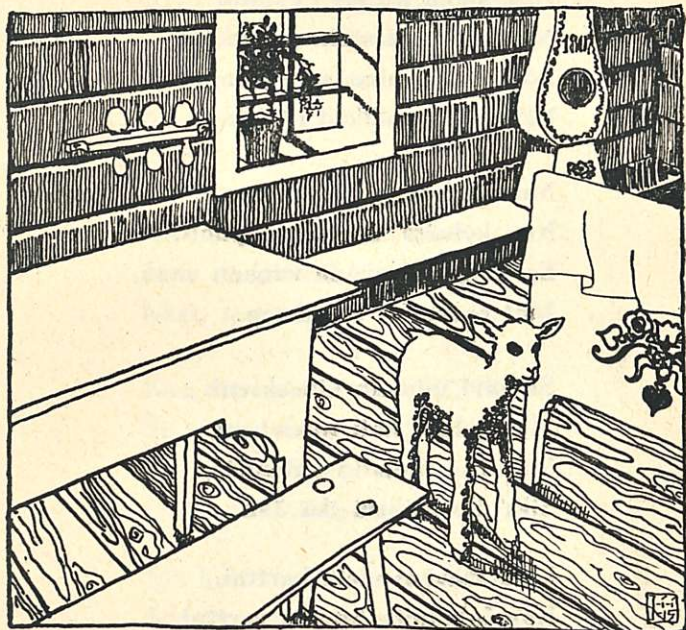
Yks lammas oli meillä muinen
Mun ollessani pikkuruinen.
Se kerran pienen karitsan
Sai soman, aivan valkean.

Mä sitä sylissäni kannoin,
Voileivästäni puolet annojn.
Se reipas oli mieleltään
Ja »pikku Sipri» nimeltään.

Kun talvell' oli lunta maassa,
Ei leikitellä voinut haassa,
Mä kumppaniksi tupahan
Sain tuoda valkokaritsan.

Se lattialla arastellen
Käveli ensin köpsytellen,
Mut sitten juoksi perässään
Ja nuoli suolaa kädestäin.

Niin ilo kesti yhtenähan.
 Mut joskus jäin mä itkemähän,
 Kun Sipri vietiin karsinaan
 Emonsa viereen nukkumaan.

»Se lattialla arastellen käveli ensin köpsytellen».

Mua äiti silloin lohdutteli,
 Iloksein joskus lupaeli:
 »Kun niitun nurmi vihoittaa,
 Saat Sipriäsi paimentaa.»

Mä varroin, toivoin: kevät tuli,
 Ja päivä paistoi, lumi sulii,
 Sain maidot, leivät eväaksen'
 Ja pääsin karjaan pellollen.

Kas, siellä kelpas ilakoita:
 Mä leikin, paistoin perunoita,
 Söin evään aina aamuisin,
 Näin sitten nälkää iltaisin.

Mut pellost' oli suuri huoli,
 Kun kylvöss' oli toinen puoli.
 Sai lampaat syödä ruohon vaan,
 Mut orasta ei ollenkaan.

Se kävi vihdoin kiusakseni:
 Mun johtui koti mieleheni,
 Mä äitiä muistin yhtenäin,
 Siks' ilo vaihtui ikä:ään.

Mun ikäväni vielä karttui,
 Kun lukutaito hiukan varttui.
 Mä joskus Sipriin tuskastuin:
 Se häiritsi, kun minä luin.

Mä kirjastani etsin ä:tä,
 Se tulee hiljaa, nuolee päätä,
 Ja kun mä i:tä kirjoitan,
 Se karkaa orassarkahan.

Minulle kiire, tuska tuosta!
 Mä alan huutaa, perään juosta —
 Sain torat vielä kotonain,
 Kun vaalinut en lampaitain.

Näin toisiimme kun tuskastuimme,
 Me vähitellen vieraannuimme;
 Kun kirjat tuli seuraksein,
 Ne saivat kaiken rakkautein.

Ne veivät minut kouluteille.
 Siit' ero raskas tuli meille:
 Mun nimikkoni, Siprisein,
 Näet, teurastettiin evääksein. —

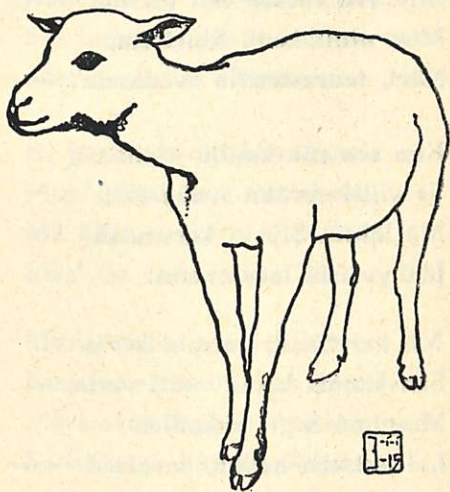
Kun sen mä kuulin äidiltäni,
 Se viilsi syvään sydäntäni,
 Mä läksin Siprin karsinaan
 Jäähvyäisiä lausumaan.

Mä karitsaani katsoin kerta:
 Sen kaunis kaula vuoti verta, —
 Minuhun Sipri rukoillen
 Loi katseen hellän, suruisen — —

Se katse meni syämmeen asti.
 Pois käännyin, itkin katkerasti,
 Mä poistuin anteeks pyytäen
 Ja Sipriäni siunaten. —

Siit' on jo vierryt vuotta monta,
Vuott' iloisaa ja ilotonta,
Mut vielä Siprin katseen nään,
Se saapi syämmein helymään.

Näin Sipristäni äsken unta.
Mä itkin: muistin luomakuntaa,
Mi huokaa vallass' ihmisen
Lunastuspäivää vuottaen.

MYLLÄRIN MAIJA JA SEIKKALAN AATU.

I.

Maiju menee merille.

Myllärin Maija oli vastoin äidin kieltoa kiivennyt katolle ja repinyt siellä hameensa. Siitä oli äiti antanut vitsaa. Maija oli pannut tämän niin pahakseen, että päätti mennä merille.

Sen tempun Maija oli oppinut Helylän Heikiltä, joka meni merille siitä syystä, ettei kotona ollut hyvä olla. Eihän Maijankaan ollut kotona hyvä, kun ei saanut kiiwetä katoille. Merellä sai kiiwetä niin paljon kuin vaan tahtoi, eikä koskaan annettu vitsaa. Siellä olisi lysti olla.

Maija oli jo kerran ennenkin yrittänyt merille, mutta silloin oli tuttu kylän mies tullut vastaan kirkko=tiellä ja tuonut hänet kotia rattailaan. Miehellä oli äiti kuullut, että Maija oli ollut merille menossa, ja ottanut heti vitsan kellokaapin takaa.

Mutta nytpä ei Maija mennytkään kirkkotietä. Hän meni karjan kujaa metsään päin ja kääntyi siitä pelolle. Pellon poikki meni polku kauas, kauas, isoa mäkeä kohden, ja mäen juurella oli punainen talo. Maija juosta vilisti pitkin polkua.

Kunhan ei vaan kukaan näkisi! Maija kyykistyi pellon ojaan, kuunteli, katseli sieltä, mutta kun ei ketään näkynyt, juoksi hän taas eteenpäin.

Lumi oli jo sulanut pel'olta. Pellon piennar oli savinen ja märkä. Maijan toisen kengän anturassa oli iso reikä; siitä savivelli meni sisään ja purskui Maijan varpaitten välissä. Joka kerta kun Maija astui, pani kenkä »litskis, latskis». Se oli Maijan mielestä niin hauskaa, että hän unohti merillemenon.

Mäen alla oli vesipuro. Siinä oli paljon vettä, ja kahden kiven välissä oli kova koski. Kosken alapuolella suuren kiven juuressa oli vielä vähän jäätäkin. Maija meni koettamaan tokko jää kannattaisi. Hän astui ensin hiljaa ja varovaisesti, mutta kun jää tuntui olevan vahvaa, tuli tyttö yhä rohkeammaksi ja alkoi hyppiä jäällä. Siitä jää särkyi ja Maija molskahti veteen. Sukat ja kengät kastuivat ja hameen hihatkin kastuivat. Mutta siitä ei Maija ollut millänsäkään, sillä nyt molemmat kengät panivat »litskis, latskis», ja se tuntui hauskalta.

Maija rupesi laskemaan tukkeja alas koskesta. Hän kokosi pensaikosta kuivia puukalikoita, heitteli niitä puroon ja ohjaili kepillä. Ne menivät pitkän matkan

koreasti virran mukana, mutta koskessa pyörähtivät poikittain kivien väliin ja siitä syntyi ruhka. Maija purkamaan. Hän päästeli, ponnisteli aivan niinkuin oli nähnyt tukkimiesten tekevän kotikoskessa, ja joka kerta kun tukit olivat onnellisesti luistaneet alas koskesta, hihkaisi Maija innoissaan.

Mutta vihdoin tukit loppuivat, ja Maijan täytyi lähteä pois.

Tuli talo vastaan. Talon pihalla oli korkea kivi, kivellä istui poika ja heilutteli paljaita sääriään.

— Maija hoi! Mihinkä sinä menet? huusi poika kiveltä.

— Minä menen merille, tokaisi Maija.

Se nauratti poikaa. Hän oli kuullut kylän väen puhuvan myllärin Maijan merillemenosta, ja hänen kävi tyttöä sääliksi. Eihän hän, raukka, tietänyt mikä meri onkaan, ja hänestäkö, tytöstä, merimieheksi? — Poika päätti houkuttaa Maijan pois karkuretkeltä ja saattaa hänet sitten kauniisti kotiin.

— Eihän sinulla liene kovin kiirettä merille, sanoi poika mairitellen. — Tule ensin katsomaan kuinka kauniita lillasia minulla on.

— Mitä »lillasia»? kysyi Maija jurosti ja ujostellen.

— Etkö sinä ole koskaan lillasia nähnyt? Tule katsomaan. Täällä on vateja, kahvikuppeja, kerma=astioita ja kaikenlaisia kauniita kaluja.

Maija kiipesi kivelle. Hän innostui. Siellä oli särkyneen vadin palasia, kahvikupin palasia, lasinsiruja ja

kaikenlaista kaunista. Olipa siellä eräs punakukkasellinen kahvikupin palakin, jossa oli korva kiinni, ja se oli kaikista paras, sillä sitä sopi pitää kermaastiana silloin kun leikittiin talosilla.

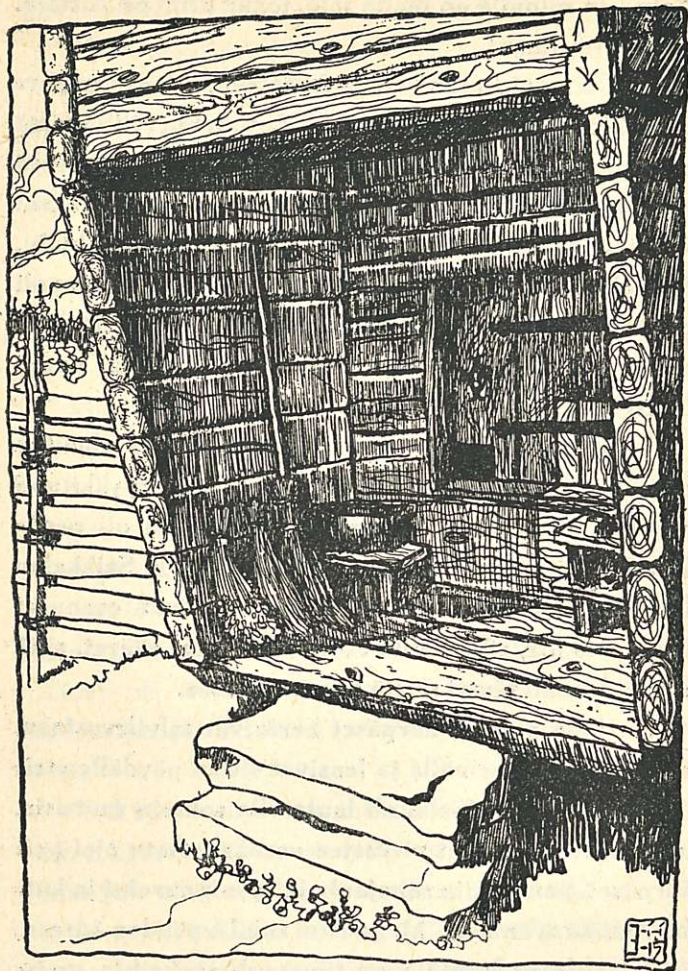
Maija rupesi lillasia valikoimaan.

Mutta vihdoin oli kaikki tavarat kivetä koottu Maijan esiliinaan. Sitten mentiin peltosaralta lisää etsimään. Ja sieltä löytyi paljon tavaraa, kun vaan vähän kaivoi mullasta. Kivivadeissa oli valkeita, kummallisia koukeroita, kahvikupeissa ja lautasissa oli kauniita kuvia, kukkasia, siltoja, myllyjä, jopa ihmisenkuviakin. Mutta muutamat olivat särkyneet niin pahasti, että ihmisiltä puuttui pää, ja silloin lapset koettivat etsiä toista lillasta, jossa oli pään kuva. Joskus heidän onnistuikin löytää joku palanen, joka särkyessä oli lohjennut jostain toisesta, jonka he olivat ennen löytäneet, ja silloin ilo oli suuri.

Vihdoin lapset istuivat pellon pientarelle tarkastelemaan tavaroitaan. Maijan hameeseen pyyhittiin kaikki savi ja multa posliinipalasisista ja sitten koettiin sovittaa niitä yhteen. Ja ihme ja kumma! Niistä lillasista, jotka poika oli kivetä löytänyt, syntyi kokonainen kahvikuppi, korvaa vain puuttui. Lapset koettivat etsiä korvaa kivetä, sitten peltosaralta, mutta ei löytynyt.

Maija ei enää yhtään ujostellut poikaa.

— Kuka sinä olet? kysyi hän pojalta pellon pientarella.

Ala-aitan porras oli olevinaan tupa.

— Etkö sinä minua tunne? Minähän olen Seikkalan Aatu. Ja minulla on täällä talo, jonka nimi on Aittala. Tule katsomaan!

Maija meni Aatun kanssa Aittalaan. Ala-aitan porras oli olevinaan tupa. Sinne oli Aatu tehnyt tiilikivistä uuninpesän, ja hänellä oli oikea patakin, vaikka siitä oli pohja poissa. Vanha, kantimeton lampaankello teki kahvipannun virkaa, ja seinän vieressä oli astiahylly. Sen oli Aatu tehnyt laudanpalasista, joiden väliin oli pantu tiilikiviä telineiksi. Hyllyllä oli ennestään jo paljon astioita, ja nyt pantiin lasten löytämät uudet lillaset sinne lisäksi.

Tuvasta Aatu vei vieraansa portaita ylös yläaitan parvelle, joka oli vieraskamari. Siellä oli pyykkituoli pöytänä, vesikelkka vierassänkynä ja lauta oli penkinä. Aatun vieraina olivat paraikaa kaikki Seikkalan luudat, vispilät ja pesuhuiskut. He eivät osanneet istua penkillä, sillä heillä oli liian kankeat sääret, siitä syystä heidän täytyi seistä seinän nojassa.

Aurinko paistoi, kärpäset heräsivät talvilevostaan, surisivat ensin seinällä ja lensivät sitten pöydälle etsimään syötävää. Siellä oli lautasella sokerin murusia, joita Aatu oli tuonut vierasten varaksi. Aatu ajoi pois kärpäset, pani vatiin sahajauhoja ryynipuuroksi ja kutsui Maijaa syömään. Maija istui tukille pöydän ääreen, taittoi palasen leipää, pisti tikun sahajauhoihin, maikkutti suutaan ja kehui puuroa.

Kun vieras oli syönyt ja Aatu paraikaa tarjosi hä-

nelle kahvia uusista kupeista, huusi Seikkalan äiti poikaan tupaan.

Maija meni mukaan.

Aatun äiti säikähti, kun näki Maijan. Hän arvasi heti, että tyttö taas oli karkumatalla ja että myllärin äiti levottomana etsi häntä. Maija oli vielä lisäksi kastellut vaatteensa ja ollut kauan aikaa märkinä.

Seikkalan äiti kehotti Aatua viemään tyttöä kotiin. Maijan tuli paha olla. Aatu huomasi, että tytön muoto muuttui. Hän lähestyi Maijaa ja kysyi arasti:

— Pelkäätkö sinä saavasi vitsaa?

Maija kääntyi selin Aatuun eikä vastannut. Häntä hävetti ja pelotti.

Silloin Seikkalan äiti otti tyttöä käsikynkästä ja talutti hänet kotiin.

Myllärin äiti ensin ilostui, kun näki tyttärensä, jota oli etsinyt joka paikasta, koskestakin. Mutta samassa hän suuttui, kun tiesi, että Maija taas oli ollut karkumatalla. Hänen oli vielä lisäksi hameensa savessa, sukat nilkoissa, kengät märkinä — koko tyttö märkinä hihoihin asti.

Äiti kysyi ankarasti, missä Maija oli itsensä kastellut, mutta tyttö tapansa mukaan seistä jurotti maahan katsellen eikä virkkanut mitään. Äiti otti jo vitsan kellokaapin takaa ja uhkasi tyttöä, mutta silloin Seikkalan äiti alkoi puhua Maijan puolesta. Hän sanoi ymmärtävänsä, kuinka yksinäisen lapsen on ikävä, kun ei ole ketään leikkikumppania. Onhan Maijalla tosin

veli, mutta hän, Matti, on jo iso poika ja tekee aina pikku siskolleen kiusaa. Maijalla pitäisi olla joku toveri, jonka seurassa aika kuluisi rattoisasti. Hänen Aatu poikansakin on yksinäinen lapsi. Äiti sanoi pelkäävänsä, että hänen rupeisi tekemään mielensä kylän poikain seuraan, jotka juoksentelevat jouten pitkin kujia ja tekevät pahaa. Tähän asti oli Aatu pysynyt vielä kotona, Seikkala kun on kaukana kylästä, metsän reu- nassa, mutta usein oli poika jo pyrkinyt kylään. Siitä syystä Seikkalan äiti pyysi, että Maija saisi joka päivä tulla heille leikkimään. Aatu voisi toisin vuoroin tulla myllärielle.

Siihen myllärin äiti mielellään suostui. Vitsa pantiin takaisin kellokaapin taakse, Maijalta riisuttiin märät vaatteet ja haettiin aitasta puhdas paita ylle. Sitten tytön käteen annettiin iso voileipä, ja äiti sanoi, että hän saapi mennä joka päivä Seikkalaan, jos vaan on kiltti.

Siitä Maijan tuli niin mieli hyväksi, ettei hänen enää koskaan tehnyt mieli merille.

II.

Aatu päivämiehenä.

Sen jälkeen kuin myllärin Maija oli ensi kerran Seikkalassa käynyt, olivat lapset joka päivä yhdessä. Usein he leikkivät, mutta joskus he myöskin tekivät työtä.

Kerran Aatu oli myllärillä päivämiehenä. Myllärin portin pielessä oli iso lastukasa. Se tuli lasten kantaa pois. Aatu sai aamukahvit, sai syödä aikamiesten kanssa myllärin pöydässä, ja päiväpalkaksi hänelle oli luvattu pieni puukko.

Lapset tekivät ahkerasti työtä. Suurimmat lastut, oikein isot kimpaleet, pantiin pinoon, vähän pienemmät, jotka kelpasivat kahvipuiksi, vietiin puuvajan nurkkaan eri läjään, mutta kaarnat, pienet säpäleet ja sahajauhut mätettiin lapiolla pienille kärryille ja kuljettiin tarhalle lannan sekaan. Ja viimeiseksi tuli lasten lakaista lastukasan paikka puhtaaksi ja siivota koko pihamaa.

Aikaihmisistä oli oikein kummaa katsella, kuinka

ahkerasti lapset jaksoivat tehdä työtä. Lastukasa väheni vähenemistään, ja portin pieli alkoi jo näyttää siistiltä, mutta äkkiä työ keskeytyi, sillä lapsille tuli riita.

Lastukasan vieressä oli hirrenpätkä. Sen tahtoi Maija vierittää koskeen, sillä hänestä olisi ollut hauskaa nähdä sen luistavan virran mukana. Mutta Aatu, joka oli ymmärtäväisempi, tahtoi vierittää sen hirsikasaan, tien toiselle puolelle.

Maija pani kankensa hirren alle ja koetti työntää sitä koskeen, mutta Aatu piti vastaan ja koetti saada hirttä toiseen suuntaan. Aatu oli vahvempi. Maija tuimistui, viskasi kangen kädestään ja kävi Aatun kimppuun. Aatu suuttui myöskin ja kiskaisi Maijaa palmikosta. Maija kirkkaisi ja yritti vetää toista tukasta, mutta Aatun tukka oli äsken leikattu. Täytyi tarttua korvaan. Silloin Aatultakin pääsi itku.

Äiti koputti ikkunaan. — Lapset, lapset, joko te nyt taas tappelette!

Lapset pelästyivät.

— Niin kun tuo Aatu on aina niin paha, itki Maija ja piteli kiinni palmikostaan.

Aatu piteli korvaansa, mutta ei virkkanut sanaakaan siitä, että Maija oli riidan rakentanut.

— Nyt minä menen pois enkä tule enää koskaan teille — sinun revittäväksesi, sanoi Aatu apeana.

— Mene vaan, itki Maija ja meni hitaasti äidin luo toria saamaan. Mennessään hän vielä huusi Aatulle: — sinä et saa enää koskaan tulla meille, kun olet niin paha.

Ja sillä lailla he erosivat.

Kun Aatu tuli kotiin, huomasi Seikkalan äiti, että pojan suu oli törössä.

— Mikäs nyt tuli, kun päivämies tulee kesken kotiin työstä? kysyi äiti.

Poika ei vastannut. Hän meni suutuksissaan Aittaalaan ja takoi vasaralla rikki kaikki savileivät, jotka Maija oli eilen leiponut.

Renkipoika Jussi tuli hevosta viemästä ja kulki suitset olalla aitan ohitse. Hän näki, että Aatu oli lakkitta päin, ja sanoi häntä »kananvarkaaksi». Silloin Aatu vasta huomasi, että häneltä oli pudonnut lakki tukkanuottasilla ollessa.

Jo huomasi äitikin, että Aatun lakki oli pudonnut, ja käski häntä lakkia etsimään. Se oli Aatusta katkerata, Aatu ei menisi mylläriin, ei vaikka mikä olisi. Maijakin oli ollut niin ilkeä, että oli kieltänyt tulemasta.

Aatu päätti ainakin odottaa, kunnes tulisi päivällisaika, jolloin mylläriin väki oli sisällä eikä kukaan häntä huomaisi.

Aatu hiipi hiljaa aikoen mennä pitkin mylläriin seinänviertä lakkinsa luo, mutta miten olikaan, kun Aatu lähenei lastukasaa, oli Maija portailta pataa kaapimassa.

Aatu ei ollut näkevinään Maijaa, mutta Maija näki hänet ja tuli iloiseksi.

— Aatu hoi, tule puuroa syömään! Tule pian, muuten puuro jäähtyy! huusi tyttö toimessaan.

Aatulta unohtui vihat. Hän istahti Maijan viereen

portaille, tyttö haki hänelle uuden puulusikan ja kaatoi maitoa padan pohjalle katajaisesta kipposestaan.

— Ota tuolta pohjasta, siellä on puuro paistunutta ja se on aivan kuin pannukakkua . . . ota nyt vaan, Aatu, minä säästin sen sinulle.

Samassa äiti kulki ohitse. Hän hymyili tyytyväisenä, toi lisää puuroa ja sanoi:

— Syökää nyt vahvasti, että taas jaksatte lastuja kantaa.

Ja illalla mylläri antoi Aatulle visapäisen puukon, jossa oli koristuksena oikein messinkihela.

III.

Tiilenteossa.

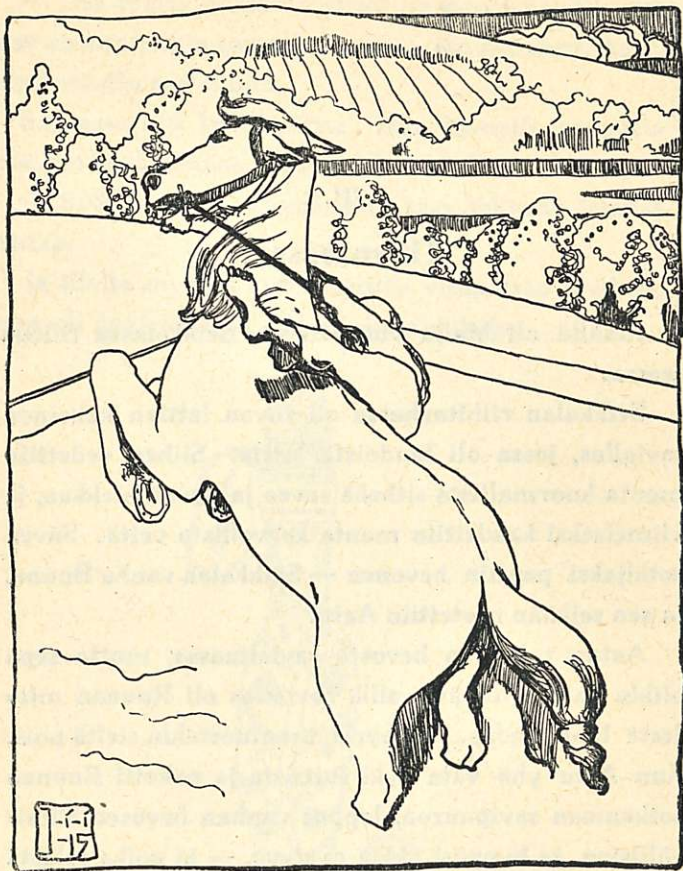
Kesällä oli Maija vuorostansa Seikkalassa tiilenteossa.

Seikkalan riihitarhassa oli tuvan lattian kokoinen saviallas, jossa oli laudoista lattia. Siihen vedettiin monta kuormallista sitkeää savea ja hyvää hiekkaa, ja viimeiseksi kaadettiin monta korvollista vettä. Saven sotkijaksi pantiin hevonen — Seikkalan vanha Ruuna, ja sen selkään nostettiin Aatu.

Aatun tuli ajaa hevosta savialtaassa, mutta sepä olikin vaikea tehtävä, sillä saviallas oli Ruunan mielestä liian ahdas. Se pyrki tuontuostakin sieltä pois. Kun Aatu yhä vain nyki suitsista ja pakotti Ruunan sotkemaan savipuuroa, loppui vanhan hevosen kärsivällisyys, se hyppäsi äkkiä pystyyn, — ja poika selästä suin päin savivelliin. Maija kirkaisi, äiti riensi apuun, sepän Kalle tarttui Ruunan suitsiin ja Aatu kömpi nauraen ylös savialtaasta.

Aatu oli hullunkurisen näköinen: pää oli savessa,

suu oli savessa, käsivarret olivat olkapäitä myöten ja jalat polvia myöten savessa, ja kun Aatu vähän ravis-

— ja poika suin päin selästä savivelliin.

teli itseään ja yritti ottaa toisia kiinni, juoksivat kaikki pois hänen tieltään.

Ruuna oli niin tuskastunut savensotkijan virkaan, että hänet vihdoin päästettiin vapauteen. Nyt täytyi ihmisten sekoittaa savi omilla jaloillaan. Kaikki väki meni altaaseen. Sinne meni Seikkalan äiti, mylläriin äiti, mylläri itse, sepän Kalle, Seikkalan Jussi ja molemmat lapset vielä lisäksi.

Aatu ja Maija eivät olleet koskaan tehneet näin hauskaa työtä. Sai hyppiä savessa ja potkia niin paljon kuin vaan jaksoi. Kaikista hauskinta oli se, ettei tarvinnut varoa vaatteitaan, sillä tiilenteossa on ihmisillä aina kaikista huonoimmat vaatteet yllä.

Kun savi oli sotkettu, kannettiin savipuuro altaasta riiheen suurille pöydille. Aikaihmiset sulloivat savea tiilenkokoisiin puukehiin, ja lapset tyhjensivät puukehät riihen lattialle. Siinä oli lapsilla turkasen tulinen kiire, sillä aikaihmiset tekivät tiiliä tarmonsä takaa. Vihdoin täytyi Jussin ja Kallen tulla lasten avuksi tiiliä kantamaan, ja silloin oli Aatulla ja Maijalla vähän aikaa viskellä savipallojakin toistensa tukkaan.

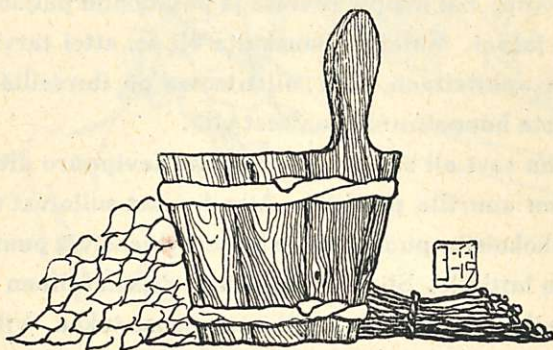
Ennen iltaa oli riihen lattia täynnä tuoreita tiiliä, jotka olivat siinä säännöllisiin riveihin pantuina ja odottivat sitä päivää, jolloin ne tiiliuunissa karaistiin.

Sillä aikaa kuin tiilentekijät hikoilivat savivellin ääressä, oli Seikkalan sauna pantu lämpiämään. Sinne menivät tiilentekijät toinen toisensa jälkeen ja tulivat hetken päästä takaisin puhtaina ja punaisina. Kaikilla oli puhtoiset paidat ja siistit vaatteet yllä.

Mylläriin äiti saunasta tultuaan valitti Maijan pella-

vaisen pään olleen niin savessa, että saippuapalanen kului loppuun.

Kun Aatu ja Maija aikaihmisinä muistelevat lapsuuden ajan hauskoja päiviä, silloin heidän mieleensä aina johtuu se kesäpäivä, jolloin Seikkalan riihessä tiiliä tehtiin.

IV.

»Röhän kirkossa».

Eivät myllärin Maija ja Seikkalan Aatu aina meluavassa ilossa eläneet. Heidän elämässään oli monta vakavaakin päivää. Eräs hyvin vakava sunnuntai oli heillä silloin kun Maija oli täyttänyt seitsemän vuotta ja Aatu yhdeksän.

Aamusella myllärin väki varustelihe kirkkoon. Hevonen juotettiin, rattaat rasvattiin, ja aitasta oli tuotu alas kirkkovaatteet. Mattikin pääsi kirkkoon. Maija kateellisena katseli, kuinka äiti pani kiinni Matin paidan nappeja ja silitti voita hänen tukkaansa, joka aina pyrki seisomaan pystyssä.

Maijaa ei kukaan pukenut! Tyttö itkemään:

— Äiti—i—i—, miksen minäkin pääse kirkkoon?

Äiti ei vastannut sanaakaan, mutta Matti tokaisi ylimielisesti:

— Kaikki tässä nyt aikaihmisten matkaan! »Röhän kirkkoon» semmoiset!

Maija lähti loukkaantuneena Seikkalaan. Hän kyllä tiesi, että »Röhän kirkko» on sikolätti!

Aatu tuli tiellä vastaan, sillä heiltäkin oltiin kirkossa.

— Mikä sinun nyt on? kysyi Aatu.

— Niin kun Matti sanoi että »Röhän kirkkoon semmoiset».

— M e n n ä ä n »Röhän kirkkoon», sanoi Aatu hilpeästi.

Maijan kasvot alkoivat kirkastua.

— Mistä saamme virsikirjat?

— Haetaan »Haapalasta».

Aatu oli aivan innoissaan.

Lapset menivät joen rannalle haavikkoon. Sieltä he valitsivat itselleen suuria, leveitä haavanlehtiä, kävivät rannalle istumaan ja alkoivat niitä kirjailia. Jokainen haavanlehti taivutettiin huolellisesti nelin kerroin ja sitten pureskeltiin hampailla siihen pieniä nastoja. Kun lehti oli valmiiksi kirjailtu, levitettiin se kämmenelle, toinen kämmen kastettiin ja sillä lyödä läimäytettiin lehti sileäksi.

Kirjailut lehdet pantiin sitten päällekkäin, aivan kuin kirjan lehdet, ja niin oli kumpaisellakin lapsella virsikirja. Sitten Maija käänsi päällyshameensa helman ylös ja köytti liepeen vyötäisille kiinni, niinkuin oli nähnyt äidin tekevän silloin kun mentiin jalan niittujen poikki kirkolle. Aatu kääri housunlahkeitaan, niinkuin oli nähnyt miesten tekevän, ja sitten he lähtivät virsikirjat kädessä joen äyräältä ylös ja astuivat vakavina haavikon läpi, Aatu edellä, Maija perässä.

Jo oltiin kirkon edustalla. Maija laski hameensa

alas ja koetti sitä oikoa ja silitellä, aivan kuin se olisi kirkkotiellä pahasti rypistynyt. Sitten hän otti liinan päästään, käänteli sitä huolellisesti aivan kuin kirkkosilkkiä ja pani sitten päähänsä hitaasti ja ääneti. Aatu oli sillä aikaa mennyt edellä sikolättiin ja asettunut kaukalon päähän istumaan. Maija istuutui kynnykselle. Sikolätti oli siisti ja kuiva, lattialla olivat pahnat pysyneet aivan puhtoisina, sillä sikojen on tapana asustaa kesäisin ulkosalla.

Ensin lapset olivat vähän aikaa ääneti aivan kuin pappia odotellen. Sitten Aatu meni kirkon perälle ja rupesi messuamaan. Kun messu oli päättynyt, sanoi Aatu juhlallisesti: »Siihen aikaan» ja luki sitten papin äänellä omia keksimiään sanoja. Viimeiseksi lapset ottivat esiin virsikirjansa ja lauloivat virren nuotilla: »aa, pee, see, tee, ee, ähvä, kee» j. n. e.

Lasten mielestä seinät kajahtelivat aivan kuin kirkossa, ja heidän mielensä oli hyvin juhlallinen.

Mutta yhtäkkiä Aatu kauhistui. Hän oli lukiessaan sanonut »siihen aikaan», ja se oli oikeasta virsikirjasta. Olikohan se Jumalan sanan pilkkaamista?

Aatu nousi äkkiä ja lähti pois lätistä. Maija huomasi, että Aatun muoto oli muuttunut. Maijankin oli paha olla: oli aivan kuin olisi tapahtunut joku onnettomuus, jonka syytä Maija ei ymmärtänyt. Maijan tuli äkkiä äärettömän ikävä. Hän muisti kotiväkeä, joka oli parhaillaan kirkossa, hän ajatteli kateellisena, miten Matti siellä nyt lauloi ja katseli kirkon isoja ikkunoita

ja lasikruunua ja miten hän kirkonmenon päätyttyä sai ostaa kirkon edustalta vehnästä.

Tokkopa muistanevat tuoda Maijalle mitään?

Tuota miettiessään Maija kiipesi pellon aidan ylitse. Siellä aidan takana oli nahkalähde. Se oli aivan kuin pieni lammikko, johon oli kasvanut turpeesta kansi. Maija hyppi ja hytkytteli itseään, ja silloin nahkalähdeⁿ pehmeä pinta hyllyi ja vesi poreili Maijan varpaiⁿ den välissä.

— Maija, Maija, pian pois sieltä! kuului Aatun kauhistunut ääni.

Kun ei Maija heti totellut, kiipesi Aatu aidan yli ja kiskaisi Maijan käsipuolesta pois.

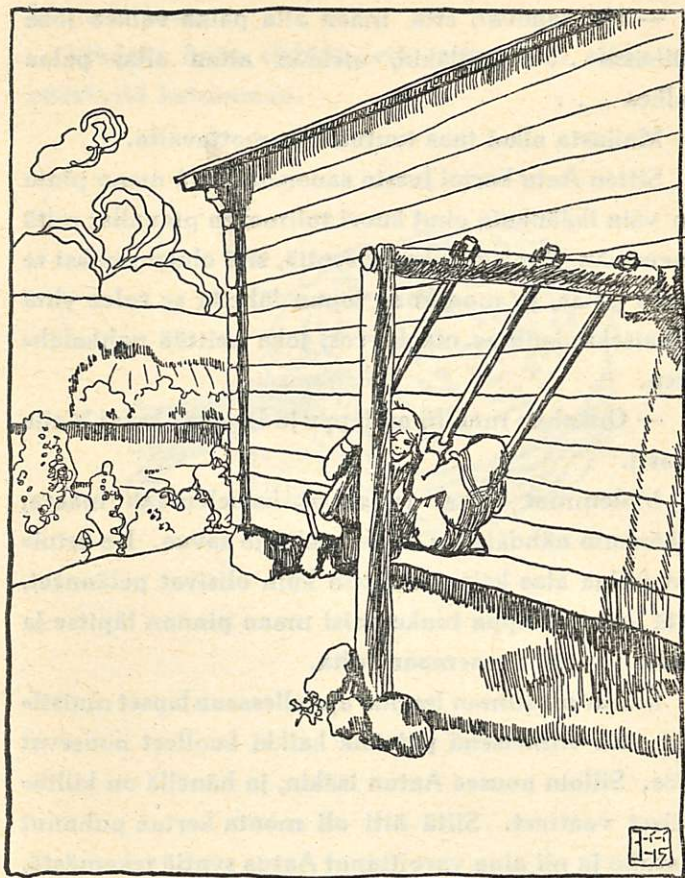
Sitten hän sanoi Maijalle juhlallisella äänellä:

— Etkö sinä tiedä, että se, joka putoaa nahkalähdeeseen, vajoaa maan sisään ja joutuu tuliseen pätsiin?

Maija ei ollut koskaan sellaista kuullut. Häntä alkoi värisyttää, ja hän pyysi, että mentäisiin pois nahkalähdeⁿ ja »Röhän kirkon» luota.

Lapset lähtivät arasti pois tarhalta pihamaalle ja kiipesivät keinuun.

Aatun kahdenⁿistuttava pieni keinu oli aitan seinän vieressä. Tammen toinen pää oli seinässä kiinni, toinenⁿ tolpan nojassa. Siinä keinuissa olivat Aatu ja Maija monta iloista hetkeä viettäneet, mutta nyt ei laulu ottanut luistaakseen. Maija tahtoi keinuttaa kovasti ja nousi seisaalleen oikein vauhtia antamaan, mutta Aatu vaati hänet heti istumaan.

Siinä keinussa olivat Aatu ja Maija monta iloista het-
keä viettäneet.

Sitten hän pysähdytti keinun ja sanoi ääntään hiljentäen:

— Ne sanovat, että maan alla palaa valkea joka paikassa . . . täälläkin, meidän aitan alla, palaa valkea . . .

Maijasta alkoi taas tuntua kammottavalta.

Sitten Aatu kertoi Jussin sanoneen, että maan pinta on vain ikäänkuin ohut kuori tulimeren pinnalla; mitä enemmän ihmiset tekevät syntiä, sitä ohuemmaksi se kuori palaa, ja maailman lopun lähellä se tulee yhtä ohkaiseksi kuin se maakerros, joka peittää nahkalähteen.

— Onkohan maailman loppu jo lähellä? kysyi Maija arasti.

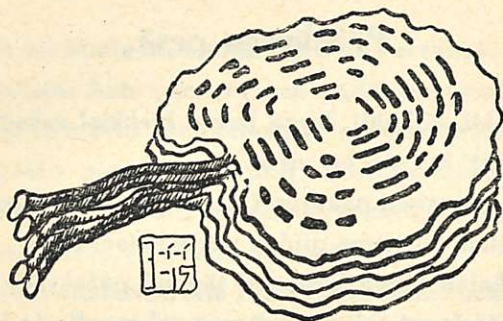
Molemmat lapset rupesivat katselemaan maata, ikäänkuin nähdäkseen tuliko sieltä jo savua. He astuivat hiljaa alas keinusta aivan kuin olisivat pelänneet, että keinun tolppa tunkeutuisi maan pinnan läpitse ja sieltä rupeisi nousemaan tulta.

Mutta maailman loppua ajatellessaan lapset muistivat, että viimeisenä päivänä kaikki kuolleet nousevat ylös. Silloin nousee Aatun isäkin, ja hänellä on kiiltävät vaatteet. Siitä äiti oli monta kertaa puhunut Aatulle ja oli aina varoittanut Aatua syntiä tekemästä, jottei hän viimeisellä tuomiolla joutuisi Jumalan pojan vasemmalle puolelle.

Kun Aatu ajatteli sitä, että hän ja äiti taas saisivat nähdä isän, poistuivat kaikki ikävät ajatukset.

Hän juoksi tupaan kelloa katsomaan. Kello oli vasta kymmenen. Kesti vielä kauan, ennenkuin väki tulisi kotiin kirkosta.

Vihdoin Aatu ehdotti, että mentäisiin olkilatoon pääskysiä katsomaan.

Pääskysen pesä.

»Vivikli, kukukli, hiera haara hiekkis! saksettimet, keritsimet! kis vie, kis vie!»

Niin visersivät pääskvset Seikkalan olkiladossa, kun lapset menivät sinne niiden pesiä katsomaan.

Seikkalan ladon katto oli täynnä pääskysen pesiä. Siellä pääskyset saivat rauhassa rakennella ja kasvat-
taa poikasiaan, sillä olkilato oli kaikki kesät tyhjänä. Siitäpä syystä sieltä alinomaa kuuluikin sirinä ja sirke.

Seikkalassa ei kukaan saanut tehdä pahaa pääsky-
sille. Joka kerta kun taloon tuli uusi renkipoika, puhui Seikkalan emäntä hänelle vakavia sanoja taivaan lin-
nuista, jotka Jumala ruokkii ja vaatettaa ja joiden rau-
haa ihmiset eivät saa häiritä. Aatu oli jo pienestä pitäin oppinut pitämään pääskysiä ikäänkuin erityisinä Juma-
lan lintuina. Ne eivät varasta mitään, ne eivät koskaan raatele, eivät syö siementä saralta, ne vain poimivat pelloilta matoja, jotka viljan turmelevat, ja hävittävät hytysiä, jotka kiusaavat ihmisiä ja karjaa. Se joka

pääskysenpojalle pahaa tekee, on niinkuin mieletön susi, joka hyökkää metsästä kylään ja repii lapsen kuoliaaksi, ja sitä, joka pääskysen pesän särkee, Jumala kovasti kurittaa.

Aatu kysyi, oliko Maija kuullut miehestä, joka poikana ollessaan leikkasi pääskysiltä kielet ja sitten aikamiehiseksi tultuaan sai lapsia, jotka kaikki olivat mykkiä.

Sen oli Maijakin kuullut, äiti oli kertonut.

Samassa Aatu pani sormen suulleen, puristi Maijaa kädestä ja osoitti sormellaan erästä pesää, josta pääskysenpoika pisti päänsä ulos. Mutta pahaksi onneksi linnunpoika veti päänsä takaisin, ennenkuin Maija huomasi sen pesän, jota Aatu oli osoittanut.

Lapset odottivat, että lintu taas pistäisi päänsä ulos, mutta ei näkynyt mitään. He koettivat »vitvittää» niinkuin emäpääskynen, mutta ei sekään auttanut.

— Annahan jos olisi pitkä keppi, jolla vähän koskettaisi pesää, ehkä se sitten pistäisi päänsä ulos?

Se oli Maijan ehdotus.

Aatu haki haravan ja kosketti sillä vähäsen pesää. Jo ilmestyikin pieni pää reijästä!

Aatu vavahti ilosta.

Mutta — voi kauhistusta! Haravan piikki osuikin menemään pesän suusta sisään, ja kun Aatu hätäntyneenä koetti vetää sitä ulos — irtausi pääskysen pesä kattohirrestä ja putosi lattialle.

Lapset tuskin uskalsivat hengittää. Siinä oli koko

pesä heidän jalkojensa juuressa, sisällä puolialastomat poikaset, jotka hengittää huohottivat levottomasti, hento ruumis vavahdellen.

Samassa lensi sisälle pääskynen, se näytti etsivän jotain katon rajasta ja kirkaisi sitten surkeasti. Aatun silmistä valuiivat kyyneleet, hän vaipui pesän viereen polvilleen ja katseli ladossa lentelevää pääskystä aivan kuin olisi tahtonut rukoilla siltä anteeksi.

Kunpa saisi pesän takaisin paikoilleen!

Aatu tarkasteli sitä paikkaa, mistä se oli irtautunut. Se oli liian korkealla, sinne eivät ylettyisi edes tikapuut.

Jos koettaisi nostaa sen seinälle, oikein korkealle?

Aatu juoksi talliin, toi sieltä tikapuut, takoi sitten kaksi pitkää puunaulaa ladon seinään lähelle katon rajaa ja asetti hellästi ja huolellisesti pääskynen pesän niiden nojaan. Pesä otti pysyäkseen, ja lapsissa alkoi jo herätä toivo.

Aatu ja Maija istuutuivat nurkkaan. He katselivat, kuuntelivat. Pudonneesta pesästä kuului hienoa piipitystä, emäpääskynen lenteli yhä vain levottomana. Latoon tuli toinen pääskynen. Sillä näkyi olevan mato suussa. Lapset pidättivät henkeään . . . Pääskynen lensi kattohirttä kohden, lensi oikealle, lensi vasemmalle . . . ja kirkaisi surkeasti. Sitten molemmat pääskyset kirkuivat niin että sydäntä vihloi. Aatusta tuntui, kuin ne olisivat huutaneet hengenhädässä, eikä kukaan voinut niitä auttaa . . . ei ihmiset . . . eikä Jumalakaan voinut auttaa, kun lapset olivat hävittäneet niiltä pesän.

Aatu muisti äidin sanoneen, ettei pääskynen mene pesään, johon ihmisen käsi on koskenut. Sen Aatu nyt huomasi todeksi. Pääskyselät eivät enää voineet mennä pesäänsä, jota Aatu oli pitänyt kädessään. Poikasten täytyi kuolla nälkään!

Silloin lapset vasta oikein ymmärsivät, minkä hirmuisen työn he olivat tehneet, ja vielä päällepäätteeksi sunnuntaina . . . kirkon aikana . . .

Nyt heistä tuntui, kuin ei tässä maailmassa olisi niin suuria syntisiä kuin he olivat. Ja he ajattelivat Jumalan julmaa rangaistusta.

Aatu kävi polvilleen, pani kätensä ristiin ja itki ääneen. Maija seisoi hänen vieressään pelokkaana.

Hän, Maijahan, se oikea syyllinen olikin, sillä hän oli kehottanut Aatua koskettamaan pesää, jotta pääskynen pistäisi päänsä ulos ja hän saisi sen nähdä. Sitä ajatellessaan Maijakin rupesi itkemään.

Samassa tuli Seikkalan äiti latoon. Hän huomasi heti haravan lattialla, tikapuut seinällä ja pääskynen pesän puunaulojen nojassa.

— Mitä te nyt olette tehneet? kysyi äiti vapisevalla äänellä.

Lapset eivät voineet vastata. He katselivat äitiä kauhistuneina ja ikäänkuin armoa rukoillen. Äiti tempasi heitä molempia kädestä ja talutti heidät ladosta pihaalle. Hän ei puhunut sanaakaan, mutta Aatu huomasi, että hän oli tulipunainen ja puristi hänen kättään niin että sormia kirveli.

Jospa äiti edes toruisi . . . sanoisi jonkun ankaran sanan!

Mutta äiti ei torunut, käveli vain aivan ääneti, huulet kiinni puristettuina.

Tuvan portaitten edessä hän pysähtyi, päästi irti Maijan käden ja sanoi tytölle ankarasti:

— Mene nyt heti ja ihan suoraa päätä kotiin ja kerro äidillesi kaikki tyynni . . . älä jätä mitään pois äläkä pane sanaakaan lisää . . . hyvästi nyt!

Maija lähti alakuloisena kotiin. Aatu meni äidin kanssa tuvan portaita ylös, mutta äiti ei vienytkään häntä tupaan, vaan avasi kamarin oven, painoi pojan lujalla kädellä tuolille istumaan, sulki oven ja lähti tupaan.

Aatu ei uskaltanut hievahtaa paikaltaan. Hän odotti, että äiti tulisi takaisin, mutta äiti ei tullut. Aatu kuunteli. Tuvasta kuuluivat äidin askeleet . . . hän kulki pöydän luota uunin luo, sieltä astiakaapin luo, ja taas pöydän luokse. Kirkkoväki puheli tuvassa . . . Nyt kävi tuvan ovi . . . tuli joku vieras . . . Nyt ne joivat kahvia . . . kirkkokahvia . . . Kuului lautasten helinää . . . nyt ne juuri asettivat lautasia pöydälle, ja pian koko väki sai syödä vellii . . . maitovellii.

Kunpa äiti jo tulisi!

Tuvan ovinaarahti . . . Nytvarmaankin äiti tulee! Aatu käänsi päätänsä ja odotti, että äiti avaisi oven . . . Joku kulki porstuan poikki kamarin oven ohitse . . . ja kääntyi ulos, portaille päin. Aatun oli helpompi hengittää.

Joka kerta kun joku käveli porstuassa, säpsähti Aatu ja toivoi, että äiti tulisi, mutta kun ei äiti tullutkaan, niin hän tuli iloiseksi, ja sitten taas rupesi ikävöimään.

Vihdoin äiti astui kamarin ovesta sisään. Hän pani oven hakaan, kävi tuolille istumaan ja otti Aatun viereensä.

— Kerro nyt koko asia aivan niin kuin se tapahtui, sanoi äiti leppeästi ja katsoi poikaa silmiin.

Aatu hengitti syvään. Hän alotti siitä hetkestä, jolloin Maija oli tullut tiellä vastaan ja sanonut, että Matti käski häntä »Röhän kirkkoon». Sitten hän kertoi, miten he olivat tehneet itselleen virsikirjat joen rannalla, kuinka he olivat menneet sikolättiin ja pitäneet siellä kirkonmenoa, kuinka Maija sitten oli hyppinyt nahkalähteellä ja kuinka he olivat sieltä tulleet keinulle ja ruvenneet puhumaan maailman lopusta. Mutta kun tapaukset lähestyivät pääskysen pesää, silloin Aatun kertomus vähänväliä jäi kesken. Oli vaikea saada sanotuksi asia aivan niin kuin se oli. Mutta äiti ei helpottanut. Täytyi sanoa kaikki tyynni. Ensin Aatu oli aikonut jättää sanomatta sen, että haravan hakeminen ja pääskysen pesän koskettaminen oli ollut Maijan keksintöä, mutta äiti huomasi Aatun katseesta, että hän aikoi jättää jotain kertomatta, ja sitten Aatun täytyi sanoa sekin.

Kun poika pääsi tapauksen loppuun ja kertoi kuinka hän oli ladossa vapissut ja pyytänyt Jumalalta armoa,

silloin äitikin rupesi itkemään ja painoi Aatun päätä rintaansa vasten.

— Voi minua poloista, kun jätinkin lapsen yksin kotiin! sanoi äiti haikeasti.

Kun Aatu kuuli, että äiti ikäänkuin syytti itseään, tuntui hänestä vähän helpommalta, mutta samassa teki ikäänkuin kipeää äidin puolesta. Hän kietoi kätensä äidin kaulaan ja koetti kaikin voimin selittää, miten äiti on aivan syytön. Äiti oli aina varoittanut tekevästä pahaa linnuille, mutta Aatu oli ollut tottelematon. Äiti ei hänen mielestään ollut koskaan ollut niin hyvä kuin tänään, ja Aatu koetti kaikin tavoin selittää ja vakuuttaa, kuinka hän, Aatu, oli yksinään syyppää, eikä kukaan muu, mutta hän ei enää koskaan kosketa pääskysen pesää eikä tee eläville pahaa.

Siinä äidin vieressä seistessään Aatu kertoi kaikki huolensa:

Olikohan se Jumalan sanan pilkkaamista, että hän oli »Röhän kirkossa» sanonut: »siihen aikaan»?

Äiti mietti vähän aikaa, mutta ei osannut varmaan vastata. Hän kehotti Aatua kysymään omaltatunnotaan. Aatulle ei omatunto antanut selvää vastausta, mutta pahalta vain tuntui. Äiti arveli pahan tunteen johtuvan siitä, että lapset olivat valinneet kirkokseen sikolätin, joka on matala ja likainen. Kun jumalanpalvelusta pidetään, silloin mennään suureen, kauniiseen huoneeseen tahi metsään tai vuorelle, josta näkee puita, kukkasia ja taivaan kannen sekä kuulee lintusten

veisaavan Jumalan kunniaksi. Lasten ei vasta pitäisi leikkiä kirkonmenoa. Jos pyhiä asioita pitää leikkinä, tulee helposti tehneeksi syntiä ja mieli käy rauhatto= maksi.

Viimeiseksi Aatu kysyi, onko se totta, että maan alla palaa valkea ja että maan pinta on niin ohut että tuli nousee ylös ilmaan, jos vaan pistää maahan syvän reiän.

Sitäkään ei äiti varmaan tietänyt. Ehkäpä hyvin= kin lienee totta, että maan sisällä on tulta, mutta eipä maan pinta kuitenkaan mahtane niin ohut olla kuin Aatu luuli. Onhan Seikkalan syvässä kaivossa aivan kylmää vettä.

Niin tosiaankin! Senhän Aatukin tiesi. Nyt hän vasta käsitti, kuinka lapsellisia hän ja Maija olivat olleet, kun olivat luulleet, että keinun tolppa muka voisi vajota tuliseen mereen!

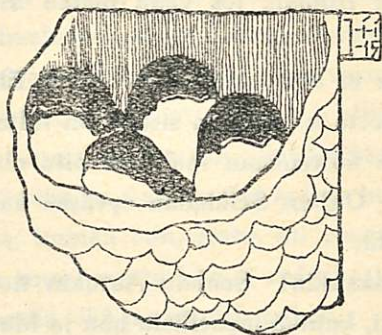
— Muutamat sanovat, että maa on pyöreä kuin kerä, tiesi äiti kertoa.

Aatu rupesi nauramaan. — Onkohan tuokin olevi= naan totta?

— En minä tiedä onko se totta, vastasi äiti. — Mutta sen minä tiedän, että Jumalan sanalla on maailma luotu ja Jumalan tahdosta kaikki katoaa, ja ettei linnun poikanenkaan putoa pesästä Jumalan tietämättä. Ja sen minä myöskin olen kokenut, että Jumala rakastaa luotujaan ja antaa synnit anteeksi sille, joka katuu ja rukoilee armoa.

— Sillekö myöskin, joka on pudottanut pääskysenpesän? kysyi Aatu ilostuen.

— Sillekin! vastasi äiti ja puristi poikaa lähemmäksi itseään.

VI.

Juhannusaatto.

Juhannus on oikea lasten juhla, sillä silloin tuodaan koivuja tupaan ja pihamaalle.

Sinä kesänä, jolloin Maija oli kahdeksanvuotias, odottivat lapset juhannusta suuremmalla innolla kuin koskaan ennen, sillä Seikkalan äiti ja Aatu olivat kutsutut mylläriille juhannuskestiin.

Aatu oli ollut aamusta asti myllärillä juhannussiivoa tekemässä.

Ensimmäiseksi pestiin astiat joen rannassa. Rantakivien väliin oli asetettu suuri pata, jossa mylläriin äiti kesäisin lämmitti saunavedet ja kaikki pesuvedet. Sen alle Aatu teki tulen ja kantoi padan vettä täyteen. Sillä aikaa Maija kokosi joen rantaan kaikki puuvadit, lautaset, puulusikat, puisen silakkakupin, maitokehlot, kipposet, kiulut ja kaikki muut puuastiat. Viimeiseksi hän toi Aatun kanssa yhdessä vesisangot, saavit ja pesusoiikon, jonka pohjalla oli puhdasta hiekkaa.

Sitten äiti köytti kumpaisenkin lapsen vyötäisille

esiliinan ja antoi heille pesurievut käteen. Kuumaa vettä kaadettiin pesusoikkoon, ja lapset sitten hankasivat kaikin voimin puuastioita vedellä ja hiekalla. Aatu pesi saavit, sangot ja muut isot astiat, Maija vadit, lautaset ja lusikat. Astiat hangattiin sisältä ja päältä, pohjista ja uurteista. Pestyt astiat virutettiin joessa ja pantiin hirsikasalle päivänpaisteeseen kuivamaan. Jos lapset huomasivat, että lusikan varressakin oli edes pieni harmaa pilkku, pantiin lusikka uudestaan pesusoikkoon, hierottiin, virutettiin ja kuivattiin.

Kun Aatu ja Maija hiki päässä hääräsivät hirsikasalla, tuli myllärin äiti rantaan lavitsa kainalossa. Hän ihastui ikihyväksi nähdessään kaikki astiat hirsikasalla kuivamassa. Äiti kehui lasten työtä ja ihmetteli, että he olivat saaneet niin paljon aikaan.

— Saammeko me pestä lavitsankin? kysyi Maija iloisena.

— Peskää vaan, mutta puhtaalla vedellä ja pestyllä rievulla, ettei lavitsaan tule rasvapilkkuja. Ja muistakaa, että käytätte oikein hienoa hiekkaa!

Äiti meni takaisin tupaan, ja lapset rupesivat lavitsaa hieromaan. He pesivät sen alta ja päältä, hieroivat jalat ja vielä jalkain aluksetkin. Maija, näet, aina siivoa tehdessään muisti äidin neuvoa:

»Pese pöydät, laidat muista,
jalkoja älä unohda.»

Kun lavitsa oli hiekalla hierottu, veivät lapset sen jokeen virutettavaksi. Lavitsa näytti hauskalta kelluessaan veden pinnalla jalat pystyssä. Se oli lasten mielestä aivan kuin laiva. Siitä he innostuivat laivaleikkimään.

Aatu kiipesi isolle kivelle, joka oli olevinaan Helsinki, Maija pienelle kivelle, joka oli Loviisa, ja sitten laiva sai purjehtia edestakaisin kaupunkien väliä. Esiliinat köytettiin jalkoihin purjeiksi, pesuriepu ripustettiin kepin nenään, keppi sidottiin lavitsan jalkaan, ja niin oli laivassa lippukin. Lapset huusivat, hosuivat käsillään, rupesivat kiistelemään ja räiskyttivät vettä toistensa päälle.

Silloin myllärin äiti koputti ikkunaan. Lapset säikähtivät. He muistivat äkkiä, että juhannussiivo oli kesken.

Astiat olivat aikoja sitten kuivuneet ja näyttivät hohtavan valkoisilta päivänpaisteessa. Lapset rupesivat niitä sisälle kantamaan. Mutta kun he tulivat tavaroineen tuvan kynnykselle, huusivat aikaihmiset: — Älkää tuoko tänne puhtaita astioita, tupa on vielä pesemättä!

Kaikki tavarat oli kannettu tuvasta pihalle. Isä ja Matti karistelivat nokea katosta, äiti ja eräs kylän mummo pesivät seinähirsistä vedellä ja hiekalla. Sitten tuotiin tupaan saavillinen kuumaa vettä, sitä läikytettiin lattialle, niin että se kokonaan kastui, ja sitten hantattiin lattiata varsiluudilla ja hiekalla niin, että vesi pärskyi pitkin seiniä.

Maijakin otettiin apuun. Hänen tuli varovasti kaataa vettä aina siihen paikkaan, jota äiti ja kylän mummo pesivät. Mutta Maija oli taitamaton, hän räiskyytti vettä niin että se pirskuu pitkin tupaa ja poltti äidin ja kylänmummon varpaat. Maijaa toruttiin, ja vihdoin hänet pantiin viralta pois.

Matti sai Maijan toimen, ja tytön täytyi nolona kuunnella porstuassa, kuinka Mattia kehuttiin.

Ja nyt alkoi vielä lisäksi lattian viruttaminen, joka oli melkein yhtä hauskaa kuin tiilenteko!

Isä ja Matti toivat saavillisen kylmää vettä. Sitä kaadettiin tupaan niin että lattia lainehti, ja nyt kaikki pesijät, Mattikin, luuta kädessä lattiata viruttamaan. Siinä täytyi olla hyvin vikkelä, jotta ennätti lakaista pois veden ja hiekan, ennenkuin ne katosivat lattian rakosiin.

Maija innostui. Hän hyppäsi porstuasta keskelle lattiaa, jossa Matti paraikaa hosui vettä luudallaan. Maija tahtoi siepata luudan Mattin kädestä, mutta Matti torjui tyttöä luotaan. Maijan jalka luiskahti, ja tyttö lankesi pitkäkseen lattialle. Aikaihmiset taas toruivat ja ajoivat Maijan uudestaan ulos tuvasta.

Aatu ja Maija aikoivat jo mennä saunaan pesemään. mutta äiti sanoi, ettei sauna pesemistä kaipaa. Heidän asiansa oli siivota pihamaa ja lakaista tien varret.

Lasten tuli mieli hyväksi. He hakivat itselleen luudat ja kaksikorvaisen vasun. Pihalta poimittiin vasuun lastut, vanhat rievut, tuohenpalaset ja kaikki roskat, ja

sitten pihamaa lakaistiin, niin että koko nurmikko oli vihanta ja käytävät puhtaat.

Kun lapset olivat saaneet pihan puhtaaksi, kolahti tarhanpuoleinen portti ja pihalta kuului: »röh, röh, viu, viu!» Iso-Nasku oli tuonut kaikki porsaansa pihalle.

Maija sikoja pois ajamaan.

— Vaa—i—te— savisorkat — — tänne tahraamaan puhdasta pihaa! Ulos tarhalle!

Jä Maija löi Naskua luudalla. Mutta samassa hän muisti, ettei hän ollut koko päivänä antanut porsaille ruohoa. Tyttö juoksi tallin taakse potaattimaahan, repi esiliinallisen rikkaruohoja ja nuoria nokkosia, vei ne porsasten kaukaloon ja syhytteli Naskun selkää. Nasku röhki tyytyväisenä, ja pikku porsaat vinkuivat ikäänkuin kiitokseksi.

Sitten mentiin tietä lakaisemaan. Kummallista, kuinka paljon sielläkin oli törkyä! Kun sen kaiken sai kootuksi vasuun ja kun myllärin portin ympäriltäkin kannettiin pois kaikki tarpeettomat tavarat, tuntui lapsista, kuin he olisivat olleet kirkonkylässä ja katselleet pappilan pihamaata.

Äiti tuli ulos ja ihaili lasten työtä. Mutta samalla hän huokasi:

— Kunpa täällä kasvaisi edes yksi koivu!

Myllärin pihalla ei ollut yhtään puuta, aidan vieressä vain kasvoi muutama marjapensas ja pieni koivun virpi, jonka äiti oli istuttanut. Hänen lapsena ollessaan oli tuvan takana ollut iso koivu. Sen oksille

oli myllärin äiti pikku tyttönä usein kiivennyt ja sieltä katsellut ikkunasta sisään. Sen juurella hän oli leikkinyt, sen alla tyttönä ommellut ja sunnuntaisin lueskellut sen varjossa. Keväisin hän oli aina odottanut sitä aikaa, jolloin koivu tulee »hiirenkorvalle». Silloin hän oli kuvitellut, että koivu noilla tuhansilla korvillaan muka kuulee kaikki, mitä ihmiset ja kanat ja kissat ja linnut puhelevat keskenään. Hän ajatteli, että koivu kuulee, mitä hänkin puhuu, ja kertoo kaikki linnuille, ja silloin hän aina varoi, ettei olisi tullut puhuneeksi mitään pahaa koivun kuullen.

Niin myllärin äiti oli tottunut pitämään koivua ikäänkuin ystävänään. Syksyisin hän koivun kanssa suri, kun huomasi hallan vikuuttaneen sen lehtiä. Kun syysmyrsky riisti koivulta lehtipuvun, tuntui hänestä, kuin koivun olisi ollut kylmä. Hän muisti kaikkia lapsia, jotka kärsivät kylmää, ja antoi kylän köyhille ihmisille vanhoja vaatteitaan.

Talvella hän ihaili jääkynttilöitä, jotka riippuivat koivun oksilla. Kun hän näki auringon säteitten niissä kiiltelevän, silloin hän ajatteli: noin kiiltelevät kyyneletkin ihmisen silmässä, kun on surun kova talvi. Ja silloin hänestä tuntui, kuin koivu olisi häntä lohduttanut.

Mutta nyt ei myllärin tuvan takana enää ollut koivua. Kerran myllärin äidin sairaana ollessa olivat miehet sen kaataneet. Se muka kasvoi niin lähellä tupaa, että katto sen takia pysyi kosteana ja mätäni ennen aikojaan.

Kun äiti nousi sairavuoteeltaan ja näki koivun maakaavan maassa, rupesi hän itkemään. Kylän miehet nauroivat, mutta mylläri itse oli pahoillaan. Jos hän olisi ymmärtänyt, että äiti niin ikävöitsi koivua, olisi hän antanut sen kasvaa. Hän koetti lohduttaa äitiä ja sanoi:

— Mene tuonne saareen, siellä on kauniimpia puita, onpa pihlajoitakin.

Ja äiti kävi usein saarella ja otti Maijan mukaansa. Hän meni sinne varsinkin keväisin, jolloin lehdet olivat hiirenkorvalla. Maija sai silloin äidin kanssa siivota saarta, koota risuja ja karsia kuivia oksia puista. Hän kuuli äidin monta kertaa haikeasti valittavan sitä, etteivät kylän pojat anna puitten rauhassa kasvaa, vaan ilman aikojaan, huvikseen katkovat latvat nuorista koivuista ja tärvelevät pensaat. Näin Maija oppi jo pikku lapsena puita suojelemaan ja rakastamaan kedon kukkasia.

Siitäpä syystä hänkin ymmärsi äidin kanssa olla ikävissään siitä, ettei heidän pihallaan kasvanut yhtään puita.

Mutta tänä iltanapa pitikin tuotaman puita pihalle!

Lapset kysyivät, saavatko he mennä saareen juhanuspuita hakemaan.

— Menkää vaan, mutta älkää ottako sellaisia puita, jotka ovat saaren kaunistuksena. Ottakaa vain niitä, jotka kasvavat ahtaissa paikoissa.

Näin varoitellen äiti antoi lapsille kirveen ja käski joutumaan kotiin siksi kuin saunaan mennään.

Lapset juoksivat rantaan, sinne, jossa kasvaa paljon juhannusruohoja. Siellä on koski niin matala, että lapset saattavat hyppiä kiveltä kivelle. Saaren rannassa on pajuja ja tuuhea tuomisto, suurten kivien välissä kasvaa oजारjapensaita, kuusamia, haapoja, pihlajoita ja nuoria koivun virpiä, ja keskellä saarta kohoaa komea kuusi, aivan kuin saaren kuningas. Kuusen latvaan oli harakka tehnyt pesänsä, ja siellä se räkätti niin että saari tärisi.

Tekiköhän harakkakin juhannussiivoa?

Aatu löysi kauniin koivun ja aikoi hakata sen juhannuspuuksi. Maija kauhistui. Sitä koivua äiti oli kauan suojellut ja oli aina pelännyt, että kylän pojat sen hakaisivat.

Aatu jätti koivun paikoilleen ja meni pientä pihlajaa katselemaan. Se oli juuri täydessä kukassa ja Aatun mielestä se soveltuisi myllärin pöydän taakse. Mutta Maija ei antanut pihlajaakaan kaataa. Ja niin eivät lapset saaneet koko saaresta muuta kuin kaksi vaivaista haapaa, jotka kasvoivat toisten puiden välissä.

Mutta kun lapset kääntyivät kotia päin juhannuspuineen, huomasivat he surukseen, että juuri ne puut olivat kaadetut, joita he olivat säästäneet: koivu oli kaadettu saaren kauneimmalta paikalta ja tuo nuori kukkiva pihlajakin, ja saaren suurimmista puista oli oksia karsittu.

Saareen olivat tulleet Helylän pojat samalle asialle kuin hekin, ja nämä hurjat eivät ymmärtäneet saaren

puita säästää. Pitkät rungot törröttivät siellä, missä ennen oli ollut vilpoisa lehto, ja valkoisia lastuja oli sinkoillut pehmeälle nurmikolle, jonka myllärin äiti vastikään oli puhdistanut.

Mitähän Maijan äiti nyt sanoo?

Kun Aatu ja Maija seisoivat saaren puita surkuttelemassa, alkoi kuusen latvasta kuulua kiihkeä räkätys. Harakka huusi aivan kuin hengenhädässä.

Lapset riensivät katsomaan.

Kuusen juurella oli aidanseiväs ja seipään vieressä kuollut harakanpoika.

— Tämä on Helylän poikain työtä! huusi Aatu kiihvästuen.

Helylän pojat olivat hurjaa väkeä: he hävittivät linnunpesät, repivät paarmoilta siivet, runtelivat puut ja pensaat, tappelivat keskenään, pieksivät hevosia, kävivät kylässä pahaa tekemässä, maistelivat väkeviä ja pitivät tupakkaa suussa.

Hyi!

Helylän Heikki oli opettanut Maijaa katoille kiipeämään, silloin kun Maija vielä oli aivan pieni. Se oli se sama Heikki, joka sitten meni merille siitä syystä, että isä häntä kuritti.

Aatu ja Maija tiesivät julmia juttuja Helylän pojista.

Mutta samassa he muistivat, että he itse olivat viime vuonna pudottaneet pääskysen pesän. Ja kun he sitä ajattelivat, silloin heistä tuntui, kuin he eivät olisi yhtään parempia kuin Helylän pojat.

Harakan huuto yhä kiihtyi. Se vihloi sydäntä kuin ihmisen itku.

Maija kertoi Aatulle, miten Helylän äiti oli eilen käynyt heillä ja kertonut, ettei Heikki ollut kirjoittanut kotiin siitä asti, kuin hän meni merille. Helylän äiti oli itkenyt ja sanonut, että Heikki on kuin »pesästä pudonnut linnunpoika».

Miltähän Aatun ja Maijan äideistä tuntuisi, jos joku löisi heidän lapsensa seipäällä kuoliaaksi ja juuri juhannusaattona?

Tai miltähän tuntuisi, jos he menisivät maailmalle eivätkä koskaan kirjoittaisi kotiin?

Kun lapset alkoivat näitä asioita ajatella, silloin heistä tuntui hyvälle, että heillä on kumpaisellakin koti ja äiti — ja Maijalla oli vielä isäkin elossa.

He eivät koskaan tahtoisi jättää vanhempiaan ja tuottaa heille surua ja kyyneliä!

He surkuttelivat harakka parkaa, joka sai suuren surun juhannukseksi.

Lapset päättivät, harakkaa lohduttaakseen, toimittaa kuolleen poikasen kunniallisesti hautaan.

Aatu teki tuohesta arkun, Maija kaivoi haudan rannan hiekkaan, ja siihen he kätkivät harakanpojan ja peittelivät hellästi. Haudalle istutettiin kukkiva minttu, ja muistopatsaaksi pystytettiin näkinkenkä. Sitten lapset lauloivat: »Kukkuu, kukkuu, kaukana kukkuu», sillä muita lauluja he eivät sillä hetkellä sattuneet muistamaan.

Samassa pensaikko rasahti. Matti oli tullut saareen, hän huusi Aatua ja Maijaa. Seikkalan äiti oli lähettänyt Jussin Aatua hakemaan. Hänen tuli joutua kotiinsa juhannussaunaan, ja Maijaakin äiti odotti kylpemään.

Lapset sieppasivat juhannuspuunsa ja riensivät pois saaresta.

Äiti oli saunaan menossa ja odotti Maijaa pihalla. Tyttö sieppasi puhtaan paidan kainaloonsa, uuden koivuvihdan käteensä ja juoksi äidin perässä saunaan. Saunan vieressä seiso iä polviaan myöten joessa ja pesi kirkkorattaita.

— Isä hoi, pääsenkö minäkin kirkkoon? kysyi Maija.

— Täytyyhän Maijan päästä, kun on koko päivän tehnyt juhannussiivoa, sanoi isä leikillisesti.

Siitäkös Maija riemastui.

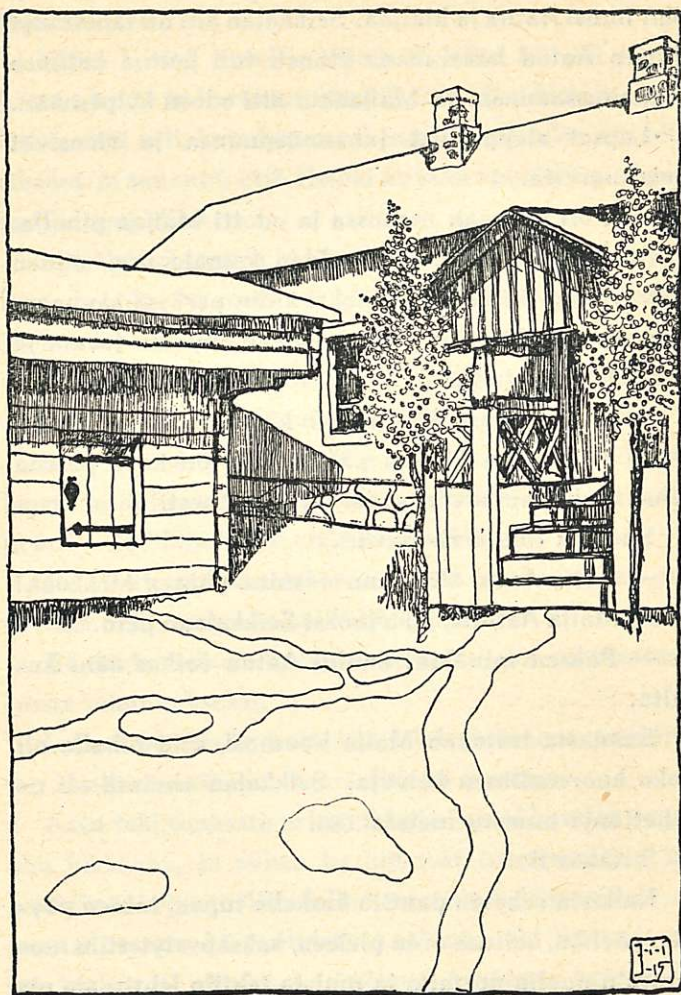
— Aatu, Aatu, älä mene — minä pääsen kirkkoon! huusi Maija Aatulle, joka juoksi Seikkalaan päin.

— Pääsen minäkin! kuului Aatun raikas ääni kuralta.

Saunasta tultuaan Maija huomasi, että pihalla oli koko kuormallinen koivuja. Seikkalan emäntä oli ne lähettänyt omasta metsästään.

Siitäkös ilo!

Kaikista rehevin pantiin keskelle tupaa, toinen pöydän päähän, kolmas oven pieleen, kaksi pystytettiin molemmin puolin portaita ja muista tehtiin lehtimaja pihalle. Aatun ja Maijan tuomat haavat asetettiin Maijan sängyn luo, toinen pääpuoleen, toinen jalkopäähän.

Juhausaa: tona.

Tupa tuoksui puhtaalta, ja Maijan ja Aatun pesemät astiat hohtivat hyllyllä. Lusikat riippuivat rivissä pöydän takana seinällä.

Parhaat astiat oli pantu pöydälle. Siellä oli juustoa, lihaa ja ryynipuuroa ja kaikenlaista hyvää ruokaa, sillä myllärihän odotettiin Seikkalan väkeä vieraksi.

Pian vieraat tulivatkin, Aatukin oli käynyt kotona kylpemässä ja istui nyt puhtaana ja punaisena mylläripenkillä. Aatun äidillä oli uusi kankea pumpulihame yllä ja musta saali hartioilla. Miesten valkoiset paidanhihat hohtivat, ja Matilla oli narskuvaiset saappaat. Maijan äiti oli pannut mustan kirkkoesiliinan eteensä.

Koko väki vietti juhannusiltaa yhdessä — mylläri Matti ja Seikkalan Jussikin, jotka muuten mielellään kulkivat kylässä. Kaikki olivat sovinnossa keskenään. Ei edes Matti tehnyt Maijalle kiusaa, sillä hän oli jo aikamies mielestään.

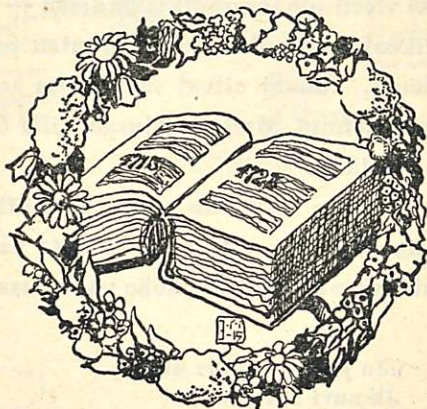
Illallisen jälkeen istuttiin pihalla lehtimajassa. Ennen auringon laskua äiti haki tuvasta virsikirjat. Mylläri pani lasit nenälleen, ja koko väki veisasi:

»Jo joutui armas aika
Ja suvi suloinen;
Kauniisti joka paikkaa
Koristaa kukkanen.
Aurinko maamme puoleen
Lähestyy lähemmäs,
Virvoittaa luonnon kuolleen,
Sen tekee eläväks.»

Myllärin karkea ääni värähteli, äiti pyyhki silmäänsä kyyneleen, ja Matin ääni kuului muita heleämpänä.

Se laulu kaikui Maijan korvissa vielä sängyssäkin. Kun haavanlehdet kahahtelivat päänalusen takana, näki Maija kaunista unta: hän oli olevinaan isän, äidin ja Matin kanssa kirkossa, ja toisessa penkissä istui Seikkalan väki. Pappi saarnasi, lukkari lauloi, urut hymisivät, koivut lemusivat alttarin ympärillä, ja kirkon suuri kynttiläruunu kimalteli auringonpaisteessa.

Helsingissä juhannusaattona 1903.

HÄN ON HIIHTÄNYT HIIDEN HIRVEN.

Oi terve, te hiihtäjät nuoret,
Kevätvartio Suomeni maan!
Niin silmäni seuraa teitä
Kuin angervo aurinkoaan.

Te kiidätte aamua kohden,
Kun maassa on usva ja yö,
Te hiihdätte hiiden hirven.
Se nuorten on sankarityö.

Kotikansani viljeli korven.
Oli alkanut leikkuutyö,
Mutta Väinölän toivon viljaa
Nyt Tuonelan laumat syö.

Yhä kasvavi kuoleman karja
Ja Suomea uhkaa syys.
Maan polkevi hiiden hirvet:
V i h a, s o r t o ja itsekkyyys.

Oi, suksien suokaa luistaa
 Ja pelvotta ponnistakaa!
 Himo halpa jos johtavi harhaan,
 Se sääliittä surman saa!

Ken uuttera, uljas on työssä,
 Kenen mieli on lahjomaton,
 Hän on oikea hiihtäjä=urho,
 Mun silmäni riemu hän on.

Ken voittavi velton mielen,
 Ken sorretun turvaks käy,
 Ken Suomeni päivää toivoo,
 Kun aamu ei koittavan näy — —

Ken kestävi kuoloon asti,
 Oman onnensa unhottaa — —
 Hän on hiihtänyt hiiden hirven,
 Ja hän mun lauluni saa.

Oi terve, te hiihtäjät nuoret,
 Kevätvartio Suomeni maan!
 Mun sieluni siunaa teitä
 Kuin päiväyt valkeuttaan.

»SE SUURI NÄLKÄVUOSI».

Myllärin Maijan lapsena ollessa oli »se suuri nälkävuosi» Suomessa.

Silloin oli kevät niin kylmä, että Maijalta paleltui varpaat Vapunpäivänä. Silloin ajettiin turkki yllä järven jäätä juhannuskirkkoon, ja silloin halla vei syyskesällä kaiken viljan.

Kun kylmä talvi tuli, olivat aikaihmiset aina suruisaan, mutta Maijalla oli monta hauskaa hetkeä, sillä silloin kävi paljon kerjäläisiä. Kerjäläisillä oli näet lapsiakin, ja kaikki kerjäläislapset olivat Maijan vieraita.

Kerjäläislapsilla oli se kummallinen tapa, että he tupaan tultuaan menivät syömään sianruokaa. Sitä oli aina suuressa sangossa, jonka paikka oli patanurkassa myllärin uunin takana. Siihen kaadettiin astianpesuvedet ja kaikki sellaiset ruuan tähteet, joita ihmiset eivät enää syöneet. Joka kerta kun mylläriille tuli kerjäläisiä, kiiruhti kerjäläisäiti lapsinensa tuota sänköä tutkimaan. Kerjäläislapset käärivät hihansa kyy-

närpäihin asti ja laihoilla sormillaan koettelivat sangon pohjaa, ja jos löysivät sieltä silakanpään tahi potaatin-kuoria, niin heti söivät ne suuhunsa.

Silloin Maija aina hätääntyi, sillä eihän ihmisten sopinut syödä sellaista! Hän kokosi leipäpalaset pöytälaatikosta, keiton tähteet kaapista, antoipa usein oman maitokipposensakin kerjäläislapsille, jotta näiden ei tarvitsisi nälkäänsä syödä sianruokaa.

Mutta Maijapa sai tehdä vierailleen yösijatkin, ja se oli hauskaa. Yksissä neuvoin raahattiin ladosta iso olkikupo. Se levitettiin tuvan lattialla vuoteeksi ja hevosloimi haettiin peitteeksi. Siinä oljilla sitten telmittiin kerjäläislasten kanssa iltaan asti. Maija olisi tahtonut maata kerjäläislasten kanssa yötäkin oljilla, mutta äiti ei antanut, ja silloin Maijalta pääsi aina iso itku. Hän itki ensin hyvän aikaa olkien sisällä, tilitti koko ajan, kun äiti häntä riisui, itkeä tihuuttipa vielä äidin selän takana sängyssäkin lämpöisten matkuunahkojen alla.

Mutta kerran tuli myllärille vieras, joka ei mennyt sianruokaa syömään, ei juonut maitoa Maijan kipposesta eikä tarvinnut olkilyhdettä vuoteekseen. Se oli Koskelan Kaisan viisiviikkoinen lapsi.

Koskelan Kaisan tunsu Maija ennestään, sillä hänestä oli myllärillä paljon puhuttu. Hän oli aikoinaan ollut talonemäntä. Koskelan talo oli ennestään velkaantunut, mutta sen pellot olivat viljavat ja laitumella kävi monta lihavaa lypsylehmää. Mutta sinä suurena nälkä-

vuotena koko kylän pelloilta paleltui vilja ja karja sairastui ruttoon. Silloin ei ollut Koskelan talossa leipää, ja äiti ei voinut tarjota maidon pisaraakaan nälkäisille lapsilleen.

Kun kovaa aikaa oli kestänyt toista vuotta, tuli Koskelan isäntä kerran syysiltana myöhään metsästä kotiin. Hänellä oli lehmännahka olallaan ja nahan sisässä kantamus raavaanlihaa. Sen hän viskasi vaimonsa eteen ja sanoi nauraen:

— Syö nälkäsi ja keitä kurjille lapsillesi!

Kaisa kiljahti ilosta ja otti miehensä olalta raavaanlihat.

— Mistä sinä tämän sait, sinä Herran siunattu?

Silloin mies kertoi — salaa teurastaneensa naapurin lehmän nälkäiselle perheelleen.

Vaimo kangistui kauhusta, hän pudotti lihat kädessään ja potkaisi ne ovensuuhun.

— Sinä jumalaton mies! Enhän minä ole ennenkään syönyt varastettua tavaraa . . .

Sen sanottuaan hän kätki kasvonsa esiliinaan ja itki koko illan, ja kaikki lapset itkivät hänen ympärillään.

Siihen aikaan oli Koskelassa ainoastaan viisi lasta, sillä kuudes ei ollut vielä syntynyt.

Mies meni saaliineen saunaan, teki tulen uuniin, paistoi lihan hiilillä ja söi.

Mutta aamulla hänet kutsuttiin nimismiehen luokse. Ja sitten hänet vietiin linnaan. Sitä rangaistusta ei murheellinen mies jaksanut kestää. Hän kuoli kuume-

tautiin, kolme lasta kuoli kotona samaan tautiin, ja sen jälkeen Koskelan Kaisan täytyi lähteä kerjäämään.

Kelkassa oli pieni pärevasu, ja siinä se viisiviikkoinen kapalolapsi lepäsi. Isommat lapset äidin apuna vetivät kelkkaa. Välillä he koettivat juosta lämpimikseen, sillä ulkona oli helisevä pakkaneen ja lumi narisi kelkan jalaksien alla.

Näin kuljettiin kauan aikaa, käytiin talosta taloon. Muutamissa taloissa annettiin vähän syötävää, toisista oli kaikki leipä loppumassa. Tien päässä oli myllärin tupa. Sinne Koskelan Kaisa koetti kiiruhtaa, sillä myllärin emäntä oli hyvin iloinen, ja myllärillä oli varatkin paremmat kuin talollisilla, sillä koko kylä jauhatti viljansa hänen myllyssään, ja myllärin täytyi saada joka säkistä jyviä palkakseen.

Portaitten edessä Kaisa otti pienoisen pärevaraston ja kantoi sen myllärin tupaan. Myllärin emäntä tuli lasta katsomaan. Maijakin riensi pientä vierastansa vastaanottamaan ja aikoi tarjota sille maitoa. Mutta äiti ei saanut nukkunutta hereille.

Silloin huomattiin, että lapsi oli kuollut. Sen kasvot olivat aivan kelmeät ja poskilla olivat kyyneleet jäässä. Koko myllärin väki itki, Koskelan isommat lapset itkivät, ja Maija hiipi äidin sänkyyn ja itki siellä hiljaa. Hän ei uskaltanut ääneen itkeä, sillä tuvassa tuntui niin oudolta, kun kuolema oli siellä vieraana.

Sinä päivänä ei tuotu olkilyhdettä ladosta, sinä päivänä ei myöskään telmitty lattialla, sillä kuolleen lapsen

äiti oli sairastunut kuumeeseen, ja hänelle tehtiin tautivuode myllärin saunaan.

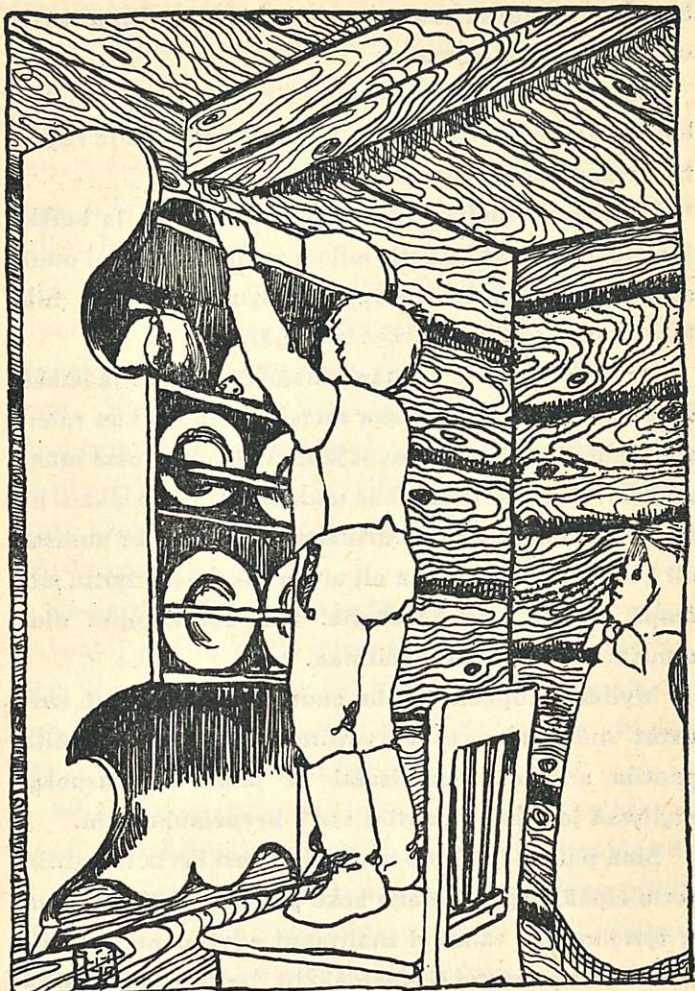
Sieltä hänet sitten kannettiin kirkkomaahan, maaliskuussa, jolloin aurinko alkoi sulattaa nietoksia ja räystät tippuivat päivänpaisteessa.

Silloin oli myllärin tuvassa suuri puute, ja kaikki ihmiset odottivat kevättä, jolloin nesteet nousevat puun suoniin ja mäihää ilmestyy männynkuoren alle. Silloin on näet sopiva tehdä pettuleipää.

Ja kevät tuli. Ja kevään mukana palasi ilo ja leikki, sillä Maija sai olla mukana metsässä silloin kun mäntyjä kuorittiin, hän sai myös kömpiä uuniin, jossa männynkuoret kuivattiin, ja hän uudella vispilällä lakaisi ne ulos epätasaiselta uunin arinalta. Huh, kuinka uunissa oli kuuma! Siellä Maija oli aivan tukehtua, mutta sitenpä tuntui taas hauskalta, kun sai kömpiä ulos uunista ja hengittää ulkoilmaa.

Myllärin tupaan tuotiin suuri huhmar. Siinä kuivatut männynkuoret survottiin rikki, ja tähkäpäitä pantiin sekaan. Viimeiseksi ne jauhettiin hienoksi myllyssä ja sekaan pantiin vielä hernejauhojakin.

Sinä päivänä, jolloin myllärillä ensi kerta leivottiin pettuleipää, hypperi Maija koko päivän. Äiti tuskastui jo tyttöön, kun tämä ei malttanut odottaa kunnes äiti saisi leivät paistetuksi, vaan kärtti itselleen paistinkakua. Mutta kun pettuleipä vihdoin otettiin uunista ja Maija sai sitä maistaa, ei hän enää ollutkaan yhtä iloinen, sillä ei se maistunutkaan sellaiselta kuin Maija

— — kiipesi tuolille ja otti leiväpuoliskon alas korkealta laudalta.

luuli. Maija itki monta kertaa pettuleivän karvautta, mutta kun ei äidillä ollut parempaa leipää, niin siihen täytyi tyytyä.

Mutta kesällä tapahtui kerran kumma ja ihme: Maija sai maistaa ruisleipää — aivan sekoittamatonta ruisleipää.

Minä kerron sen.

Maija meni eräänä päivänä Seikkalan Aatua katsomaan. Aatu tuli portaille vastaan ja huusi:

— Maija hoi, meillä on leipää! Meillä on kokonainen ruislimpun puolikas!

— Ohoh!

— Tule katsomaan!

Aatu vei Maijan tupaan, nosti tuolin pöydälle, kiipesi tuolille ja otti leivänpuoliskon alas korkealta laudalta. Sitten hän tuli alas, näytti leipää Maijalle, leikkasi siitä viipaleen, kiipesi taas ylös tuolille ja asetti leivän paikalleen korkealle laudalle. Äiti oli saanut jostain tuon ruislimpun, ja eilen siitä oli syöty toinen puolikas. Pellolle mennessään hän oli sanonut, että Aatu saisi aikaihmissen poissa ollessa leikata leivästä yhden viipaleen — m u t t a e i e n e m p ä ä.

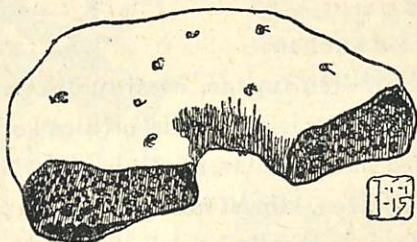
Ja siitä viipaleesta Aatu antoi toisen puolen Maijalle!

Maija haukkasi, maiskutti suutaan ja nauroi, sillä hän ei ollut koskaan syönyt mitään, mikä maistui niin hyvältä. Aatu haukkasi myöskin, maiskutti suutaan ja nauroi. Ja molemmat lapset luulivat, että tähän leipään oli pantu sokeria.

Mitä enemmän leipäviipale kului, sitä pienempiä suupaloja lapset haukkasivat, mutta vihdoin se loppui. Viimeiseksi oli Maijalla enää vain pieni leivänmurunen. Sitä hän hyvän aikaa säästi, mutta vihdoin täytyi panna sekin suuhun, ja silloin Maijan nousi kyyneleet silmiin.

— Mitä sinä itket? kysyi Aatu.

Eihän Maija itsekään tietänyt mitä hän itki. Ehkä itki ilosta, siitä että ruisleipä maistui niin makealta. Ehkä myös ikävästä, siitä että se loppui niin pian.

MYLLÄRIN MAIJA KOULU= MESTARINA.

Maija sai isältä keltakantisen kuva=aapisen, semmoisen, jommoista ei ollut muilla lapsilla. Maijan aapisessa oli paljon muutakin kuin Isämeitä, Uskon=tunnustus ja rukoukset. Siinä oli juttuja kaloista, linnuista ja kukkasista, olipa pieniä satujakin. Mutta merkkillisin oli Maijan mielestä kirjan viimeinen luku, jonka päällekirjoituksena oli: »Ihmis=elämän tarkoitus.»

Se alkoi näin:

» Jumala ei ole luonut kaikkia ihmisiä samanlaisiin virkoihin. Muutamia hän on luonut maanviljelijöiksi, toisia hän on luonut ammattilaisiksi, toisia hän taas on luonut opettajiksi.»

Heti kun Maija tämän lauseen tavasi, niin hänestä tuntui, kuin Jumala olisi luonut hänet opettajaksi. Ja mitä useammin hän sen luki, sitä varmemmaksi hänessä kehittyi tuo vakaumus. Innostunein mielin hän hoki viimeisiä lauseita, joissa puhuttiin siitä, että yhden=tekevää on mitä työtä me toimitamme, kunhan vain

teemme tehtävämme uskollisesti, jotta viimeisenä ilta-hetkenä, kun elämän aurinko laskee iäisyyden mereen, saamme ummistaa silmämme tyytyväisinä siinä tiedossa, että olemme koettaneet noudattaa Jumalan kutsumusta.

Kirjan alareunassa oli laskevan auringon kuva, ja kun Maija sitä katseli, niin kyyneleet herahtivat hänen silmiinsä ja mieliala muuttui omituisen onnelliseksi. Yölläkään ei Maija saanut laskevan auringon kuvaa mielestään, ja puuropataa sekoittaessa se valtasi mielikuvituksen niin, että kauha unohtui ja puuro paloi pohjaan.

Siitä Maijaa tietysti toruttiin, ja äidin kävi mieli haikeaksi tytön huolimattomuudesta.

Pyhät hän lukea paasasi. Hän luki virsikirjan, »Buggen postillan», »Genovevan» ja »Eustakiuksen ihmeelliset elämän vaiheet». Lopuksi hänelle tuotiin »Luonnon kirja», johonka hän ihastui niin, että piti sen aina öisin nukkuessaan tyynynsä alla.

Maijan lukutaito tuli pian kylällä kuuluksi. Kaikialla häntä keuhuttiin ja ihmeteltiin. Kinkereillä kirkkoherra silitti hänen päätänsä tuumaten äidille, että kouluun se tyttö olisi pantava. Siitä voisi tulla vaikka opettaja.

Lopulta Maija pääsi kyläkouluun. Siellä pitäjän urkuri opetti sisälukua sekä kuulusteli katekismuskysyjä. Koulumestarilla oli pitkä rottinkinen koukku-keppi, jolla hän näytti kirjaimia tavaustauluilta ja tar-

vittaessa näpäytteli vallattomia poikia ja tyttöjä sormille. Sillä välin hän teiskasi koulusalin lattialla vasen käsi housuntaskussa ja koukkukeppi oikeassa.

Koulumestari oli kiivas mies, joka ahkeraan käytti keppiä, mutta Maijaa hän ei edes ihmeiksi lyönyt, eipä edes torunutkaan, päinvastoin kehui ja asetti hänet toisille esimerkiksi. Se tuntui Maijasta mieluisalta. Hänessä kehittyi se varma vakaumus, että hän muka oli muita lapsia viisaampi. Samalla hän oli tehnyt entistä lujemman päätöksen päästä opettajaksi vaikka kiven kolosta. Mutta vuosien kuluessa oli Maijan mielestä kokonaan haihtunut vanhan aapiskirjan kaunis luku ja laskevan auringon kuva, ja sijaan oli tullut koulumestari keppi kädessä.

Oi, kun saisi itselleen sellaisen kepin, ajatteli Maija ihastuksissaan. — Olisi niin komeaa kävellä koulutuvassa toinen käsi taskussa ja keppi toisessa . . . Saisi olla vähän niinkuin herra ja komentaa kylän lapsia.

Yksin kotona ollessaan Maija otti äidin kyynärkepin kellokaapin takaa, pani vasemman kätensä haameen sepalukseen ja heilutti keppiä oikealla, teiskaten edestakaisin tuvan lattialla.

Kului aikoja. Lähitienoille alettiin perustaa kansakouluja. Saatiinpa sellainen koulu Maijan kotikyläänkin, ja Maija pääsi siihen oppilaaksi. Vanha kyläkoulu lakkasi, ja kaikki lapset — huonolukuisetkin — joutuivat kansakouluun. Se kävi kansakoulun opettajalle tukalaksi. Syyslukukauden kuluttua hän siis eh-

dotti, että vanha kyläkoulu avattaisiin uudestaan, ja seuraavassa kirkonkokouksessa päätettiin niin tehdä.

Mutta mistäs saataisiin opettaja?

Kun ei ketään ehdokasta ollut, niin kirkkoherra esitti, että valittaisiin myllärin Maija opettajaksi. Olihan hän hyvälukuinen ja siivo sekä taitava käytökseltään. — Eikä kukaan sattunut tietämään, että tyttö oli vasta neljännellätoista. Maijaa, joka oli pitkä ja roteva varreltaan, luultiin aikavammaksikin, ja niin hänet valittiin yksimielisesti kyläkoulun opettajaksi.

Kun opettaja toi tästä sanoman mylläriille, oli Maija paraikaa perunoita kuorimassa. Maija lensi tulipunaiseksi, ja perunavati oli vähällä pudota polvilta lattialle. Hämmästyksestä hän ei saanut sanaakaan suustansa. Mutta samassa johtui hänen mieleensä taas entinen koulumestari ja koukkukeppi.

Kansakoulun opettajalla tosin ei ollut keppiä, ja sen johdosta Maija tuli ajatelleeksi, ettei koko keppi ehkä olekaan aivan välttämätön opettajalle. Tarvitseehansitä sentään näyttäessä tavaustaulujen kirjaimia pienimmille lapsille, vakuutti Maija itselleen, ja silloin hänestä oli keppi aivan välttämätön koulumestarille.

Ja Maija osti kauppapuodista kyynärän mittaisen rottingintyngän. Tämä kädessä hän astui juhllallisena kouluun sinä päivänä, jolloin hänen oli alotettava toimensa.

Hevonen toisensa perästä pysähtyi koulun pihalle, ja pian oli porstua täynnä kylän vaimoväkeä lapset mu-

kanaan. Usealla emännällä oli kainalossa pieni mytty leipää ja juustoa uudelle koulumestarille tuliaisiksi.

Johan vähemmästäkin olisi voinut huumautua.

Mutta siinä ei ollut kylläksi, että Maija oli tullut koulumestariksi. Hänen tuli myöskin olla koulumestarin ja toimittaa opettajan tehtävät. Ja se ei ollutkaan aivan helppoa.

Kouluun oli kerääntynyt kokonaista 25 oppilasta, joista enimmät olivat poikia. Monet niistä olivat melkein Maijan ikäisiä. Toiset olivat käyneet kansakoulua, mutta toiset, pienemmät, eivät edes a:ta tunteneet, ja vallattomia olivat kaikki kuin turkin kasakat. Työtä sai tehdä hiki päässä aamusta iltaan.

Pahinta oli, ettei häntä oikein toteltu. Hän kyllä käveli kouluhuoneessa selkä suorana ja kasvot tavattoman totisina, mutta mitä juhlallisemmalta hän näytti, sitä enemmän pojat nauroivat. Uskalsivatpa tehdä hänelle kiusaakin. Maijan keppiä pahimmin ahdistettiin. Joskus se oli pantu piiloon, ja Maijan täytyi sitä harmikseen hakea. Joskus taas oli rottingin pää noessa, ja kun Maija vanhaa koulumestaria muistellen nosti kepin nenälleen, niin nenään tuli suuri nokinen pilkku. Uskalsipa pahin joukosta, Valkkeliinin Ville, kerran Maijan häntä kämmenelle lyödessä tempaista kepin koulumestarin kädestä.

Kun Maija oli kuukauden päivät ollut »ylennyksen tilassa», niin hän oli jo monta kertaa katkerasti itkenyt kohtaloaan.

Maija, jota kaikki ihmiset olivat kehuneet, Maija, joka oli pitänyt itseänsä muita viisaampana — Maija sai nyt kokea, että oli maailmassa jotain, johonka hänellä ei ollut tarpeeksi taitoa. Ja se kokemus koski Maijaan niin kipeästi, että hän rupesi laihtumaan.

Mutta keskipaikoilla lukukautta sattui onnellinen tapaus.

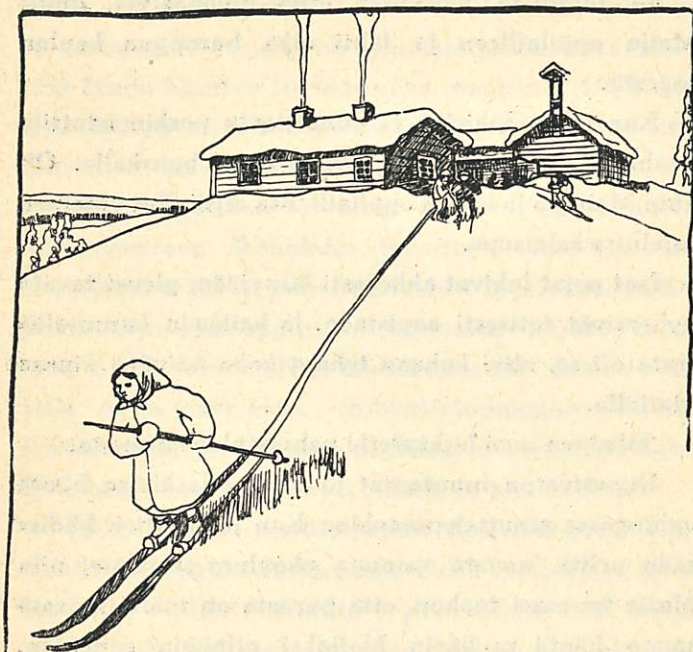
Maijan suurimpia suruja oli, ettei koulumestarin sopinut — leikkiä. Ennen hän oli ollut parhaita mestareita koulun pihalla. Rintapainissa sekä sylipainissa hän oli voittanut useat pojat. Juoksussa hän taivoitti vikkelimätkin, ja mäenlaskussa hän oli kuuluisa rohkeudestaan. Mutta nyt hän ei uskaltanut mennä muitten mukaan, koska pelkäsi, että oppilaat senvuoksi lakkaisivat häntä kunnioittamasta. Eipä edes uskaltanut hiihtääkään koko talvena.

Mutta kerran keväisenä aamuna, kun aurinko paistoi ja hanki kimalteli, Maija ei voinut hillitä hiihtohaluaan. Hän sieppasi sukset jalkaansa ja lähti potkaisemaan pellon poikki kohden koulua. Hyvä keli sai Maijan niin innostumaan, että hän unohti arvonsa ja rupesi koulun lähellä laskemaan mäkeä. Jo kuului koulun pihalta riemuisa huuto:

— Katsokaa koulumestaria! Koulumestari hiihtää!
— Katsokaa, katsokaa, — jo koulumestari lankesi.

Samassa oli koko lapsiliuta Maijan ympärillä. Muuan pojista tarjosi hänelle eheät suksensa, joku työstä ravisti lunta hänen hameestaan, ja kaikki olivat

kovassa auttamisen toimesta. Se Maijaa niin liikutti, että hän unohti koko koulumestarin=ryhtinsä ja rupesi poikien kanssa kilpaa mäkeä laskemaan.

»Koulumestari hiihtää!»

— Niin sitä mennä pitää! huusi Tuurin Kalle, kun Maija laski isosta hyppyristä.

— Se on poikaa! riemuitsi Tokkolan Antti, kun Maija laski samasta mäestä yhdellä suksella.

— Jaa, sen minä sanon, ettei joka poika myllärin Maijalle piisaa suksimäessä, kehui Valkkeliinin Ville.

»Myllärin Maija» kuului vähän epäkohteliaalta, mutta Maija oli niin hyvällä tuulella, ettei viitsinyt olla siitä millänsäkään. Jo kilisi koulun kello.

— Joutukaa, veikkoset, ettei myöhästyä, huusi Maija oppilailleen ja lähti aika hamppua koulun mäestä.

Kun sitten hikisinä ja punoittavin poskin istuttiin koulutuvassa, tuntui olo erinomaisen hausalle. Oli kuin Maijalla ja hänen oppilaillansa olisi ollut yhteinen mieluisa salaisuus.

Isot pojat lukivat ahkerasti läksyjään, pienet tavata nyhersivät totisesti aapistaan, ja kaikkein kummallisinta oli se, ettei kukaan tehnyt koko päivänä kiusaa Maijalle.

Jokainen uusi hiihtoretki vahvisti hyvää sopua.

Rupesivatpa muutamat jo mäkeä laskiessa häntä vahingossa sinuttelemaankin. Kun joku sitten hädisään yritti korjata »sinua» »koulumestariksi», niin Maija tuumasi tuohon, että parasta on täällä mäessä sanoa häntä myllärin Maijaksi niinkuin ennenkin. Koulutuvassa hänelle täytynee antaa se arvo, mikä hänelle tulee, mutta . . . mitäs siitä täällä mäessä.

Ja liikutettuna lisäsi Maija tähän:

— Ja oikeastaan . . . eihän teidän tarvitse minua mitenkään karahtierata eikä kunnioittaa. Kun te vaan olette hiljaa koulussa ja opitte hyvin lukemaan.

Ja Maijan näin puhuessa oli koko joukko aivan totisena. Tällä hetkellä he todellakin kunnioittivat Maijaa.

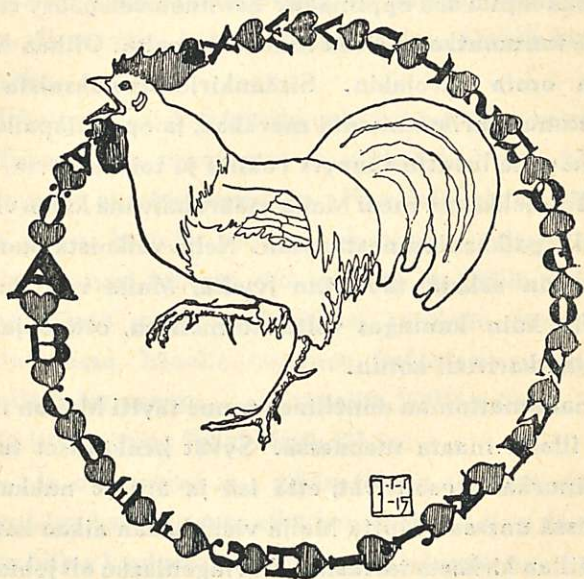
Vihdoin alkoi Maija ikäänkuin hiukan hävetä keppiään, panipa sen usein piiloon pöydän alle. Viimein se hävisi tietymättömiin. Kevään tultua loppui koulu. Kun kylän emännät niaten kiittivät Maijaa siitä suuresta vaivasta, mikä hänellä oli ollut heidän lastensa takia, niin Maija häveten loi katseensa maahan. Hän tunsii, että työnsä oli ollut peräti puutteellista, ja monta tyhmyyttä hän oli tehnyt koulumestarina. Hän halusi tietoja ja opetusta. Seminaari kuvastui hänen mielikuvituksessaan ikäänkuin toivottuna tulevaisuuden maana, jossa kaikki pulmat selviävät ja jossa saa tietää, kuinka lapsia saa oppimaan. Seminaariin-pääsy ei nyt enää tuntunutkaan aivan mahdottomalta. Olihan Maijalla omia varojakin. Sisäänkirjoitusmaksuista oli karttunut parikymmentä markkaa, ja opettajapalkaksi oli hänelle luvattu tynnyri rukiita ja toinen ohria.

Toimekkaana meni Maija määröpäivänä kylän vilja-aitalle palkkaansa nostamaan. Neljä valkoista puolentynnyrin säkkiä täytettiin jyvillä, Maija istui kuormalle kuin kuningas valtaistuimelleen, otti ohjakset ja ajaa karitteli kotiin.

Sanomattoman onnellinen tunne täytti Maijan mielen illalla maata mennessä. Syvät henkäykset tuvan peränurkasta osoittivat, että isä ja äiti jo nukkuivat syvässä unessa. Mutta Maija vielä kauan aikaa katseli kesäillan kirkasta taivasta. Auringonlasku oli johtanut hänen mieleensä lapsuudenaikaisen aapisen ja »Ihmisen elämän tarkoituksen». Samassa hän näki mielikuvituk-

nessaan seminaarin takana kansakoulun, jossa lapset olivat Maijan omia oppilaita. Maija pani kätensä ristiin ja liikutettuna puheli Jumalalle: — Hyvä Jumala, jos minä pääsen opettajaksi, niin en minä koskaan kävellä selkä suorana ja komentaa lapsia keppi kou-rassa. Minä leikin heidän kanssansa ja puhelen heille kaikki iloni ja suruni. Minä olen aina nöyrä ja rakastan heitä . . . kuolemaani asti.

Maijan mielessä väikkyi vielä nukkuessakin vanha keltakantinen aapiskirja ja laskevan auringon kuva.

MYLLÄRIN MAIJA KESÄLOMALLA.

Myllärin Maija makasi kammarin suuressa sängyssä ja kuunteli, kuinka iso seinäkello tuvassa kävi verkalleen, »tuk, tak; tuk, tak» . . .

Kello lyöä kumahutti seitsemän kertaa, mutta vielä Maija kiersi punaisen ryijyn ympärilleen ja katseli ikkunasta, kuinka isä, äiti, Matti ja Liisa aitan parvekkeella valikoivat siemenperunoita.

Ennen oli Maijakin aina noussut viideltä ja ollut mukana siemenperunoita valikoimassa, mutta nyt hänellä oli oikeus maata hieman kauemmin. Olihan hän käynyt vuoden Helsingissä Tyttökoulua ja oli nyt ensimmäistä aamua kotona kesälomalla. Makasivathan muutkin toverit kauan aamuisin. Sigrid Siltanen kertoi makaavansa aina kello yhdeksään, ja Bertha Spingelberg, Maijan paras ystävä, oli koulusta lähdettäessä kehunut, että hän kotiin päästyään makaa ensimmäisenä aamuna kello kahteentoista asti.

Eipähän äitikään näyttänyt panevan pahakseen Maijan makaamista, koska oli aamulla kantanut Maijalle

kahvit sänkyyn, olipa vielä istunut ison aikaa sängyn laidalla ja kuunnellut mielihyvillään, kuinka Maija kertoi kumppaneistaan. Aina kun Maija mainitsi jonkun nimen, oli äiti kysynyt: »Minkäs miehen tytär se on?» Ja kun Maija oli vastannut, »professorin», »rovastin», »senaattorin» tai »torpparin», niin oli äiti liikutettuna ihmetellyt: »Merkkillinen on se koulu, rovastin tyttären ja torpparin likan se tekee samanarvoisiksi!»

Ennen ei Maija tuota asiaa ollut tullut huomaneeksi, mutta kun hän nyt sitä ajatteli, niin se tosiaankin tuntui hänestä merkilliseltä, ja niin hauskalta. Hänestä oli, kuin hänen omakin arvonsa olisi hiukan ylentynyt siitä, että hän, torpan tyttö, sai sinutella rovastin tyttäriä! Ja mitä enemmän Maija sitä asiaa ajatteli, sitä luonnollisemmalta hänestä tuntui, että hän vielä vähän aikaa makaisi kammarin sängyssä.

Mutta mikä lie ollutkin, alkoi Maijan mieli muuttua hieman rauhattomaksi. Hänen täytyi yhä uudelleen ja uudelleen vakuuttaa itselleen, että onhan toki hänelläkin oikeus maata kauan, makaavathan muutkin tytöt!

Juuri kun Maija tätä itselleen vakuutteli, oli hän huomaavinaan, että Matti ja Liisa aitan parvekkeelta katselivat kammarin ikkunaan päin ja nauroivat toisilleen.

Se johti Maijan mieleen ikävän asian. Eilen, kun hän oli tullut kotiin ja puhunut Helsingin suomea (eihän hänen toki sopinut molottaa tätä rumaa kotikylän kieltä), niin Matti oli iskenyt Liisalle silmää.

Kun Maija sitten asetteli hansikkaitaan äidin arkun laatikkoon talteen, niin Liisa kysyi pisteliäästi, mihin »ryökkinä» muka aikoi hattunsa panna. Tuo Liisa on tullut aika ilkeäksi hänen poissa ollessaan. Ennen hän ei milloinkaan tuolla lailla Maijaa kohdellut!

Mutta Maijapa aikoikin olla Matista ja Liisasta huolimatta. Kylläpä tässä käskisikin kaikkien mieltä noutatella!

Maija käänsi silmänsä seinään päin ja veti punaisen ryijyn korvilleen. Mutta samassa hänen mieleensä joutu asia, joka koski häneen paljoa kipeämmin kuin Matin ja Liisan ilkeys.

Isä oli ollut kumman totinen koko eilisen iltaa. Maijan pihalle ajaessa oli isä tullut iloisena vastaan hevosta riisuakseen, aivan kuten ennen kirkosta tullessa. Mutta heti, kun Maija oli vetänyt hansikkaansa kädettään isää tervehtiäkseen, oli isän otsa synkistynyt. Sitä hän oli aitan portilla paikkaillut perunavasuja koko illan. Välistä vain oli käynyt pirtissä, mutta ei silloinkaan Maijaa puhutellut.

Maijan hansikkaistakohan isän oli paha mieli? Täytyihän Maijan toki käsiään suojella, etteivät kävisi rumiksi kuin rupisammakot! Semmoiset olivat olleet hänen kätensä kouluun tullessa. Kaikki tytöt olivat niitä katselleet ihmeissään. Maijan oli täytynyt usein piilottaa kätensä esiliinan alle tai hameen laskoksiin. Mutta nyt ovat niistä käsnät kuluneet ja pinta on käynyt hienoksi. Maija katseli valkoisia käsiään ja päätteli

itseksseen, että tänä kesänä eivät enää saa ruskettua. Jos Maija menee pellolle, niin vetää vanhat sormikkaat käsiinsä.

Vai olikohan isä pahoillaan siitä, että Maija puhui Helsingin suomea?

Nämä ovat kummallisia ihmisiä, nämä Maijan kotikyläläiset. Jos joku, oltuaan kaupungissa tai muuten paremmissa ihmisissä, kotiin tultuaan puhuu vähän puhtaampaa kieltä, niin nämä heti rupeavat pilkkaamaan ja pistelemään. Mutta annas kun vaan muistaa laskea oikein »iittiläistä»: meilän, teilän ja köylen, niin silloin huudetaan: »Voi siunattu laps, ei se o tullu yhtäh yläpiäks. Viel se osaa äilen opettamaa kieltäkih!»

Maijan mieleen johtui se päivä viime kesänä, jolloin hänet oli päätetty lähettää Helsinkiin kouluun. Äiti oli tarhalla puhunut asiasta isälle. Isä oli nojannut päänsä hevosen kaulaa vasten ja itkenyt. Silloin äiti oli kysynyt: »Mitä sinä itket?» Isä oli vastannut: »En minä muusta, mutta vieraantuu vanhemmistaan ja menee hukkaan hyvä työntekijä.» Äiti oli siihen arvelut vainvihkaa: »Ehkei se sentään vieraannu eikä rupea työtä halveksimaan. Hänen tähtensä meidän selkämme on työssä köyristynyt.» Mutta isä oli katkerasti sanonut: »Ei taivu koulunkäyneen käsi kuokan varteen, ja korkea on kodin kynnyks kaupungin neidelle.» — Ja siitä asti isä oli ollut totinen ja entistä enemmän oleskellut yksinään.

Kun Maija tätä ajatteli, silloin tuntui, kuin joku yhtäkkiä olisi kipeästi pistänyt häntä sydänalaan. Kyyneleet tulivat hänen silmiinsä. Hän hyppäsi nuolena ylös sängystä, heitti hameen ylleen, köytti liinan päähänsä ja juoksi pihalle, josta väki juuri lähti vasut kädessä perunamaalle. Isä kulki edellä allapäin perunakuorman vieressä.

— Isä, isä, alkäi jättäkö minuu, alkäi jättäkö! huusi Maija hengästyneenä. — Isä, mistäs mie saan potaattikesselin?

— Tpruu, Pelle, tpruu! sanoi isä ja katsoi ihmetellen Maijaan.

— Tuletkos sie viel isän kans potaattimaalle? kysyi hän sitten väräjäväällä äänellä.

— Tulen, tulen, kuinka muuten? huusi Maija.

— Mie tulen joka päivä isän kans pellolle.

Isä ei vastannut mitään, mutta Maija huomasi, että hän käänsi päätään ja pyyhkäisi jotain silmästään. Sitten hän meni juoksujalkaa aitan ylisille ja haki sieltä uuden uutukaisen, siron pärevasun.

Tän kesselin mie tein talvel sinulle. Aattelin, että kun Maija tulee kesäks kotih ja pyrkii mukah potaattimaalle, niin se saap kaikista kaunihimman kesselin, isän muistoks.

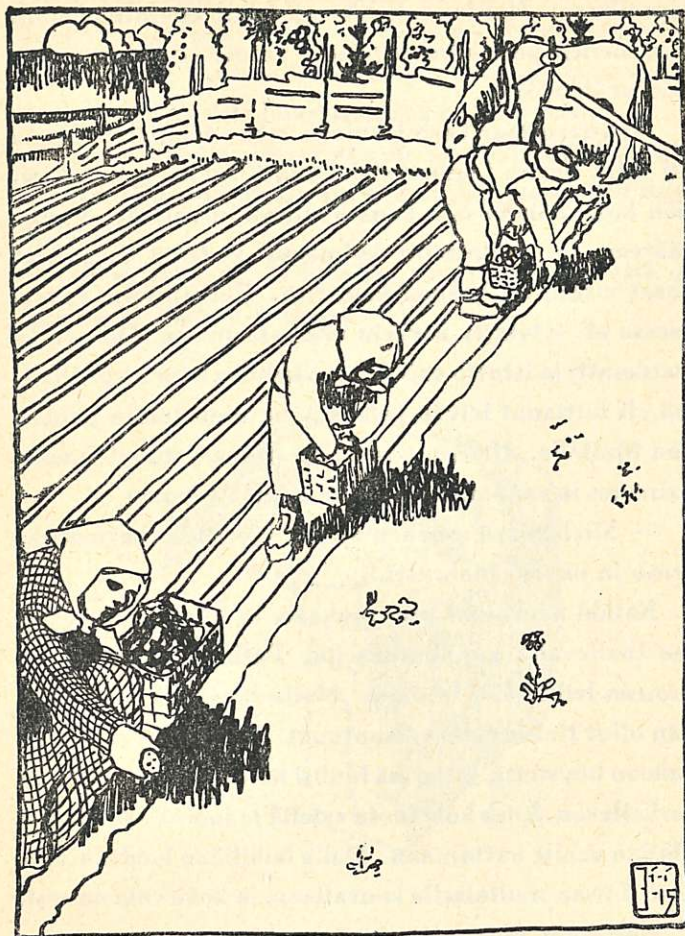
Isä oli aivan muuttunut. Hän oli nyt samanlainen kuin entiseen aikaan, jolloin Maija pienenä ollessaan isän takana työrattailla piteli häntä sääristä kiinni, kun seisten ajaa täryytettiin kuopikasta kujaa pellolle. Hän

käski Maijan nousta perunakuormalle, mutta Maija ei tahtonut rasittaa Pelle-raukkaa, hän mieluummin käveli muitten seurassa.

Mentiin ohi kotipellon, jossa Maija viimeisen kerran oli menneenä syksynä kauraa leikannut. Ilon ja surun sekaisin tuntein hän oli silloin lyönyt sirppinsä kuhi- laan päähän, sillä hänestä oli silloin luonnollista, ettei hän tästedes enää joutuisi talonpojan työhön. Mutta tyhmäpä Maija olikin, kun niin ajatteli. K o u l u s s a hän oli kuullut, ettei oppi saa ihmistä työstä vieroittaa.

Ei, ei! Maija tahtoo tästälähin tehdä maatyötä ahkerammin kuin koskaan ennen, osoittaakseen isälle, kuinka kiitollinen hän on siitä, että isä päästi hänet kouluun!

Kalliopellon luona äiti kertoi Matille ja Liisalle, kuinka Maija oli kuusivuotiaana siellä käynyt karjassa. Äiti oli aamulla saattanut Maijan sinne ja ajanut Mustikin ja Muurikin mukaan. Keskelle peltoa oli tehty iso valkea, potaatteja oli pantu paistumaan ja eväskontti oli asetettu mättään viereen. Äiti oli sitten neuvonut, kuinka Maijan tuli katsoa, etteivät lehmät pääse aidan aukosta ulos metsään. »Pidä lehmät luvussa», oli äiti sanonut pois lähtiessään. Mutta Maija oli käsittänyt käskyn niin, että hänen tuli myötäensä lukea: »Muurikki yks, Mustikki kaks.» Näin Maija oli lukenut, kunnes tuli ikävä. Sitten hän oli noussut aidalle ja seipään varassa seisten katsellut, kuinka kotipirtin uunin piipusta nousi savu, ja ikävöinyt äitiä.

Perunamaalla.

Maijaa nauratti, että hän oli saattanut olla niin lapsellinen. Helsingissä hän oli ollut enemmän kuin kymmenen penikulman päässä kotoa, eikä sittenkään saanut ikävöidä.

Isä vuorostaan kertoi, kuinka vahva työntekijä Maija oli ollut ennen kouluun-lähtöään. Toissa syksynä oli hän koko päivän isän kanssa niittyä raivannut. Puolisääreen oli tallusteltu kylmässä vedessä ja suuret kasat risuja oli kokoon kannettu. Päivälliselle ruvettaessa oli sytytetty korkein risukasa tuleen. Oli avattu eväskontti ja istuttu valkean luo kahden kannon päähän. Isä oli taittanut leivän kahtia ja antanut toisen puoliskon Maijalle. Hetken päästä oli Maija vetänyt suunsa nauruun ja sanonut: »Isä hoi, jo leipä loppu.»

— Miehen työ, miehen ruoka, lopetti isä kertomuksensa ja nauroi makeasti.

Kaikki nauroivat isän mukana, ja Liisa katsoi Maijaa ihailevalla kunnioituksella. Pellolla olivat kaikki ihmeen leikkisällä tuulella. Maija koetti näyttää, ettei hän ollut Helsingissä heikontunut. Hän levitti rohkeasti vakoon höystettä, jottei isä luulisi hänen hienoja käsiään surkeilevan. Liisa koki tuota estellä ja juoksi vähänväliä Maijan vaolle auttamaan. Maija leikillään lyödä läimähytti Liisaa multaisella kourallaan, ja koko väki nauroi.

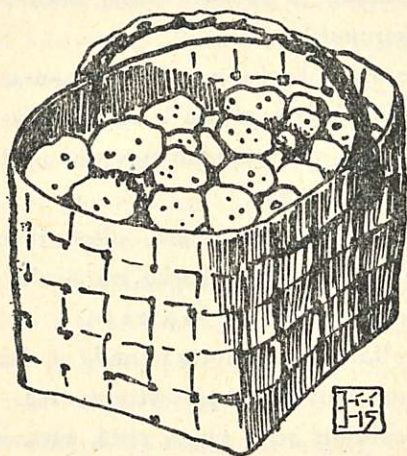
Helsingin suomi oli aivan unohtunut.

Hetken päästä Maija kuuli, miten Liisa hiljaa sanoi Matille: »Ei se Maija o tullu yhtäh ylpiäks, vaikka on käynny isoo kouluu Helsingis.»

Maijan nousivat kyyneleet silmiin. Ei hän itsekkään tarkalleen tietänyt, mikä häntä itketti. Kaikki oli niin liikuttavaa: linnut lauloivat, kaste kiilsi tuoreessa ruo= hossa, Pelle katseli Maijaa niin lempeästi, ja vasta= kynnetyistä vaoista nousi muheva mullan haju.

Mutta kaikista hauskinta oli se, ettei isä ollut enää totinen — ja että Maija nyt tiesi, mistä isän mieli tulee hyväksi.

Isä ei koskaan, ei koskaan saa surra sitä, että on lähettänyt Maijan kouluun!

PELLEN MUISTOKSI.

Intomielin minä muistelen noita aikaisia aamuhetkiä, jolloin isäni astui sänkyyni viereen, taputti minun valkoista päätäni ja sanoi: »Ylös, Maija, ylös pian, hevosta hakemaan!»

Sitä minulle ei koskaan tarvinnut sanoa kahta kertaa. Minä olin heti pystyssä kuin kynttilä, heitin hameen ylleni, pistin leipäpalan poveeni ja sitten karjapolkuja kauas metsään.

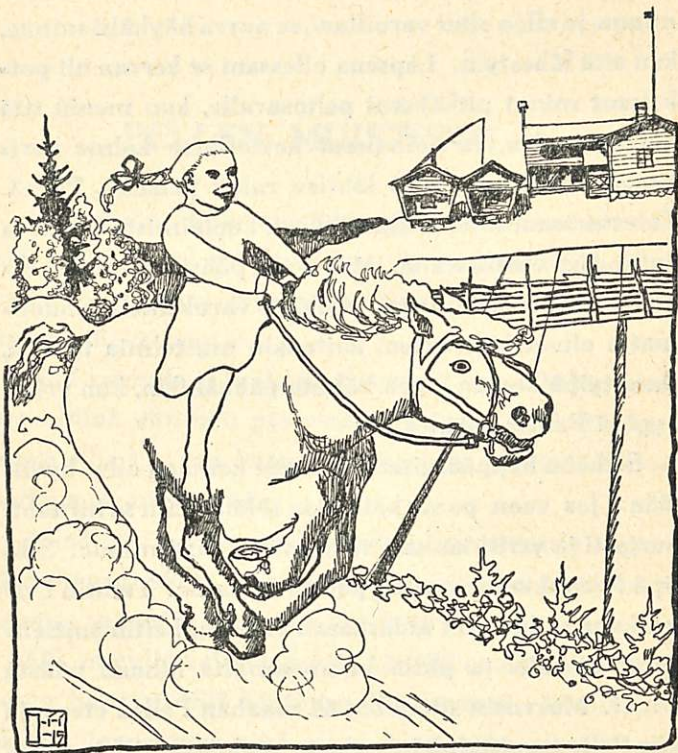
Minä olin silloin siinä iässä, jolloin ihmisiä käytetään hevospoikina, mutta koska minä olin tyttö, niin minua sanottiin »hevos p i i a k s i».

Oli minulla velikin, mutta hänellä ei ollut aikaa hevosen hakuun, sillä häntä tarvittiin työssä. Ja minäpä olinkin innostunut sekä ylpeä siitä, että minulle oli uskottu näin vaikea virka. Minusta se oli kaikkia muita toimia kunniakkaampi, sillä aina kun isäni kuuli, että minä olin nokkelasti päässyt Pellen selkään tai saanut sen helposti kiinni, sanoi hän kehaisten: »Niin reipasta tyttöä ei ole koko kylässä.»

Pellen kiinniottaminen ei ollutkaan tehtävistä hel-
poin. Pelle oli vikuri, pieni valakka, kämmenen kokoi-
nen valkea laikka otsassa ja toinen silmä hopeanväri-
nen. Tuolla hopeasilmillään se vihaisesti muljotti
minua, ja ellen ollut varoillani, se purra häyhälsi minua,
kun sitä lähestyin. Lapsena ollessani se kerran oli pot-
kaissut minut pitkäkseni peltosaralle, kun menin sitä
härnäilemään, ja kolhaissut kavioillaan kolme veri-
haavaa päähäni. Siitä lähtien minä pelkäsin Pelleä.
Taluttaessani minä pidin tiukasti kuolaimista kiinni ja
kuljin käsi ojennettuna, jottei Pelle pääsisi minua ham-
paillaan haavoittamaan. Kaikista varokeinoista huoli-
matta olivat käsivarteni kuitenkin mustelmia täynnä,
ilmestyipä kerran kipeä kuhmu päähänikin, kun yritin
hypätä Pellen selkään.

Selkään hyppäämisestä ei Pelle koskaan ollut hyvil-
lään. Jos vaan panin kätenikin selälle, niin se hirmahti
hurjasti ja yritti laukata tiehensä tai puri minua. Sik-
sipä koetinkin aina salaa päästä ratsaille. Talutin Pel-
len kannon luo tahi aidaskasan viereen, heitin suitsen-
perät niskalle ja pidin huomaamatta hihnan päästä
kiinni. Murensin sitten leipää maahan Pellen eteen, ja
kun Pelle tavoitteli leipäpalasta suuhunsa, silloin minä
hypähdin sen selkään. Ja sitten alkoi vauhti sellainen,
että päätä huimasi. Pelle laukkasi hurjana ja koetti
potkien ja hirnuen heittää minut maahan. Mutta minä-
päs iskin kantapäätäni Pellen kupeihin ja pidin suitsista
rautakourin.

Minä en ollutkaan tottumaton tällaiseen leikkiin. Kuusivuotiaana minut isä ensi kerran nosti hevosen selkään, seitsenvuotiaana kiidin täyttä laukkaa kylän

Pelle laukkasi hurjana — —

läpi, ja kahdeksanvuotiaana ratsastin kädet taskuissa pitämättä kiinni suitsenperistä.

Pari kertaa minut kuitenkin Pelle sai viskatuksi selästään. Ensi kerralla se heitti minut meidän riihen

taa syksyiseen vesirapakkoon, kun kylän paimenet törähyttivät torviinsa ihan sen korvan juuressa. Silloin minä iloisesti nauraen kyyhätin kotiin märkänä kuin uitettu kissa ja nutunselkä välkkyvänä savivellistä. Mutta toisella kertaa minua ei naurattanut.

Seikka oli seuraava:

Vein Pelleä laitumelle kerran päiväsydännä keskellä kesää. Minä olin ajanut kivistä karjapolkua, olin sitten ison aikaa puikkelehtinut tiheässä kuusikossa, jossa havupuut pieksivät kasvoja niin, että vähänväliä täytyi taivuttaa ruumistaan oikealle ja vasemmalle tahi kumartua hevosen kaulaa vasten. Metsän keskellä oli aukea aho. Se oli minun mielipaikkojani. Siellähän sai hetken aikaa ratsastaa herroiksi selkä kenossa ja toinen käsi taskussa. Pelle ei suvainnut piiskan iskuja, mutta aholle päästessäni minä aina lyödä lätkähytin sitä suitsenperillä ja annoin sen iloista vauhtia tanssia ahon poikki.

Pelle oli juuri alkanut ravata. Minä olin pistänyt toisen käteni puuskaan, kuten olin nähnyt kylänpoikien tekevän, ja laulaa hoilotin täyttä kurkkua. Mutta silloin luultavasti paarma pisti Pelleä rintaan, sillä Pelle kavahti, viskasi yhtäkkiä päänsä etujalkojen väliin sekä potkaisi hurjasti takajaloillaan. Tuo tapahui niin äkkiä, etten minä saanut toista kättäni suitsenperiin, vaan horjahdin selästä ja suistuin Pellen niskan yli pää edellä maahan.

En tiedä kuinka kauan lienen siinä maannut. En

tuntenut kipua, en pelkoa, liitelin vain hiljaa ilmassa, sitten luulin herääväni siihen, että joku pani päänsä minun rinnalleni.

»En minä olekaan hevonen», sanoi se, joka minun rintaani nojasi, »olen lumottu prinsessa. Lapsena olin vihainen hevoselleni, ja siitä muutuin itse hevoseksi. Taika on sellainen, että kaikki minua pelkäävät ja vihaavat hopeasilmäni ja äkäisen muotoni vuoksi. Mutta jos kerrankin ihmislapsi katselee minua silmiin pelkäämättä ja antaa minun panna pääni rinnalleen, silloin on taika tehty tehottomaksi ja kärsimysteni aika on päättynyt.»

Minä hämmästyksestä liikahutin kättäni. Silloin Pelle nosti päänsä ja katsoi minua silmiin. Katse oli hellä ja surullinen. Hopeasilmäkin näytti säteilevän rakkautta. Pellen silmiin katsellessani minun muistui mieleeni kaikki entiset ratsastusretkeni. Muistin, kuinka olin Pelleä lyönyt suitsenperillä, kuinka olin repinyt sitä suupielistä, kuinka olin puhunut sille äreästi ja pitänyt sitä ikäänkuin vihamiehenäni.

Tuota tylyyttäni muistellessani kiertyivät kyynleet silmiini. Ja katso, silloin tapahtui se kumma, että Pellenkin silmät kostuivat. Me katselimme kauan toisiamme, ja siinä maatessani minusta Pelle oli hyvä ja rakas. Olisin taputtanut sen poskea, mutta en hennonut, sillä pelkäsin, että se sitten kääntäisi päänsä pois ja lakkaisi minua katselemasta.

Kun sitten varovasti kierittelin itseni pois tieltä

puun varjoon makaamaan, tuntui minusta, kuin Pelle olisi tahtonut mielellään auttaa minua. Se piti kaiken aikaa päänsä korvani juuressa ja hyväili minun poskeani. Ja minä puhelin PELLELLE. Lupasin, etten enää pelkää PELLEÄ, en lyö, en revi suupielistä, en ärjy, ja pyysin, että Pelle tästälähin päästäisi minut mielellään selkäänsä.

En tiedä ymmärsikö Pelle pyyntöni, mutta siitä hetkestä me olimme hyvät ystävät. Kun rintani oli parantunut ja minä taas koetin ponnahtaa Pellen selkään, tavoitti se minua joskus hampaillaan, mutta nytpä minä hyppäsinkin sen eteen ja katsoin sitä ystävällisesti silmiin, ja silloin oli, kuin Pellen suuttumus olisi sulanut, ja silmiin ilmestyi kaunis katse. Ja sitten minä kyllä sai nousta selkään sekä ratsastaa mielin määrin. Mutta jos suitsenperillä sivalsin PELLEÄ, silloin oli sopu rikottu, ja Pelle laukkasi hurjaa vauhtia, kunnes väsyi ja vaahtoisena huohotti allani.

* *
*

Minun hevospaika-vuoteni ovat jo olleet ja menneet. Olen vuosikymmeniä matkustellut maita mantereita ja joskus retkilläni eksynyt aina lapsuuteni kotiin lähemmäs. Isäni hartiat ovat kumarassa, mutta yhä hän vielä peltoa perkaa ja suota ojittaa. Työ on raskasta, sillä ei ole Pelle enää isäni vaivoja huojentamassa. Se väsähti vanhuuttaan, kävi heikoksi ja ham-

paattomaksi ja horjui kuorman edessä. Isäni sääli Pellenä ja antoi sen laskea päänsä levolle.

Viime kesänä isäni vei minut Pellen haudalle. Hauta oli pellon nurkassa, jonka isäni ja minä yhdessä Pellen kanssa muinen perkasimme metsästä. Siellä oli vähäinen kumpu, jolla ohdakkeet kukoistivat.

Sen kummun luo käydessäni nousivat muinaiset muistot ikäänkuin tulvaveden voimalla mieleen . . .

Mutta tuskan tunne viilsi sydäntäni muistaessani lapsuuteni erhetyksiä, pimeyttä ja raakuutta. Pimeyden keskestä kuitenkin hohti muistoni silmään Pellen hellä, kyynelten kirkastama katse.

Sisällys.

	Sivu
Taikasauva jos mulla oisi	7
Joulu	10
I. Joulupukin salaisuuksia	10
II. Kuinka Joulupukki vei äidin	13
III. Joulupukin pesässä	19
IV. Meidän lasten nuket lähtevät Helsinkiin . .	27
V. Kaikki salaisuudet tulevat ilmi ja nuket palaavat Helsingistä	31
Jouluaamuna	42
Pikku-Maija taikinatiinussa	47
Myllärin Matista ja myllärin Maijasta	51
I. Maija ja Matti	51
II. Haltia	54
III. Myllärin Matin sankariryö »sorkkaväen kapteenina».	58
Sipri	72
Myllärin Maija ja Seikkalan Aatu	77
I. Maija menee merille	77
II. Aatu päivämiehenä	85
III. Tiilenteossa	89
IV. »Röhän kirkossa»	93
V. Pääskysen pesä	100
VI. Juhannusaatto	109
Hän on hiihtänyt hiiden hirven	123
»Se suuri nälkävuosi»	125
Myllärin Maija koulumestarina	133
Myllärin Maija kesälomalla	143
Pellen muistoksi	152

Kirjasarja „Nuorten kirjoja“

Valiokirjoja. — Kaikki sidotut. — Täydellisiä lueteloita saatavana kustantajalta ja kirjakauppiailta.

12. *Johanna Spyri, Pikku Heidi*. Kertomus Alpeilta. Kuvitettu. 2: 25.
19. *Johanna Spyri, Heidi osaa käyttää oppiansa*. Kertomus Alpeilta. Kuvitetu 1: 75.
20. *Frances Hodgson Burnett, Pikku Lordi*. 2 mk.
21. *Tyko Hagman, Valikoima satuja*. II sarja. 1: 75.
22. *Fridtjov Berg, Troian sota*. Muinaiskreikkalaisia jumaluus- ja sankaritarinoita. 71 kuvaa. 2: 75.
23. *Arvid Lydecken, Suuri, kaunis maailma*. Seikkailuja. Runsaasti kuvia. 1: 75.
24. *Grimmin satuja*. Kertonut *Ester Hällström*. Kuvitettu. 2 mk.
25. *Jalmari Finne, Satukontti*. Kuvitettu. 1: 75.
- 26/27. *Rudyard Kipling, Indian viidakoista*. Kuvitettu. 2 sarjaa à 2 mk.; sid. à 2: 50.
28. *Arvid Lydecken, Auringon mailta*. Seikkailuja ja tarinoita. Kuvitettu. 1: 75.
29. *Iivolan juttuja*. Lapsille sovitellut *Joel Lehtonen*. 1: 75.
30. *Aino Voipio, Kultainen aika*. Satuja ja runoja. Kuvitettu 1: 90.
31. *Arvid Lydecken, Metsän satuja*. Kuvitettu. 1: 50; sid. 1: 75.
32. *Johanna Spyri, Pieni soittoniekka*. Kertomus Alpeilta. Kuvitettu. 2: 25.
33. *Arvid Lydecken, Tähtimaailmassa*. Seikkailuja. Kuvitettu. 2 mk.
34. *Irlantilaisia satuja*. Suomeksi kertonut *Antti Rytönen*. Kuvitettu. 1: 75.
35. *Arvid Lydecken, Kun päivä paistaa*. Satuja ja runoja. Kuvitettu. 1: 75.
36. *Susan Coolidge, Katy koulussa*. Kertomus. 2: 25.
37. *Arvid Lydecken, Sininen saari*. Seikkailukertomus. Kuvitettu. 1: 90.
38. *Arvid Lydecken, Meren pohjalla*. Seikkailukertomus. Kuvitettu. Sid. 2: 25.
39. *Ilmari Kianto, Turjanlinnan satukirja*. 2 mk.
40. *Aliina Pennanen, Valkeat kivet*. Satuja. Kuvitettu. 1: 75.

Hinta nid. 2:25; sid. 2:75.

Suom. last. kirj. 5.

Nuorten... 41

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 5927

